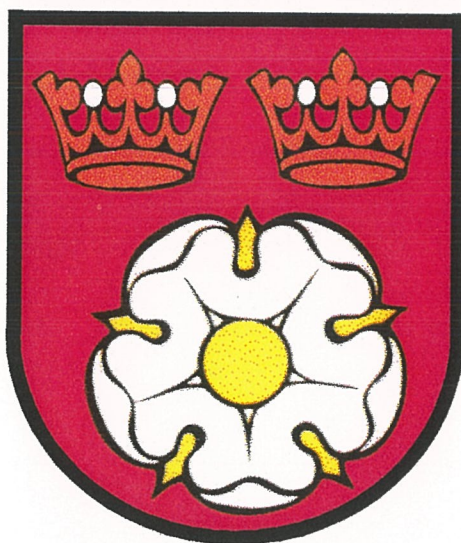

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY PIERZCHNICA

**UWARUNKOWANIA
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY**

CZEŚĆ I

(DIAGNOZA STANU)

Wykonawca:

**EPRD Biuro Polityki Gospodarczej
i Rozwoju Regionalnego**

25 – 604 Kielce, ul. Szkolna 36 A
tel. 0 41 345 32 71 do 74; fax 345 25 87

Kierownik zespołu autorów:

dr inż. arch. Zbigniew Kamiński – upr. urb. nr 901/89

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'Z' and 'K' followed by a long horizontal stroke that curves upwards at the end.

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I	
PODSTAWY OPRACOWANIA.....	4
CZĘŚĆ II	
DIAGNOZA STANU.....	12
ROZDZIAŁ 1	
POŁOŻENIE GMINY PIERZCHNICA	13
ROZDZIAŁ 2	
SFERA SPOŁECZNA.	16
ROZDZIAŁ 3	
SFERA PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWA	30
ROZDZIAŁ 4	
CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	40
ROZDZIAŁ 5	
INFRASTRUKTURA	101
ROZDZIAŁ 6	
ASPEKTY OBRONNE	121

SPIS MAP POGLĄDOWYCH

ROZDZIAŁ 1

Mapa nr 1	Położenie gminy Pierzchnica	15
-----------	-----------------------------------	----

ROZDZIAŁ 2

Mapa nr 2	Gęstość zaludnienia	27
Mapa nr 3	Mieszkania oddane do użytku 1990-99	28
Mapa nr 4	Pozwolenia na budowę 1990-99	29

ROZDZIAŁ 3

Mapa nr 5	Uwarunkowania przyrodnicze	39
-----------	----------------------------------	----

ROZDZIAŁ 4

Mapa nr 6	Mapa glebowo – rolnicza	99
Mapa nr 7	Mapa melioracji	100

ROZDZIAŁ 5

Mapa nr 8	Układ komunikacyjny	117
Mapa nr 9	Schemat sieci energetycznych	118
Mapa nr 10	Schemat sieci gazowych	119
Mapa nr 11	Kanalizacja	120

ROZDZIAŁ 6

Mapa nr 12	Strefy zagrożenia	127
------------	-------------------------	-----

CZEŚĆ I

PODSTAWY OPRACOWANIA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PIERZCHNICA

Wykonawca:

EPRD Biuro Polityki Gospodarczej
i Rozwoju Regionalnego

25-604 Kielce, ul. Szkolna 36 A
tel. 345 32 71 do 74 ; fax 345 25 87

SPIS TREŚCI

I. PODSTAWY OPRACOWANIA	6
1. Podstawy formalno prawne i zadania „Studium ...”	6
2. Podstawy merytoryczne opracowania	6
3. Cele studium	6
4. Atrybuty atrakcyjności przestrzeni gminy Pierzchnica	7
5. Wiodące problemy funkcjonalno – przestrzenne	8
6. Tok oraz zakres prac nad studium	10

I. PODSTAWY OPRACOWANIA

1. Podstawy formalno – prawne i zadania „Studium...” wynikające z obowiązujących przepisów

Studium zagospodarowania przestrzennego gminy Pierzchnica opracowane jest zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym oraz wydane do tej ustawy przepisy wykonawcze.

Zadaniem Studium wynikającym z wymienionych przepisów prawa jest:

- określenie celów i kierunków polityki przestrzennej państwa na terenie gminy z jednoczesnym dostosowaniem ich do uwarunkowań lokalnych
- koordynowanie programów zadań rządowych sporządzanych przez centralne i naczelne organy administracji państwowej, przede wszystkim dla osiągnięcia merytorycznej spójności i zgodności z gminną polityką przestrzenną
- sprecyzowanie celów i kierunków polityki państwa wymagających uwzględnienia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- stworzenie bazy danych i materiałów faktograficznych o gospodarowaniu przestrzenią gminy

Niniejsze studium zostało opracowane w oparciu o zawartą w dniu 4.08.1999r., umowę pomiędzy Zarządem Gminy w Pierzchnicy – Zamawiającym, a firmą EPRD Biuro Polityki Gospodarczej i Rozwoju Regionalnego - Wykonawcą.

Podstawowym zadaniem „Studium...” jest merytoryczne i metodyczne określenie warunków, celów oraz kierunków zagospodarowania gminy w aspekcie polityki przestrzennej województwa i państwa. Opracowanie to będzie służyć gminie do sformułowania trafnej oceny swych szans i zagrożeń rozwoju przestrzennego oraz określenia celów planowania miejscowego.

2. Podstawy merytoryczne opracowania

Przedmiotowe studium, oprócz omówionych powyżej podstaw formalno-prawnych zostało opracowane w oparciu o obowiązujące lokalnie akty prawne typu Rozporządzenia Wojewody Świętokrzyskiego oraz zgodnie z zaleceniami wynikającymi z opracowań programowych.

Inne programy i opracowania na których bazuje studium to m.in.: Krajowy Program Zwiększania Lesistości opracowany przez Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Koncepcja Krajowej Sieci Ekologicznej (ECONET – POLSKA) oraz inne opracowania tematyczne dotyczące zagadnień będących przedmiotem studium.

3. Cele studium

Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym przewiduje konieczność uwzględnienia sześciu uniwersalnych priorytetów zagospodarowania przestrzennego, odnoszących się do studiów zarówno obszarów gmin (miast), jak też województw. Wśród nich są:

- wymagania ładu przestrzennego, urbanistyki i architektury,
- walory architektoniczne i krajobrazowe,

- wymagania ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także wymagania osób niepełnosprawnych,
- wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności,
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

Czołowe miejsce zajmuje ład przestrzenny, implikujący pozostałe priorytety. Uzyskanie ładu przestrzennego jest więc generalnym oraz uniwersalnym celem zagospodarowania obszaru gminy. Jest przy tym interpretowane jako racjonalna organizacja jego przestrzeni w obecnych granicach administracyjnych. Racjonalność ta opiera się przede wszystkim na jednoczesnym respektowaniu i wzajemnym skoordynowaniu wielu odmiennych, a niekiedy sprzecznych ze sobą motywów – czyli celów warunkujących kompleksowe zachowanie ładu przestrzennego. Ze względu na te motywy można szczególnie wyróżnić:

- ład ekologiczny, zmierzający do minimalizowania obciążeń antropogenicznych środowiska, ochrony najcenniejszych zasobów i przywracanie utraconej równowagi,
- ład społeczny, zapewniający jak najkorzystniejsze warunki życia ludności wynikające z cech przestrzeni przyrodniczej i gospodarczej,
- ład ekonomiczny, umożliwiający aktywizację gospodarczą, w tym pomnażanie kapitału oraz rozwój gospodarki rynkowej na całym obszarze zamieszkania (ogólnie ład ekonomiczny w kontekście przestrzennym zmierza do osiągnięcia maksimum korzyści ekonomicznych dla wszelkiego typu podmiotów przy minimalnym ich obciążeniu kosztami wynikającymi ze sposobu zagospodarowania przestrzeni),
- ład funkcjonalny, zapewniający maksimum sprawności koegzystencji wszelkich funkcji gospodarczych, społecznych i ekologicznych w relacjach przestrzennych na obszarze gminy i w konkretnym jej sąsiedztwie,
- ład estetyczny, tworzący krajobraz przyrodniczo – gospodarczy na obszarze gminy o możliwym do osiągnięcia poziomie walorów estetycznym,
- ład duchowy, rozumiany jako skuteczna ochrona zasobów kultury niematerialnej, zwłaszcza specyficznej dla regionu tożsamości regionalnej, a także odbudowa i kształtowanie pożądanych więzi społecznych.

Wymienione aspekty ładu przestrzennego, stanowiące 6 celów warunkujących jego osiągnięcie uwzględniają w całości priorytety wymienione w rozdziale 1 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. Ich realizacja powinna być oparta na działaniach mających bezpośredni wyraz w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stanowiących główny instrument realizacji celów gminnej polityki przestrzennej.

4. Atrybuty atrakcyjności przestrzeni gminy Pierzchnica

Gmina Pierzchnica wyróżnia się na tle regionu walorami przestrzeni przyrodniczej, społecznej oraz gospodarczej. Są to w szczególności następujące walory:

⇒ Infrastruktura

- zaangażowanie w telefonizację gminy
- zaangażowanie władz gminy w proces zażyfikacji
- oparcie gospodarki cieplnej o ekologiczne źródła ciepła
- wysoki stopień zwodociągowania gminy
- istniejąca oczyszczalnia ścieków oraz planowana rozbudowa systemu kanalizacji
- dobry system wywozu odpadów stałych

- ⇒ Sfera społeczno - demograficzna
  - duży udział osób w wieku produkcyjnym
  - dostateczna ilość placówek kształcenia podstawowego i gimnazjalnego
  - wystarczający wachlarz usług i ofert pomocy społecznej dla mieszkańców
  - sieć bibliotek dostateczna, oprócz gminnej Biblioteki Publicznej w każdej szkole znajdują się biblioteki szkolne
- ⇒ Sfera kulturowo – przyrodnicza
  - objęcie całego terenu gminy ochroną w postaci obszaru chronionego krajobrazu oraz parku krajobrazowego i jego otuliny.
  - brak barier ekologicznych, które w istotny sposób zaburzałyby strukturę ekologiczną regionu.
  - położenie na obszarze o ciekawych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
  - duże możliwości rozwoju agroturystyki, przede wszystkim w północnej części gminy (wsi Ujny i Holendry).
  - interesujące zabytki architektury i budownictwa.
- ⇒ Duże zasoby pracy ludzkiej - możliwość rozwoju pracochłonnych kierunków produkcji i przygotowywania produktów na rynek
- ⇒ Istnienie ośrodków miejskich poza gminą - centralne położenie w kraju, stosunkowo małe oddalenie od ośrodków miejsko-przemysłowych
- ⇒ Dobra sieć komunikacyjna, bliska odległość linii kolejowej i linii LHS
- ⇒ Zainteresowanie władz gminy i aktywność w poszukiwaniu możliwości poprawy sytuacji wsi i rolnictwa, podejmowanie działań mających na celu opracowanie strategii rozwoju i studium zagospodarowania przestrzennego gminy.
- ⇒ Występowanie pozytywnych przykładów działań w regionie, powołano Fundację Rozwoju Regionu, z inicjatywy rolników i urzędu gminy powstały związki branżowe: sadowników, hodowców i producentów bydła zapoczątkowano rozwój gospodarstw agroturystycznych, podejmowane są działania w kierunku rozwoju produkcji metodami ekologicznymi.
- ⇒ Zorganizowano Gminną Mleczarnię w Pierzchnicy, która współpracuje ze związkami branżowymi i Polsko – Szwajcarskim Programem Mlecznym w Pątnicy i Fundacją Rozwoju Regionu.

5. Wiodące problemy funkcjonalne – przestrzenne

- Stosunkowo niska rentowność produkcji rolniczej (niska efektywność wykorzystania w rolnictwie ziemi, pracy oraz kapitału)
- Problemy dotyczące infrastruktury technicznej
  - niezbyt wysoki stopień telefonizowania gminy
  - brak gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa
  - niski stopień zgazyfikowania gminy
  - niski stopień skanalizowania gminy
  - niezadowalający stan techniczny dróg gminnych

- ❑ Problemy dotyczące infrastruktury społecznej
  - spadek liczby ludności
  - niedostateczna ilość środków na zakup pomocy naukowych
  - zwiększa się liczba potrzebujących pomocy społecznej
  - wschodnia, częściowo zachodnia część gminy nie wykazuje aktywności pod względem rozwoju osadnictwa
  - brak klubów i świetlic wiejskich

- ❑ Problemy dotyczące sfery kulturowo - przyrodniczej
  - niska lesistość obszaru gminy, rozproszenie kompleksów leśnych i słaby stan zdrowotny drzewostanów.
  - zagrożenie dla środowiska nielegalną eksploatacją surowców.
  - nierozwiązany problem gospodarowania ściekami i odpadami stałymi.
  - brak inwentaryzacji przyrodniczej.
  - brak typowych elementów infrastruktury turystycznej (szlaku turystycznego, zaplecza gastronomiczno- hotelowego, elementów informacji wizualnej, miejsc parkingowych, zbiornika rekreacyjnego).
  - brak osób profesjonalnie zajmujących się stymulacją rozwoju turystycznego gminy.

- ❑ Problemy dotyczące sfery gospodarczo - rolniczej
  - wysoki udział gleb słabych i bardzo słabych, o niskiej produktywności, okresowo i stale zbyt suchych
  - znaczny udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych oraz gleb o bardzo niskiej i niskiej zasobności w składniki mineralne
  - znaczne rozdrobnienie pól, konieczność dojazdu na znaczną odległość
  - bardzo słaby rozwój otoczenia rolnictwa, sfery usług oraz małej i średniej przedsiębiorczości, a także występowanie bezrobocia rejestrowanego i utajonego.
  - rozproszenie producentów, niska towarowość produkcji

6. Tok oraz zakres prac nad studium

Działania związane z opracowaniem „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pierzchnica” prowadzone były zgodnie z Ustawą z dnia 4 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym. ✓

W procesie przygotowania studium wyróżnia się dwa główne etapy działań.

Pierwszy etap (inwentaryzacyjno-badawczy) polega na zebraniu wszelkich możliwych informacji dotyczących charakterystyki analizowanego terenu pod względem istniejących uwarunkowań, w szczególności: ekofizjograficznych, przyrodniczych, gospodarczych, ekonomicznych, społecznych, infrastrukturalnych, organizacyjnych. Na bazie zebranych informacji przeprowadzono analizę uwarunkowań rozwoju gminy oraz opracowano diagnozę stanu zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem występujących z jednej strony zagrożeń i barier rozwoju, z drugiej strony istniejących możliwości oraz szans gminy. Omawiana „diagnoza” stanowi przedmiot niniejszego opracowania.

Drugi etap działań to etap prac koncepcyjno – studialnych, związanych z wypracowaniem kierunków rozwoju gminy, a co za tym idzie dalszych kierunków polityki przestrzennej. Na etapie tym zostaną wypracowane warianty rozwiązań realizacji celu. Zostanie również wskazany sposób oraz instrumenty umożliwiające ich realizację.

W każdym z omówionych etapów działań bezpośrednich, wyróżnia się działania pośrednie dotyczące realizacji „Studium”, związane z tokiem opiniowania oraz uzyskania akceptacji współpracy ze strony jednostki zamawiającej. Zakres oraz kolejność omawianych działań dla poszczególnych etapów opracowania „studium” charakteryzuje prezentowany w dalszej części schemat organizacyjny.

Prezentowane opracowanie zawiera siedem opracowań syntetycznych opracowanych w formie opisowej oraz zawierającej mapki poglądowe ilustrujące waloryzację przestrzenną analizowanych czynników. Opracowania te charakteryzują szczegółowo uwarunkowania występujące na terenie gminy i omawiają następujące zagadnienia:

1. Położenie gminy na tle regionu, województwa, kraju.
2. Sfera społeczna, z uwzględnieniem problematyki:
  - demografia
  - osadnictwo
  - infrastruktura społeczna
  - rynek pracy
  - oświata i wychowanie,
  - ochrona zdrowia,
  - kultura.
3. Uwarunkowania przyrodnicze z elementami ekofizjografii
4. Wartości kulturowe – opracowanie charakteryzujące zachowaną zabudowę historyczną oraz analizujące potencjały i ograniczenia rozwoju kultury
5. Gospodarka - opracowanie charakteryzujące ważniejsze cechy charakterystyczne dla analizowanego terenu pod względem działalności rolniczej oraz gospodarczej, określające możliwości rozwojowe.
6. Infrastruktura techniczna – opracowanie obejmujące następujące zagadnienia:
  - sieć komunikacyjna (drogi, sieć kolejowa),
  - kanalizacja i wodociągi
  - zagospodarowanie odpadów komunalnych
  - gazyfikacja i elektryfikacja
  - telefonizacja
7. Obronność

Na bazie wyżej wymienionych opracowań syntetycznych dokonano analizy uwarunkowań rozwoju przestrzennego, gospodarczego oraz społeczno – ekonomicznego gminy.

Proces sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

DZIAŁANIA

FORMY DZIAŁAŃ

I. ETAP INWENTARYZACYJNO - BADAWCZY

PRACE PRZYGOTOWAWCZE:

- ◆ Zebranie materiałów
- ◆ Analiza wniosków
- ◆ Identyfikacja trendów i poglądów dotyczących problemów rozwojowych gminy

PODJĘTE DZIAŁANIA:

Faza 1

- zapoznanie się z założeniami i wytycznymi do planu przestrzennego zagospodarowania gminy i opracowaniami branżowymi niezbędnymi do wykonywania planów zagospodarowania przestrzennego,
- zapoznanie się z literaturą i opracowaniami archiwalnymi dotyczącymi obszaru badań w zakresie rzeźby, budowy geologicznej, wód powierzchniowych i wglębnych, szaty roślinnej, klimatu, higieny atmosfery, antropopresji oraz ochrony zasobów przyrody i krajobrazu, a także w zakresie innych czynników będących przedmiotem „studium”
- zebranie danych (wypisy, odrisy) ze specjalistycznych materiałów archiwalnych takich jak: opracowania fizjograficzne, dokumentacje, opracowania problemowe, operaty urządzeniowe lasów, materiały PIOŚ, WSSE, IM i GW itp.,
- przygotowanie programu i zakresu prac terenowych.

Faza 2

- przeglądowe kartowanie terenu obejmujące: elementy geomorfologii, hydrografii, itp.
- wizja terenowa dotycząca uwarunkowań,
- zebranie informacji w urzędach administracji państwowej i od miejscowej ludności dotyczących badanego terenu

Faza 3

- kameralne opracowanie poszczególnych zagadnień tematycznych w postaci map wraz z komentarzem tekstowym.

Wizyty ekspertów w gminie

- zapoznanie się z problematyką gminy
- zebranie wstępnych informacji
- zapoznanie przedstawicieli gminy z tematyką studium oraz harmonogramem działań i procesem realizacji studium
- nawiązanie współpracy z wytypowanymi przedstawicielami gminy
- **prowadzenie konsultacji społecznej**
- **prowadzenie wizji terenowych w celach kartograficznych**

Inne formy:

- **zebranie dostępnych informacji z Urzędu Wojewódzkiego oraz innych lokalnych instytucji**
- **zasięganie opinii oraz uzyskiwanie danych z innych jednostek lokalnych**
- **prezentacje**

II. ETAP PRAC KONCEPCYJNO – STUDIALNYCH

1. Dokonanie analizy SWOT (mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia).
2. Analiza uwarunkowań.
3. Ustalenie hierarchii problemów oraz celów
4. Opracowanie kierunków rozwoju i polityki przestrzennej
  - strategia rozwoju gminy,
  - kierunki polityki przestrzennej,
  - instrumenty realizacji.

CZEŚĆ II

DIAGNOZA STANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY PIERZCHNICA

Wykonawca:

**EPRD Biuro Polityki Gospodarczej
i Rozwoju Regionalnego**

25-604 Kielce, ul. Szkolna 36 A
tel. 345 32 71 do 74 ; fax 345 25 87

ROZDZIAŁ 1

POŁOŻENIE GMINY PIERZCHNICA

SPIS TREŚCI

1.	POŁOŻENIE GMINY PIERZCHNICA	14
1. 1.	Opis	14
1. 2.	Położenie na mapie administracyjnej	14
1. 3.	Położenie komunikacyjnej	14
1. 4.	Informacje ogólne	14
	Mapa nr 1 - położenie gminy Pierzchnica	15

II. DIAGNOZA STANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. POŁOŻENIE GMINY PIERZCHNICA

1.1. Opis geologiczny i geograficzny.

Podział fizyczno - geograficzny

Według podziału fizjograficznego prof. J. Kondrackiego gmina Pierzchnica leży w mezoregionie Pogórze Szydłowskie, makroregionie Wyżyna Kielecka.

Podział geobotaniczny

Według podziału geobotanicznego zaproponowanego przez Szafera gmina Pierzchnica położona jest na pograniczu Krainy Świętokrzyskiej (Okręg Łysogórski) i Krainy Miechowsko - Sandomierskiej (Okręg Staszowski).

1.2. Położenie na mapie administracyjnej.

Siedziba gminy położona jest w odległości około 23 km na południowy wschód (SE) od Kielc. Długość gminy wynosi ok. 15 km na kierunku wschód - zachód (W- E), natomiast szerokość jej na kierunku północ - południe (N – S) wynosi ok.7 km.

Administracyjnie graniczy ona z następującymi gminami województwa świętokrzyskiego: od północy (N) z gminą Daleszyce od zachodu (W) z gminą Morawica, od południa (S) z gminami Chmielnik i Gnojno, a od wschodu (E) z gminą Raków.

Według podziału administracyjnego gmina Pierzchnica należy do powiatu kieleckiego w województwie świętokrzyskim.

1.3. Położenie komunikacyjne

Układ komunikacyjny gminy tworzą drogi powiatowe i gminne. W gminie nie występują ciągi komunikacyjne zaliczone do kategorii dróg krajowych i wojewódzkich. Przy zachodniej granicy gminy (na terenie gminy Chmielnik) biegnie droga krajowa nr 73 relacji Kielce - Tarnów. Lokalna dosyć gęsta sieć drogową łączy poszczególne wsie z Pierzchnicą. Daje również dosyć dobre połączenie drogowo z takimi miastami jak Kielce (23 km), Tarnów (90 km), Kraków (117 km), Warszawa (207 km), Katowice (164 km), Lublin (177 km), Rzeszów (150 km).

1.4. Informacje ogólne

Gmina Pierzchnica obejmuje obszar o powierzchni ok. 100 km². Siedzibą gminy jest Pierzchnica, w skład jednostki administracyjnej wchodzi 17 sołectw.

Ludność gminy liczy 4 842 mieszkańców, a średnia gęstość zaludnienia 97 osób/km².

W skład gminy wchodzi terytorialnie wydzielone jednostki pomocnicze:

(17 sołectw):

Brody, Czarna, Drugnia, Drugnia Rządowa, Górki, Gumienice, Holendry, Maleszowa, Osiny, Pierzchnianka, Pierzchnica, Podlesie, Podstoła, Skrzelczyce, Stojnow, Ujny, Wierzbie

ROZDZIAŁ 2

SFERA SPOŁECZNA

SPIS TREŚCI

2. SFERA SPOŁECZNA	17
2.1. Warunki demograficzne	17
2.2. Infrastruktura społeczna	20
2.2.1. Służba zdrowia	20
2.2.2. Opieka społeczna	21
2.2.3. Edukacja	21
2.2.4. Zasoby mieszkaniowe	22
2.2.5. Kultura i rozrywka	25
Mapa nr 2 Gęstość zaludnienia	27
Mapa nr 3 Mieszkania oddane do użytku 1990-99	28
Mapa nr 4 Pozwolenia na budowę 1990-99	29

2. STREFA SPOŁECZNA

2.1. Warunki demograficzne.

W skład gminy Pierzchnica wchodzi 16 sołectw : Pierzchnica, Pierzchnianka, Osiny, Ujny, Czarna, Holendry, Drugnia Rządowa, Podstoła, Drugnia, Wierzbie, Strojnow, Podlesie, Gumienice, Maleszowa, Brody, Górki, Skrzelczyce. Powierzchnia gminy wynosi 10.460 ha.

Zamieszkuje je obecnie 4842 osoby /stan 31.X. 1999r./.. Z analizy danych liczbowych dotyczących ilości mieszkańców w poszczególnych latach można zauważyć, że z każdym rokiem maleje liczba mieszkańców gminy. Od 1993 roku do 1999 roku zmniejszyła się o 2,1%. Spadek ludności dotyczy każdego sołectwa, a największy miał miejsce w Skrzelczycach, Maleszowie, Wierzbii, Podstole.

Spadek liczby mieszkańców gminy Pierzchnica w latach 1995 – 1999

1995	4968
1997	4927
1999	4842

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pierzchnicy.

Na koniec roku 1999 najwięcej mieszkańców mieszkało w sołectwie Pierzchnica /904 osoby/, a najmniej w Czarnej /38 osób/. Również Pierzchnica charakteryzowała się największą gęstością zaludnienia a Czarna najmniejszą. Poniższa tabela prezentuje liczbę mieszkańców i gęstość zaludnienia na km² w gminie Pierzchnica.

Tabela 1.

Zaludnienie poszczególnych sołectw w gminie Pierzchnica /31.X. 1999/

MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA MIESZKAŃCÓW	POW. W KM ²	GĘSTOŚĆ ZALUD. W OSOB. NA KM ²
Pierzchnica	904	6.92	130.0
Pierzchnianka	250	3.72	67.0
Ujny	169	3.43	49.0
Holendry	57	3.78	15.0
Czarna	38	6.73	0.56
Osiny	266	8.14	32.6
Drugnia Rządowa	185	5.23	35.3
Podstoła	158	4.73	33.4
Drugnia	315	10.56	29.8
Wierzbie	189	4.40	42.8
Stojnów	208	4.79	43.3
Gumienice	507	7.48	67.7
Maleszowa	324	10.68	30.3
Górki	241	5.28	45.5
Skrzelczyce	618	9.33	66.2
Brody	148	3.00	49.3
Podlesie	265	6.33	41.8
Razem	4842	104.60	46.2

Źródło : Obliczenia własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pierzchnicy.

Przyrost naturalny w latach 1995, 1997, 1998 jest dodatni, natomiast w roku 1996, 1999 jest ujemny. Poniższa tabela przedstawia wartościowo kształtowanie się przyrostu naturalnego od 1995 roku do 1999 roku.

Tabela 2.

Przyrost naturalny w gminie Pierzchnica.

LATA	1995	1996	1997	1998	1999
Urodzenia	75	61	71	56	41
Zgony	61	72	57	55	50
Przyrost naturalny	14	-11	14	1	-9

Mieszkańcy najczęściej migrują poza gminę Pierzchnica z powodów ekonomicznych, związanych z możliwościami znalezienia pracy a także z powodu zawarcia małżeństwa z osobą spoza gminy.

Liczba wymeldowań utrzymuje się właściwie na tym samym poziomie, szczególnie duża liczba wymeldowań miała miejsce w roku 1998.

Tabela 3.

Migracje według liczby zameldowań i wymeldowań.

	1995	1996	1997	1998	1999
Zameldowania	99	96	111	131	99
Wymeldowania	96	123	131	178	127
Migracje	3	-27	-20	-47	-38

Źródło : Dane z Urzędu Gminy w Pierzchnicy.

Według stanu na 31.X. 1999 r. wśród ogółu mieszkańców gminy 48% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Jest to wskaźnik charakterystyczny dla większości gmin wiejskich.

Struktura wiekowa ludności gminy Pierzchnica

- wiek przedprodukcyjny - 30% /1454/
- wiek produkcyjny - 48% /2353/
- wiek poprodukcyjny - 22% /1035/

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pierzchnicy.

2.2. Infrastruktura społeczna.

2.2.1. Służba zdrowia.

Na terenie gminy działają następujące placówki Podstawowej Opieki Zdrowotnej :

- Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Pierzchnicy
- Punkt Lekarski w Drugni

Wyżej wymienione placówki obsługują łącznie około 4800 osób.

Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Pierzchnicy posiada :

- dwa gabinety lekarskie ogólne
- dwa gabinety stomatologiczne
- punkt szczepień z gabinetem dla dzieci zdrowych
- punkt szczepień z gabinetem dla dzieci chorych
- gabinet zabiegowy
- poradnia „K”
- pracownia EKG
- gabinet rehabilitacyjny

W punkcie Lekarskim w Drugni znajduje się :

- jeden gabinet lekarski ogólny
- jeden gabinet stomatologiczny

Samorządowy Zakład Opieki Lekarskiej w Pierzchnicy zatrudnia :

- lekarza pediatrę – 1 i specjalista medycyny ogólnej
- lekarz ogólny – 1
- 2 ginekologów – na zlecenie
- 2 stomatologów – umowy bezpośrednie ze Świętokrzyską Kasą Chorych
- 5 pielęgniarek + kierownik SZOZ

W punkcie Lekarskim w Drugni lekarz ogólny przyjmuje trzy razy w tygodniu /poniedziałek, środa, piątek/; dwa razy w tygodniu /wtorek i czwartek/ - lekarz pediatra, specjalista medycyny ogólnej; stomatolog przyjmuje trzy razy w tygodniu.

W Samorządowym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Pierzchnicy pobiera się krew od pacjentów, natomiast badania wykonywane są w Kielcach. Na badania specjalistyczne pacjenci kierowani są również do Kielc.

Najbliższy szpital znajduje się w Chmielniku, gdzie jeszcze istnieje oddział wewnętrzny, chirurgiczny, natomiast najbliższy szpital położniczo – ginekologiczny znajduje się w Kielcach.

W miejscowości Pierzchnica znajduje się 1 apteka prywatna oraz prywatny punkt apteczny mieszczący się w budynku Samorządowego Zakładu Opieki Zdrowotnej.

W 1998 roku dokonano w SZOZ modernizacji centralnego ogrzewania z węglowego na gazowe. W br. Dokonano pokrycia całego dachu papą termozgrzewalną oraz wymieniono obróbki blacharskie. W przyszłości planuje się wymianę stolarki okiennej oraz ocieplenie całego budynku.

2.2.2. Opieka społeczna.

Do najczęściej wykonywanych świadczeń opieki społecznej w gminie Pierzchnica należą usługi opiekuńcze, różnego rodzaju zasiłki pieniężne dożywianie dzieci, dodatki mieszkaniowe.

Według pracowników Opieki Społecznej najwięcej osób korzystających z pomocy mieszka w sołectwie : Pierzchnica, Podstoła, Wierzbie, Strojnow, Skrzelczyce, Gumienice – świadczy to o większej bezradności i bezsilności ludzi, którzy jedyną formę poprawienia swojej sytuacji materialnej widzą w pomocy społecznej.

Z każdym rokiem wzrasta liczba potrzebujących pomocy finansowej. W 1994 roku ogółem ze wsparcia finansowego skorzystało 220 osób, a w 1998 roku liczba ta zwiększyła się do 377 osób.

Za III kwartał br. z pomocy finansowej skorzystało już około 295 osób.

Świadczenie pomocy społecznej należy do zadań własnych i zleconych gminy. Na ogólny budżet opieki społecznej składają się dotacje otrzymywane od państwa oraz środki własne gminy.

2.2.3. Edukacja.

Na terenie gminy istnieją następujące szkoły :

1. Zespół Placówek Oświatowych w Pierzchnicy :
  - Szkoła Podstawowa w Pierzchnicy – uczęszcza do niej 368 dzieci, zatrudnia 29 nauczycieli na pełnym etacie, 5 nauczycieli – niepełny etat. Dysponuje 10 salami lekcyjnymi w Pierzchnicy oraz 6 salami lekcyjnymi w Osinach. W budynku mieści się świetlica, biblioteka.
  - Przedszkole – uczęszcza 75 dzieci, zatrudnia 5 nauczycieli na pełnym etacie, 2 nauczycieli – niepełny etat.
  - Filia w Skrzelczycach – uczęszcza do niej 62 dzieci oraz 12 dzieci oddział „0”. Szkoła dysponuje 5 salami lekcyjnymi oraz biblioteką.
2. Zespół Placówek Oświatowych w Drugni – w skład zespołu wchodzi :
  - Szkoła Podstawowa w Drugni – uczęszcza do niej 149 dzieci, zatrudnia 9 nauczycieli – pełny etat, 4 nauczycieli - niepełny etat. Szkoła dysponuje 8 salami lekcyjnymi, biblioteką.
  - Przedszkole – uczęszcza do niego 38 dzieci, zatrudnia 3 nauczycieli, dysponuje 3 salami.
3. Gimnazjum – znajduje się w nowym budynku – uczęszcza 82 dzieci, zatrudnia 3 nauczycieli na pełnym etacie, 8 nauczycieli – niepełny etat. Dysponuje 4 salami lekcyjnymi, w tym : 3 salami lekcyjnymi i 1 salą przeznaczoną na salę gimnastyczną, salą komputerową, posiada stołówkę.

W budżecie gminy na 1999 rok planowane wydatki na oświatę i wychowanie sięgały wraz z subwencją na oświatę około 58% całości wydatków /tj. 3.729.768 zł/ i tak też zostaną wydane. Fundusze przeznaczone zostały m.in. na : budowę szkoły w Pierzchnicy, remont szkoły podstawowej w Drugni /pokrycie dachu papą termozgrzewalną, wymiana obróbek blacharskich/.

2.2.4. Zasoby mieszkaniowe.

Sektor budownictwa mieszkaniowego oparty jest na budownictwie prywatnym, indywidualnym.

Na terenie gminy Pierzchnica znajdują się mieszkania komunalne i socjalne, które z dniem 1 marca 1999 roku Zarząd Gminy przekazał w zarządzanie Towarzystwu Budownictwa Społecznego sp. z o. o. w Pierzchnicy. Są to :

- dom nauczyciela w Pierzchnicy – 4 komplety mieszkań
- lecznica zwierząt w Pierzchnicy – 4 komplety mieszkań
- stary ośrodek zdrowia - 4 komplety mieszkań
- dom nauczyciela w Drugni – 5 kompletów mieszkań
- mieszkania w budynku szkolnym w Drugni – 3 komplety mieszkań
- dom nauczyciela w Strojnowie – 4 komplety mieszkań
- budynek przy ul Stawowej w Pierzchnicy – lokal socjalny
- mieszkanie w budynku szkolnym w Osinach – 1 komplet mieszkań
- budynek admin. Mieszkalny w Drugni – 3 mieszkania
- budynek SP w Strojnowie – 3 komplety mieszkań oraz 2 osoby po 1 izbie – lokale socjalne

Poniżej zaprezentowana jest w formie tabelarycznej ilość oddanych budynków oraz wydanych pozwoleń na budowę w poszczególnych miejscowościach na przestrzeni wybranych lat.

Jest oczywiście zrozumiałe, że najwięcej budynków powstaje w miejscowości Pierzchnica. Można przyjąć, że rocznie w każdym sołectwie oddawanych jest w użytkowanie około 2 domów indywidualnych. Na uwagę zasługują Holendry, Czarna, Podstoła, Wierzbie, Strojnow, gdzie oddano najmniej lub wcale żadnych budynków.

Najwięcej zezwoleń na budowę wydanych jest także w miejscowości Pierzchnica. Sporo osób otrzymało zezwolenia / lub budowy już są w trakcie/ w Drugni, Skrzelczycach, Gumienicach. Można przyjąć, że w sołectwach przeciętnie rocznie wydaje się około 2 – 3 pozwoleń na budowę domu. W tym zastawieniu niekorzystnie przedstawiają się sołectwa : Czarna, Osiny, Podstoła, Strojnow, Brody, Maleszowa, gdzie prawie w ogóle mieszkańcy nie chcą się budować.

Tabela 4.

Zestawienie mieszkań oddanych do użytkowania w gminie Pierzchnica.

LATA	1990	1993	1995	1997	1999
Pierzchnica	7	3	2	10	5
Pierzchnianka	1	-	1	-	-
Ujny	-	-	-	-	3
Holendry	-	-	-	-	-
Czarna	-	-	-	-	-
Osiny	1	2	-	1	-
Drugnia Rządowa	-	-	-	1	-
Podstoła	-	-	-	-	-
Drugnia	1	1	1	1	2
Wierzbie	-	-	1	-	-
Stojaków	1	-	1	-	1
Gumienice	2	4	3	1	1
Maleszowa	-	-	2	1	-
Brody	-	-	2	-	-
Górki	-	-	-	1	-
Skrzelczyce	3	2	3	1	1
Podlesie	-	1	-	1	-
Razem	16	13	16	18	13

Źródło : Dane z Urzędu Gminy.

Tabela 5.
Zestawienie pozwoleń na budowę na przestrzeni lat.

LATA	1990	1993	1995	1997	1999
Pierzchnica	2	11	11	10	14
Pierzchnianka	4	2	1	-	-
Ujny	2	1	1	4	2
Holendry	2	1	1	-	1
Czarna	-	-	-	-	-
Osiny	2	-	1	1	-
Drugnia Rządowa	-	-	2	-	1
Podstoła	1	-	1	1	1
Drugnia	-	1	1	2	5
Wierzbie	1	1	-	4	-
Strojnów	-	1	-	1	-
Gumienice	1	3	1	1	3
Maleszowa	1	-	1	1	1
Brody	-	-	1	-	-
Górki	1	2	-	-	1
Skrzelczyce	3	3	1	1	5
Podlesie	-	-	4	-	2
Razem	20	26	27	26	36

Źródło : Dane z Urzędu Gminy.

2.2.5. Kultura i rozrywka.

Sieć placówek kultury na terenie gminy jest niedostateczna i w okresie perspektywy winna ulec znacznemu rozwojowi. Obecnie nie ma klubów wiejskich, świetlice występują jedynie w budynkach szkolnych.

W okresie ferii zimowych w szkołach organizowane są różnego rodzaju imprezy dla dzieci i młodzieży /rozgrywki bilardowe, dyskoteki, zawody sportowe/.

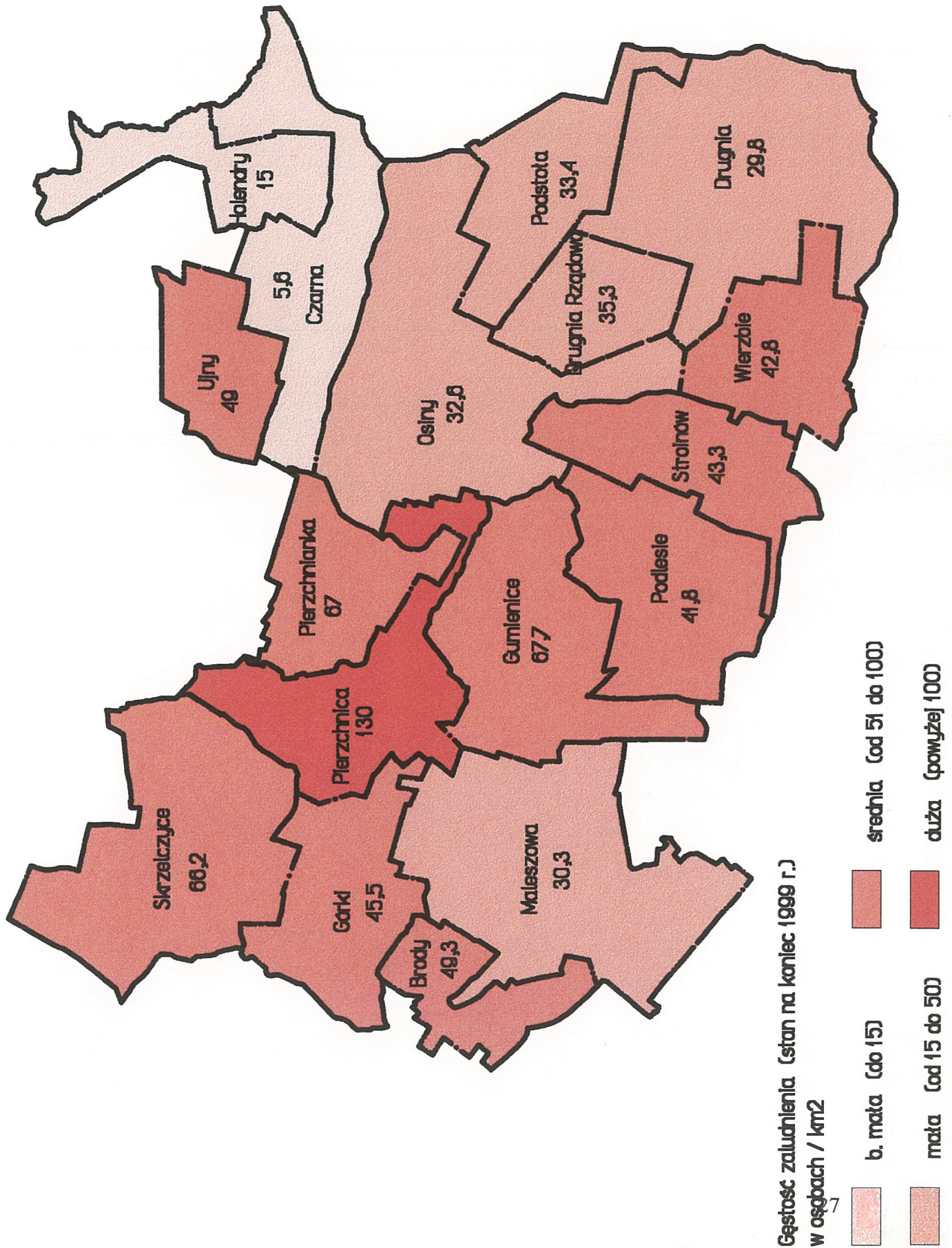
W Pierzchnicy znajduje się klub sportowy „POLANIE” z sekcją piłki nożnej. Klub sportowy rozgrywa mecze w klasie „A”.

Ponadto w Pierzchnicy znajduje się Gminna Biblioteka publiczna. Mieści się ona w nowym budynku, wyposażona w nowy sprzęt, kserokopiarkę, komputer. Od 1 stycznia 2000 roku – jednostka budżetowa.

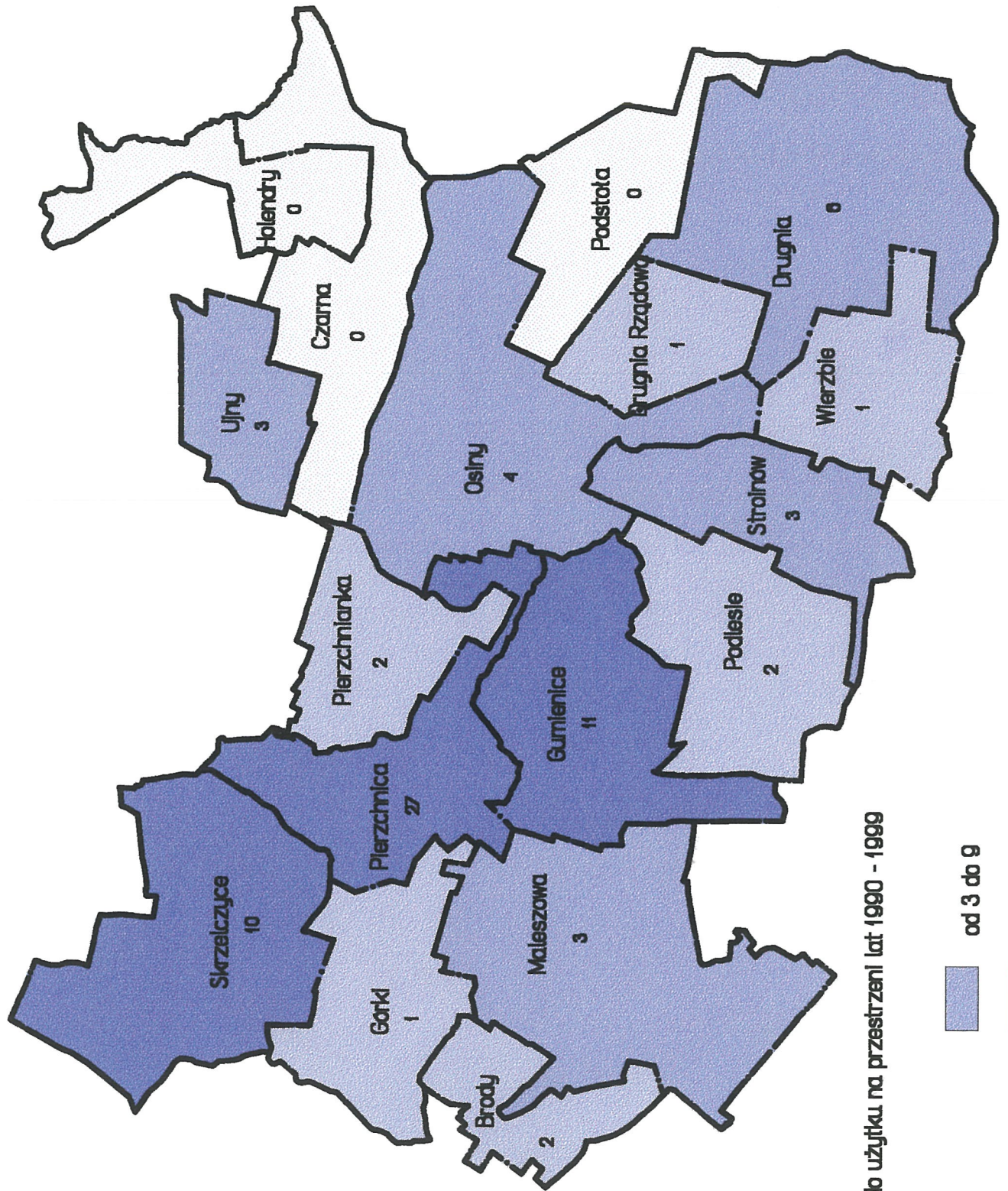
Poza tym biblioteki znajdują się w szkołach : w Pierzchnicy, Skrzelczycach, Drugni.

GLÓWNE PREDYSPOZYCJE ROZWOJOWE	GLÓWNE BARIERY I OGRANICZENIA
<p style="text-align: center;"><u>Warunki demograficzne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - duży udział osób w wieku produkcyjnym - migracja ludności z sołectw 	<p style="text-align: center;"><u>Warunki demograficzne</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - spadek liczby ludności - zmniejszająca się liczba urodzin - liczba zgonów utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie
<p style="text-align: center;"><u>Szkolnictwo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - dostateczna ilość placówek kształcenia podstawowego i gimnazjalnego - każda szkoła posiada bibliotekę dla uczniów 	<p style="text-align: center;"><u>Szkolnictwo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - niedostateczna ilość środków na wydatki bieżące /zakup pomocy naukowych/
<p style="text-align: center;"><u>Służba zdrowia</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - w Samorządowym Zakładzie Opieki Zdrowotnej znajdują się podstawowe gabinety : ogólny, stomatologiczny, zabiegowy i szpital 	<p style="text-align: center;"><u>Służba zdrowia</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - istnieje potrzeba przeprowadzenia remontu SZOZ w Pierzchnicy /wymiana stolarki okiennej, ocieplenia budynku/ - istnieje potrzeba doposażenia w nowy sprzęt
<p style="text-align: center;"><u>Opieka społeczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - dość wystarczający wachlarz usług i ofert pomocy społecznej dla mieszkańców 	<p style="text-align: center;"><u>Opieka społeczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększa się liczba potrzebujących pomocy społecznej
<p style="text-align: center;"><u>Zasoby mieszkaniowe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - najczęściej budynków mieszkalnych oraz wydanych pozwoleń na budowę przypada na sołectwo Pierzchnica 	<p style="text-align: center;"><u>Zasoby mieszkaniowe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wschodnia, częściowo zachodnia część gminy nie wykazuje aktywności pod względem rozwoju osadnictwa
<p style="text-align: center;"><u>Kultura i rozrywka</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - sieć bibliotek dostateczna, oprócz gminnej Biblioteki Publicznej w każdej szkole znajdują się biblioteki szkolne 	<p style="text-align: center;"><u>Kultura i rozrywka</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - brak klubów i świetlic wiejskich

GMINA PIERZCHNICA

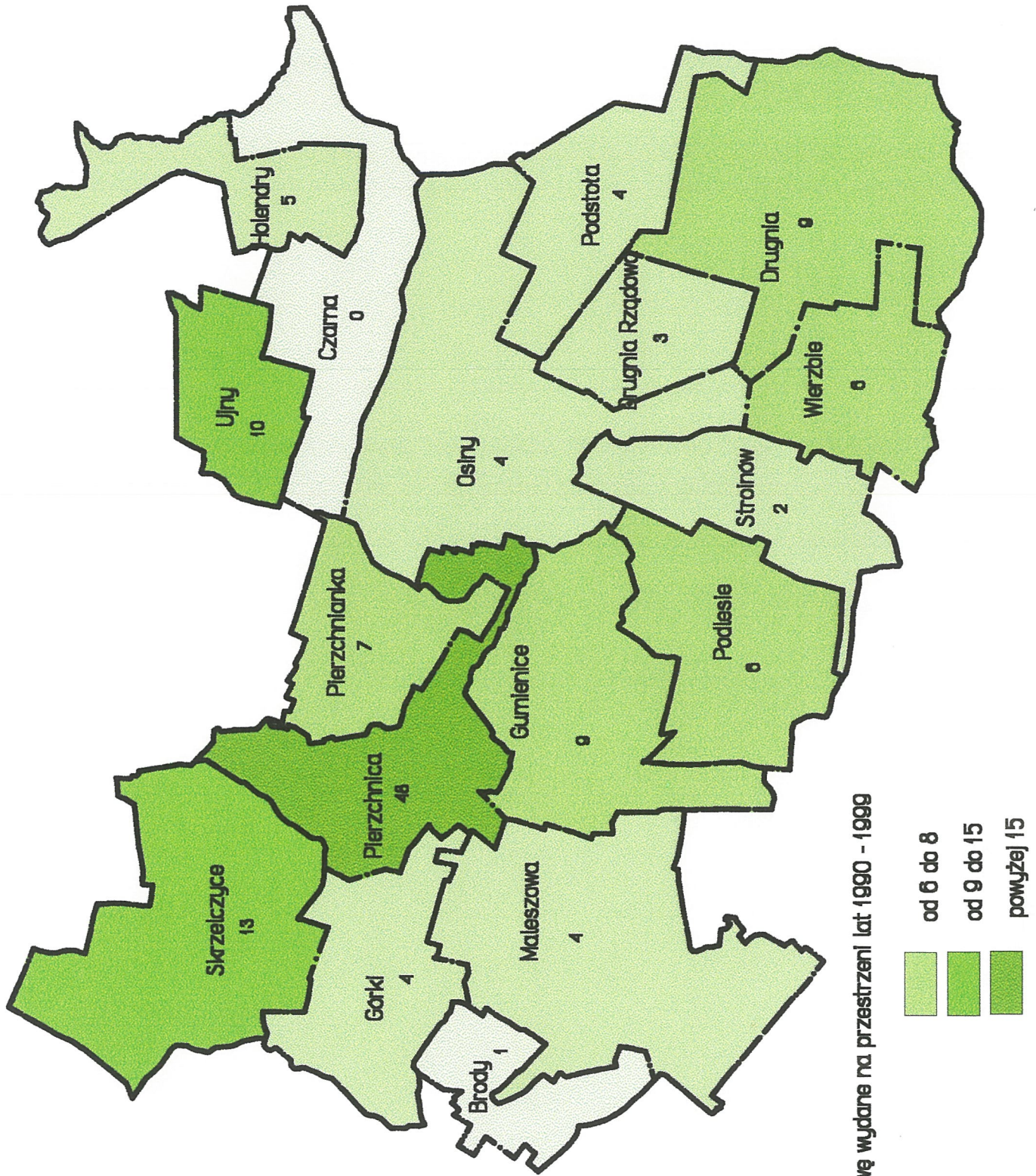
GINA PIERZCHNICA

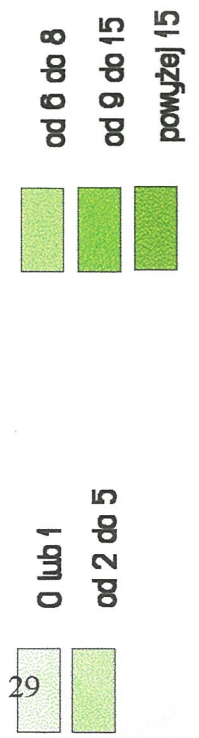
Mieszkania oddane do użytku na przestrzeni lat: 1990 - 1999

GMINA PIERZCHNICA

Pozwolenia na budowę wydane na przestrzeni lat 1990 - 1999

ROZDZIAŁ 3

SFERA PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWA

SPIS TREŚCI

3. SFERA PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWA	
3.1 Położenie gminy w wojewódzkim systemie obszarów chronionych.....	31
3.2 Walory przyrodnicze i krajobrazowe.....	32
3.2.1 Charakterystyka ogólna.....	32
3.2.2 Istniejące i projektowane formy ochrony przyrody.....	34
3.3 Lokalny system obszarów ważnych dla zachowania struktury ekologicznej fizjocenozy.....	35
3.3.1 Korytarze ekologiczne.....	35
3.3.2 Strefy ochrony warunków siedliskowych lasu.....	35
3.4 Antropogeniczne bariery ekologiczne.....	35
3.5 Obszary wymagające wzmocnienia struktury ekologicznej.....	36
3.5.1 Miejsca eksploatacji surowców.....	36
3.5.2 Miejsca składowania odpadów.....	36
3.5.3 Działania na rzecz zwiększania lesistości.....	37
3.6 Sfera przyrodniczo - krajobrazowa (podsumowanie).....	37
3.7 Przyrodnicze i krajobrazowe możliwości rozwoju turystyki.....	37
3.7.1 Turystyka (podsumowanie).....	38
Mapa nr 5 Uwarunkowania przyrodnicze.....	39

3.1 Położenie gminy w wojewódzkim systemie obszarów chronionych

Prawie cały obszar gminy znalazł się w granicach Chmielnicko - Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu utworzonego, wraz z siedmioma innymi OCK, rozporządzeniem nr 12/95 Wojewody Kieleckiego z dnia 29 września 1995 r.(Dz.U. nr 21 z 06.11.1995r.,poz. 145).

Fragment północno- zachodniej części gminy znalazł się w zasięgu Cisowsko – Orłowińskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny wchodzącego w skład Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych utworzonego Uchwałą nr XXVIII/279/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach z dnia 10 czerwca 1988 roku w sprawie utworzenia Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich.

W granicach samego parku znalazła się północna część sołectw Holendry, Ujny i Czarna.

Plan Ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich precyzuje zasady działalności ochronnej przyjęte dla tego obszaru. Znajdują się one w Rozporządzeniu nr 2/97 Wojewody Kieleckiego z dnia 5 marca 1997 roku (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego nr 8, poz. 29 z dnia 14 marca 1997 roku) ze zmianami zamieszczonymi w:

Rozporządzeniu nr 21/99 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 30 czerwca 1999 roku (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 5 lipca 1999 roku, nr 32, poz. 728

Rozporządzeniu nr 278/2001 z dnia 9 sierpnia 2001 roku (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 16 sierpnia 2001 roku, nr 85, poz. 989)

Rozporządzeniu nr 335/2001 z dnia 17 października 2001 roku w sprawie utworzenia na terenach otulin parków krajobrazowych obszarów chronionego krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 19 października 2001 roku, nr 108, poz. 1272)

Rozporządzeniu nr 336/2001 z dnia 17 października 2001 roku w sprawie utworzenia Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych (Dz.Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 19 października 2001 roku, nr 108, poz. 1272)

Zgodnie z Art. 26a pkt.1 ustawy z dn.16.10.1991 r. o ochronie przyrody w parku krajobrazowym oraz na obszarze chronionego krajobrazu zabrania się lokalizowania nowych obiektów zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, lokalizacji budownictwa lotniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych, dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej, likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych, wylewania gnojowicy (z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów ornych), lokalizacji ośrodków chowu, hodowli – posługujących się metodą bezściółkową, organizowania rajdów motorowych, samochodowych oraz pokazów lotów akrobacyjnych, umieszczania tablic reklamowych poza obszarami zabudowanymi, likwidowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk i złożonej ikry, ptasich gniazd oraz wybierania jaj, wypalania roślinności i pozostałości roślinnych, wydobywania skał, minerałów, torfu (poza obszarami określonymi w planach ochrony) oraz niszczenia gleby, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym, używania łodzi motorowych na otwartych zbiornikach.

Plan ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych nie ingeruje w szczegółowe kierunki rozwoju gminy i nie ogranicza ich rozwoju, jeżeli działania te są zgodne z polityką zrównoważonego rozwoju. Ustalenia planu ochrony stanowią wytyczne dla przedmiotowego „Studium uwarunkowań...” oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia planu ochrony dotyczą m.in. takich zagadnień jak: systematyczna poprawa estetyki

zabudowy w celu ochrony walorów krajobrazowych (w tym np. ograniczenie gabarytu zabudowy obiektów, stosowanie dachów symetrycznych dwuspadowych i ewentualnie czterospadowych o nachyleniu połaci 35-50⁰, zakaz wprowadzania do elewacji lusterek i innych elementów dekoracyjnych, ograniczenie wysokości podpiwniczenia do 1m ponad poziom terenu, a w przypadku realizacji podpiwniczenia powyżej 1m ponad poziom terenu, traktowanie takiego rozwiązania jak kondygnacji budynku), wprowadzenie zakazu przemysłowej eksploatacji złóż kopalin mineralnych wraz z ograniczeniem wielkości wydobywania na potrzeby lokalne, uwzględnienie wskazanych w planie obszarów specjalnie chronionych, obiektów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.

Ustalenia planu są wiążące przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w bieżącej działalności inwestycyjnej na terenie gminy.

Rozporządzeniem nr 21/99 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 30 czerwca 1999r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie zatwierdzenia Planów Ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Zespołu Krajobrazowego Ponidzia wprowadza się zapis:

Przedsięwzięcia inwestycyjne realizowane na terenie parków krajobrazowych i ich otulin, a w odniesieniu do architektury budynków tylko na terenach wiejskich parków krajobrazowych, wymagające ustalenia WZiZT, objęte są obowiązkiem uzgadniania z Dyrektorem Zarządu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych.

3.2 Walory przyrodnicze i krajobrazowe

3.2.1 Charakterystyka ogólna

Dla gminy Pierzchnica nie wykonano dotychczas inwentaryzacji przyrodniczej, opracowania charakteryzującego kompleksową strukturę ekologiczną gminy i stanowiącego podstawę do wszelkiego rodzaju opracowań planistycznych. W ramach studium nie ma możliwości i potrzeby tak szczegółowego rozwinięcia tematyki przyrodniczej. Byłoby jednak wskazane, aby przed przystąpieniem do planu zagospodarowania przestrzennego (rozstrzygającego o konkretnych lokalizacjach) wykonać pełną inwentaryzację przyrodniczą gminy.

Uchwałą Nr XV/27/00 Rady Gminy w Pierzchnicy z dnia 28 maja 2000r. zatwierdzono Gminny Program zrównoważonego rozwoju obejmujący zakres działań i zamierzeń na lata 2000 – 2010 dotyczący ochrony wód, powierzchni ziemi oraz kopalin, ochrony powietrza, środowiska roślinnego i zwierzęcego, zieleni w gminie, ochrony przed hałasem i wibracjami, promieniowaniem, zasad prowadzenia działalności inwestycyjnej. Zarząd Gminy zobowiązał się corocznie w terminie do 30.06 przedkładać Radzie Gminy i podawać do publicznej wiadomości informacje o postępach w realizacji „Gminnego programu zrównoważonego rozwoju”.

Gmina Pierzchnica charakteryzuje się niskofalistością, a miejscami płaską rzeźbą terenu przy różnicy wzniesień od 232 – 308 m n.p.m . Najniższe położone tereny występują w dolinie Czarnej, a najwyższe w rejonie Gumienic. Największe zróżnicowanie rzeźby występuje w zachodniej i środkowej części gminy. W części wschodniej gminy (rejon wsi Drugnia i Podstoła) bierze początek ciek stanowiący dopływ rzeki Czarnej. Rzeki Pierzchnianka i Morawka odprowadzają wody do Czarnej Nidy.

Lasy zajmują 21,7% powierzchni gminy, przy czym największe i najbardziej zwarte kompleksy leśne występują na północnym - wschodzie gminy. Mają one charakter lasów ochronnych. Naturalne bogactwo przyrodnicze gminy stanowią lasy należące do dawnej Puszczy Cisowskiej. W strukturze użytkowania dominują lasy niepaństwowe .W strukturze siedliskowej największą powierzchnię zajmują siedliska borów mieszanych świeżych i borów

wilgotnych. Sporadycznie występują żyzne siedliska olsu i boru wilgotnego. W składzie gatunkowym drzewostanów dominuje sosna i olsza. Pozostałe gatunki to brzoza, jodła, dąb, świerk, osika i grab z domieszką osiki, wiązu, grabu, jesionu i klonu.

Stan zdrowotny drzewostanów jest bardzo słaby. W operacie szkód przemysłowych lasy gminy Pierzchnica zaliczone zostały do lasów znajdujących się w I strefie zagrożeń przemysłowych. W minionym okresie szkody przemysłowe spowodowały masowe wydzielenie się jodły, silne przeredzenie drzewostanów, a w niektórych przypadkach konieczność zakładania zrębów zupełnych.

Na terenie gminy występują objęte ochroną tereny lęgowe ptaków oraz ptasie remizy znajdujące się głównie w rejonie wsi Smyków, Holendry, Czarna i Ujny

Brak inwentaryzacji przyrodniczej w pewnym stopniu rekompensuje objęcie całego obszaru gminy ochroną.

Chmielnicko - Szydłowski OCK, w granicach którego znalazła się większa część gminy, zajmuje powierzchnię 56999 ha. Obszar ten położony w granicach zlewni rzek Wschodniej, Sanicy i fragmentarycznie w obrębie zlewni Pierzchnianki, Łagowicy i Czarnej Staszowskiej, pełni funkcje łącznikowe między Zespołem Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Zespołem Parków Krajobrazowych Poniądzia Jego główną funkcją przyrodniczą jest ochrona wód powierzchniowych, a szczególnie rzeki Czarnej Staszowskiej, Wschodniej i Sanicy.

Teren Chmielnicko - Szydłowski OCK ma charakter rolniczo – leśny. W jego szacie roślinnej najciekawsze są lasy, które zachowały swój naturalny charakter. Największe i najbardziej zwarte ich kompleksy występują między Włoszczowicami, a Piotrkowicami, na zachód od Chmielnika i na południe od Drugni.

Ważnym elementem szaty roślinnej tego obszaru są zbiorowiska nieleśne, przede wszystkim torfowiska z udziałem takich rzadkich roślin jak: przygielka biała, sesleria błotna, turzycza Davalla, storczyki (kruszczyk błotny i storczyk szerkolistny). Szereg rzadkich gatunków (np.: perz siny, zawilec wielkokwiatowy, rutewka mniejsza, kostrzewka błada) rośnie w wykształconych na skałach węglanowych fragmentach muraw kserotermicznych. Na wychodniach skał węglanowych wykształciły się fragmenty muraw kserotermicznych, uboższych pod względem florystycznym niż te nad doliną Nidy, ale rośnie w nich szereg rzadkich gatunków. Leśne i torfowiskowe zbiorowiska pełnią bardzo ważną rolę wodochronną, szczególnie w obszarze źródłiskowym rzeki Wschodniej oraz w okolicach Chańczy, Włoszczowic i Holendrów.

Liczne stawy występujące na obszarze Chmielnicko – Szydłowski OCK tworzą biotopy dla wielu gatunków ptaków wodno – bagiennych.

Północno-wschodnia część obszaru gminy (17,7% powierzchni) włączona została w granice Cisowsko – Orłowińskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Park zajmuje powierzchnię 20 706 ha, a ze strefą ochronną 23 748 ha. Utworzony został w celu ochrony cennych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zachowania czystości wód rzeki Czarnej Staszowskiej. Największym bogactwem parku jest szata roślinna, szczególnie lasy, które zajmują 63% jego powierzchni i występują w 13 typach siedliskowych (od boru suchego do olsu). Gatunkami dominującymi w drzewostanach Parku i otuliny są sosna i jodła zajmujące ok.85% powierzchni lasów. Drzewa z gatunków olsza, dąb, buk i brzoza mają kilkuprocentowy udział. Na terenie Parku stwierdzono występowanie 48 gatunków roślin objętych całkowitą ochroną gatunkową. Należą do nich m.in. widłaki – wroniec, goździsty, jałowcowaty, spłaszczony, wierzba borówkolistna, goździk piaskowy, pełnik europejski, orlik pospolity, tojad dzióbaty, sasanka wiosenna, grzązel żółty, rosiczki: okrągłolistna i długolistna, parzydło leśne, wawrzynek wilczelyko, lilia złotogłów, storczyki: błotny i szerkolistny. Występują tu również rzadkie w regionie świętokrzyskim zespoły roślinności torfowisk wysokich i przejściowych z bagnem zwyczajnym, borówką bagienną i żurawiną błotną. Bogaty jest również świat fauny. Z rzadkich gatunków objętych ochroną stwierdzono

obecność m.in. z owadów (tęczniaki, trzmiele, paż królowej); z gadów (jaszczurka zwinka, żyworodna, padalec, zaskroniec, żmija zygzakowata) z ptaków (bocian biały i czarny, jastrząb gołębiarz, myszołów zwyczajny, sowy, kowaliki, drozdy); z ssaków (ryjówki, kret, piżmak, kuna leśna, jeleń, sarna). W strefie ochronnej parku na rzece Czarnej Staszowskiej wprowadzono bobry europejskie. Podstawową ich ostoję na obszarze Parku stanowi rezerwat Białe Ługi.

Na terenie parku występują odsłonięcia skał paleozoicznych (od kambru do dewonu), zawierające unikatowe skamieniałości.

3.2.2 Istniejące i projektowane formy ochrony przyrody

Pomniki przyrody żywej

Lp.	Nr ewidencyjny	Miejscowość	Gatunek-ilość	Średnica pnia na wysokości 1,3 m
1.	364	Drugnia	Lipy szerokolistne–2 szt Dąb szypułkowy	1,53 m ; 1,27 m 1,08 m
2.	011	Pierzchnica	Lipa szerokolistna	3,65 m

Pomniki przyrody nieożywionej

W miejscowości Skrzelczyce znajduje się kamieniołom kalcytu o wymiarach: śr. ok. 35 m, głębokość ok. 10 m. Kamieniołom położony jest w północnej części największej żyły kalcytowej na terenie Gór Świętokrzyskich. Żyła ma przebieg południkowy i jest prawie pionowa. Jej długość wynosi 640 m , a szer. do 40-50 m. Zbudowana jest z grubokrystalicznego kalcytu białego kilku generacji. W kamieniołomie widoczne są struktury i tekstury kalcytu oraz interesujące tekstury brekcyjne na granicy żyły. Kalcyt stanowi białą odmianę tzw. „rózanki zalejowskiej” reprezentującej warwicyjską formację bezkruszcowej mineralizacji hydrotermalnej.

Celem ochrony kamieniołomu jest zachowanie ze względów naukowo – dydaktycznych odsłonień prezentujących struktury i tekstury warwicyjskich żył kalcytowych (w największej tego typu żyły w regionie). (nr ewid. 210)

Odnośnie ochrony pomników przyrody żywej i nieożywionej obowiązują zakazy i ograniczenia zawarte w zarządzeniu Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego z dnia 02.10.1987r. Zabronione jest wycięcie, niszczenie lub jakiegokolwiek uszkodzenie drzewa, zrywanie pączków, kwiatów, owoców i liści, nacinanie, rycie napisów i znaków, wznoszenie jakichkolwiek obiektów budowlanych w promieniu 15 m od rzutu korony, umieszczanie tablic oraz wszelkich innych znaków i przedmiotów za wyjątkiem napisów o ochronie obiektu, zanieczyszczanie terenu, wzniesienie ognia, niszczenie gleby, wchodzenie na drzewo lub obiekt oraz niszczenie roślinności pokrywającej obiekt (w przypadku pomników przyrody nieożywionej).

Zakres wszelkich prac w konsekwencji których te zakazy i ograniczenia mogłyby ulec złamaniu, należy każdorazowo uzgadniać z Wojewodą.

Stanowiska roślin i zwierząt chronionych

Dokładna lokalizacja i opis stanowisk rzadkich oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt jest możliwe wyłącznie po wykonaniu inwentaryzacji przyrodniczej, opracowania które w sposób szczegółowy charakteryzuje strukturę ekologiczną badanego obszaru. Zaznaczone na mapie stanowisko rzadkich gatunków fauny zaczerpnięte zostało

z opracowania „Uwarunkowania Przyrodnicze i Koncepcja Ekologiczna Systemu Obszarów Chronionych Województwa Kieleckiego” wykonanego przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie - 1988 r.

Na terenie gminy Pierzchnica znajduje się stanowisko łąkowe cietrzewi wraz z wyznaczonymi strefami ochrony. Zgodnie z wytycznymi Głównego Konserwatora Przyrody, informacja dotycząca lokalizacji tych stanowisk jest poufna, zatem nie zostały one naniesione w części graficznej niniejszego opracowania.

3.3 Lokalny system obszarów ważnych dla zachowania struktury ekologicznej fizjocenozy

3.3.1 Korytarze ekologiczne

Na terenie gminy Pierzchnica nie występuje żaden korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadregionalnym. Lokalne znaczenie można przypisać rzekom i ciekom wodnym, szczególnie korytarzom ekologicznym doliny rzeki Pierzchnianki i doliny rzeki Morawki będących dopływami Czarnej Nidy. Miejsca te charakteryzują się dużą bioróżnorodnością i umożliwiają migrację wielu gatunków roślin i zwierząt.

Obowiązująca w planowaniu przestrzennym i gospodarczym zasada zrównoważonego rozwoju nakazuje ochronę korytarzy i ciągów ekologicznych przed zagospodarowaniem. Dotyczy to zwłaszcza inwestycji, które mogłyby przerwać ich ciągłość oraz radykalnie zmienić warunki siedliskowe (np. duże prace melioracyjne).

3.3.2 Strefy ochrony warunków siedliskowych lasu

Strefy przylegające do głównych kompleksów leśnych wymagają szczególnej ostrożności w zakresie lokalizowania inwestycji. Dotyczy to przede wszystkim tych inwestycji, które powodują zmiany poziomu i jakości wód gruntowych. Trwałe obniżenie poziomu tych wód przyczynia się do osłabienia drzew, a nawet ich zamierania. W związku z tym obszary przylegające do lasów powinny być wyłączone z planowania nowych systemów melioracyjnych oraz wszelkich inwestycji wodochłonnych powodujących osuszenie terenu i mogących wytwarzać lej depresyjny (np. duże ujęcia wód).

Na granicy lasu i innego ekosystemu np. agrocenozy wytwarza się strefa przejścia zwana ekotonem, która stanowi niszę ekologiczną dla wielu gatunków roślin i zwierząt, często rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Różnorodność biologiczna ekotonów jest zwykle znacznie większa niż sąsiadujących zbiorowisk. Zbyt bliskie sąsiedztwo lasów i terenów zurbanizowanych, wyklucza wytworzenie się tej bardzo istotnej dla równowagi ekologicznej strefy.

3.4 Antropogeniczne bariery ekologiczne

Bloki antropogeniczne

Do wytworzenia bloku antropogenicznego dochodzi wówczas, gdy w obrębie lub na wylocie korytarza ekologicznego zlokalizowane zostaną obiekty budowlane, przemysłowe lub infrastrukturalne, które w drastyczny sposób zakłócają funkcjonowanie ciągu ekologicznego.

Na terenie gminy Pierzchnica nie ma dużych miejscowości czy zakładów przemysłowych, które mogłyby spowodować wystąpienie omawianej sytuacji.

Bariery o charakterze liniowym

Bariery tego typu związane są najczęściej z obiektami infrastruktury komunikacyjnej, (drogi kołowe i linie kolejowe), a ich znaczenie zależy od usytuowania w stosunku do korytarzy ekologicznych i dużych kompleksów leśnych, natężenia ruchu, parametrów technicznych itp. Szczególnie niekorzystne są sytuacje, gdy droga przecina korytarz ekologiczny, albo przebiega w strefie ekotonu wytwarzającej się na granicy dwóch ekosystemów np. ekosystemu leśnego i agrocenozy. Strefa ta stanowi bardzo ważną niszę ekologiczną dla wielu gatunków roślin i zwierząt.

Barierami liniowymi mogą być również ciągi zwartej zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej.

Na obszarze gminy Pierzchnica w zasadzie brak jest dróg czy ciągów zabudowy mieszkaniowej, które miałyby wyraźny charakter barier ekologicznych. Lokalnie mogą one jednak rozdzielać powiązane ze sobą części ekosystemów, przede wszystkim stanowiąc istotną przeszkodę dla zwierząt zasiedlających agroekosystemy.

3.5 Obszary wymagające wzmocnienia struktury ekologicznej

3.5.1 Miejsca eksploatacji surowców

Na terenie gminy Pierzchnica, w wielu rozproszonych punktach, pozyskiwane są surowce mineralne, głównie piaskowce i wapienie. Eksploatacja odbywa się w sposób niezorganizowany, przede wszystkim dla pokrycia potrzeb własnych mieszkańców.. Istnieje pilna potrzeba, aby proces ten został ujęty w ramy organizacyjno – prawne. Zabezpieczy to zapotrzebowanie na surowce budowlane przy jednoczesnym ograniczeniu zagrożeń dla środowiska.

Po zakończeniu wydobycia tereny poeksploatacyjne powinny zostać jak najszybciej rekultywowane i zagospodarowane. Sposób rekultywacji zależy od warunków terenowych. Proponuje się m.in., aby odkrywki zlokalizowane na gruntach rolnych, po ich zadrzewieniu, stanowiły element zadrzewień śródpolnych.

W gminie Pierzchnica powierzchnia wyrobisk poeksploatacyjnych wynosi prawie 10 ha. Na obszarze samego parku krajobrazowego i jego otuliny niezorganizowana eksploatacja nie spowodowała większych szkód w środowisku naturalnym.

3.5.2 Miejsca składowania odpadów

Bardzo istotnym problemem gminy jest zanieczyszczanie środowiska przez ścieki i odpady stałe. Powstające w gospodarstwach ścieki bytowo – gospodarcze są wykorzystywane rolniczo lub wywożone w miejsca przypadkowe (lasy, nieużytki, rowy), skąd spłukiwane przez wody opadowe, zanieczyszczają wody powierzchniowe i płytko zalegające wody w głębie. Gmina ma też nie rozwiązany problem gospodarowania odpadami stałymi. We wsiach nie ma kontenerów na śmieci. Odpady stałe są często wywożone na dzikie wysypiska zlokalizowane w starych wyrobiskach poeksploatacyjnych, rowach czy lasach. Sytuacja ta wymaga działania na rzecz budowy gminnego wysypiska śmieci, wyposażenia poszczególnych sołectw w kontenery i likwidacji dzikich wysypisk śmieci, stanowiących poważne zagrożenie dla środowiska naturalnego.

3.5.3 Działania na rzecz zwiększania lesistości

Gmina należy do obszarów o niskiej lesistości – lasy stanowią 21,7 % powierzchni gminy. Kompleksy leśne są rozmieszczone nierównomiernie, a drzewostany silnie przerzedzone i często uszkodzone. W tej sytuacji kwestia zalesień i dodrzewień powinna zostać potraktowana priorytetowo. Zalesienia powinny być lokalizowane w ten sposób, aby powiększać istniejące powierzchnie leśne, a unikać powstawania nowych, wąskich działek leśnych, utrudniających uprawę pól przy ograniczonym znaczeniu fitomelioracyjnym. Tam, gdzie bezpośredni kontakt ekosystemów leśnych nie jest możliwy, rolę łącznika powinny pełnić pasma zadrzewień śródpolnych. Zadrzewienia pełnią wiele istotnych funkcji ochronnych w środowisku przyrodniczym m.in. powodują modyfikację warunków mikroklimatycznych dzięki hamowaniu prędkości wiatru, przeciwdziałają erozji wodnej i wietrznej, zmniejszają parowanie terenowe i spływ powierzchniowy, zwiększają retencyjność gruntu, przechwytyują związki chemiczne wymywane z pól i łąk. Funkcje biocenotyczne zadrzewień przejawiają się wzbogacaniem składu zespołów roślinnych i zwierzęcych czyli biocenoz. Zadrzewienia są również, uzupełniającą dla leśnej, bazą surowca drzewnego. Wzmocnienie systemu zadrzewień śródpolnych, a także zadrzewień wzdłuż dolin rzecznych i strumieni przyczyni się do wzbogacenia struktury ekologicznej regionu.

Skład gatunkowy drzew przeznaczonych do zalesień i dodrzewień powinien być identyczny ze składem gatunków rodzimych, co jest szczególnie istotne na obszarach chronionych ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe. Na terenach podmokłych powinny być sadzone gatunki drzew szybkorosnących o płytkich i rozległych systemach korzeniowych. (wierzba, topola, olcha czarna i brzoza, w domieszkach jesion, wiąz, dąb szypułkowy). Obszary narażone na erozję wietrzną należy obsadzać w formie zadrzewień pasowych lub ciągów drzew gatunkami wolnorosnącymi o ukośnym lub palowym systemie korzeniowym (lipa drobnolistna, wiąz szypułkowy i polny, dąb, jesion, klon, jawor itp.).

3.6 Sfera przyrodniczo – krajobrazowa (podsumowanie)

Główne predyspozycje rozwojowe	Bariery i ograniczenia
1. Objęcie całego terenu gminy ochroną w postaci obszaru chronionego krajobrazu oraz parku krajobrazowego i jego otuliny.	1. Niska lesistość obszaru gminy, rozproszenie kompleksów leśnych i słaby stan zdrowotny drzewostanów.
2. Ciekawe zabytki kultury materialnej.	2. Zagrożenie dla środowiska nielegalną eksploatacją surowców.
3. Brak barier ekologicznych, które w istotny sposób zaburzałyby strukturę ekologiczną regionu.	3. nierozwiązany problem gospodarowania ściekami i odpadami stałymi.
	4. Brak inwentaryzacji przyrodniczej.

3.7 Przyrodnicze i krajobrazowe możliwości rozwoju turystyki

Możliwości rozwoju turystyki zależą przede wszystkim od walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru, ale również od położenia w stosunku do dużych emitorów ruchu turystycznego, dostępności komunikacyjnej i profesjonalnej promocji.

Większa część terenu gminy Pierzchnica została włączona w granice Chmielnicko – Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a niewielki fragment jej północno – wschodniej części znalazł się w granicach Cisowsko – Orłowińskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Świadczy to o dość wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych

gminy, szczególnie jej północnej części, gdzie słabe gleby i w niewielkim stopniu zmienione środowisko przyrodnicze, przemawiają za rozwojem turystyki.

Położenie gminy na obszarach interesujących przyrodniczo stwarza szereg perspektyw dla przyszłych inwestorów. Przepisy wynikające z ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu nie ograniczają możliwości rozbudowy na ich terenie infrastruktury turystycznej, pod warunkiem, że nie oddziałują one destrukcyjnie na środowisko i walory krajobrazowe. Przeciwnie, funkcją OCK jest, między innymi, stworzenie warunków do zlokalizowania bazy turystycznej w tym również budownictwa letniskowego, przy czym najbardziej wskazaną jego formą jest adaptacja istniejącej zabudowy wiejskiej, połączona z poprawą architektury adoptowanych obiektów. Również na obszarze parku krajobrazowego i w jego strefie ochronnej istnieje możliwość rozwijania turystyki przy odpowiednim zagospodarowaniu. Aktualny plan zagospodarowania przestrzennego gminy Pierzchnica nie wskazuje terenów dla turystyki i rekreacji. Brak jest typowych elementów infrastruktury turystycznej np. zaplecza gastronomiczno – noclegowego. Przez gminę nie prowadzi żaden szlak turystyczny, nie ma też ścieżek rowerowych. Gmina nie posiada żadnego zbiornika wodnego, który mógłby pełnić funkcje rekreacyjne. Niezbędne jest zatem określenie terenów pod przyszłe budownictwo letniskowe i budowę ewentualnych obiektów usługowych dla ruchu turystycznego w postaci małej gastronomii, barów, parkingów przydrożnych czy ewentualnie pól biwakowych lub campingów.

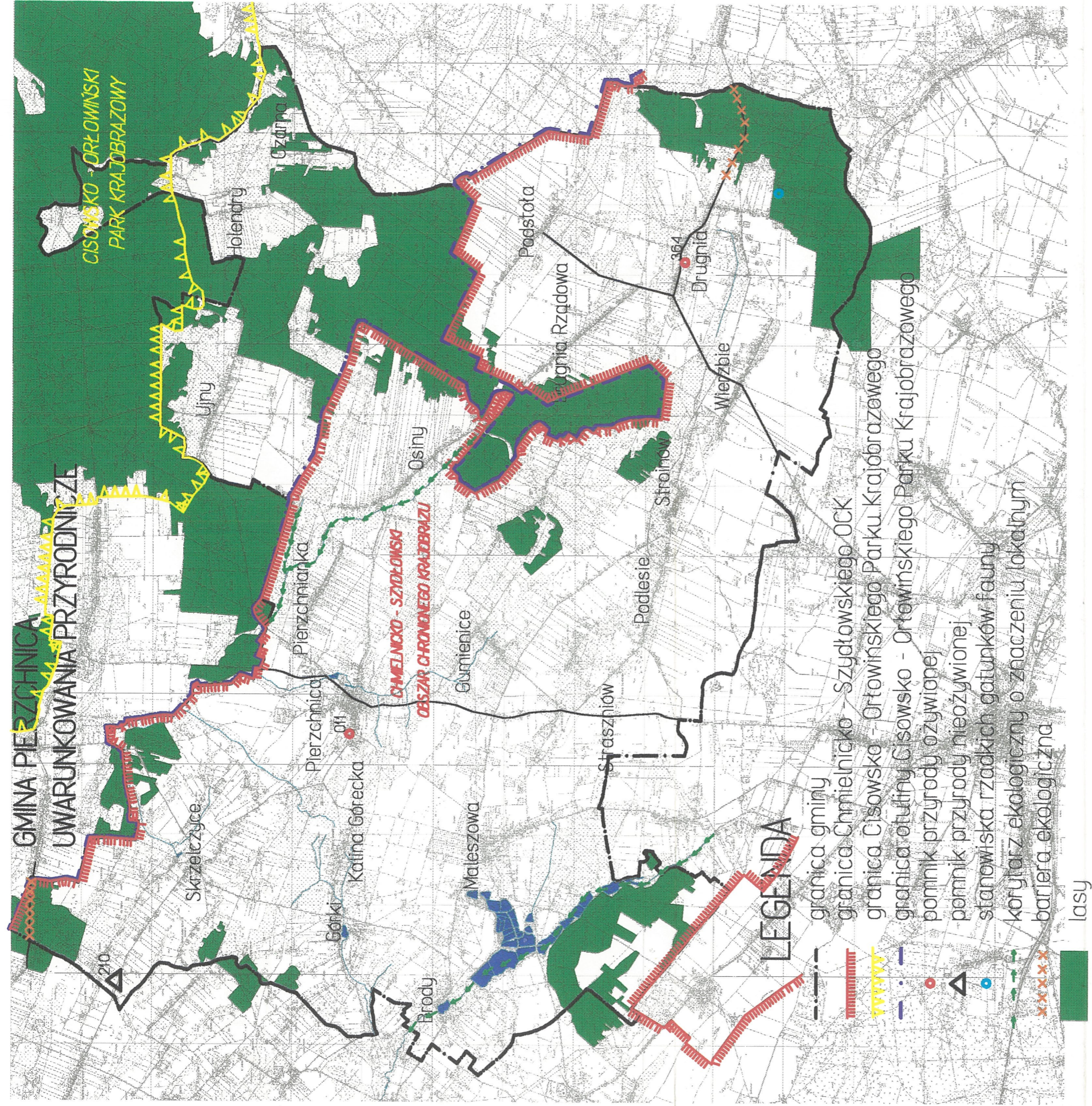
Odpowiednie walory dla rozwinięcia funkcji wsi letniskowych, posiadają miejscowości Ujny i Holendry, mające dobre powiązania komunikacyjne z Pierzchnicą. Właściwe zareklamowanie tych walorów przy jednoczesnym podnoszeniu estetyki w obejściach gospodarczych i przystosowaniu niewykorzystanych pomieszczeń dla potrzeb letników, może przynieść efekty gospodarcze już w najbliższej przyszłości.

Na walory turystyczne gminy mają też wpływ zabytki kultury materialnej. W gminie Pierzchnica znajduje się kilka obiektów architektury i budownictwa, które zostały zinwentaryzowane przez służby ochrony zabytków. Należą do nich m.in. kościół i kapliczka w Drugni, kościół i układ urbanistyczny w Pierzchnicy, park podworski w Pierzchniance czy założenie krajobrazowo – parkowe z pozostałością zamku, dworu i parku w Maleszowej.

Przy szczegółowym planowaniu rozwoju turystyki należałoby skorzystać z doświadczeń i dokumentacji jednostek zajmujących się ochroną przyrody i krajobrazu czyli Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody i Zarządu Parków Krajobrazowych. Przy realizacji programów turystycznych, bardzo dobre efekty przynosi współpraca z sąsiednimi gminami.

3.7.1 Turystyka (podsumowanie)

Atuty turystyczne gminy	Bariery i ograniczenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie na obszarze o ciekawych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. 2. Duże możliwości rozwoju agroturystyki, przede wszystkim w północnej części gminy (wsi Ujny i Holendry). 3. Interesujące zabytki architektury i budownictwa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak typowych elementów infrastruktury turystycznej (szlaku turystycznego, zaplecza gastronomiczno- hotelowego, elementów informacji wizualnej, miejsc parkingowych, zbiornika rekreacyjnego). 2. Brak osób profesjonalnie zajmujących się stymulacją rozwoju turystycznego gminy.

Mapa nr 5

ROZDZIAŁ 4

CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

SPIS TREŚCI

4. CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA GMINY PIERZCHNICA	41
4. 1. Zakres opracowania oraz główne źródła informacji	41
4. 2. Ogólna charakterystyka gospodarcza Gminy Pierzchnica	42
4. 3. Charakterystyka rolnictwa w gminy Pierzchnica	44
4. 4. Melioracje rolne	48
4. 5. Ludność w gminie Pierzchnica oraz główne źródła dochodów mieszkańców	49
4. 6. Pozarolnicza działalność gospodarcza	50
4. 7. Podsumowanie	52
II. Perspektywiczne kierunki zmian Obszarów Wiejskich i Rolnictwa w Gminie Pierzchnica	55
Załączniki i tabele	64
Mapa nr 6 – Mapa rolniczo – glebowa	99
Mapa nr 7 – Melioracje	100

4. Charakterystyka Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Gminy Pierzchnica

4.1. Zakres, opracowania oraz główne źródła informacji

Ustawa o planowaniu przestrzennym nakłada na gminy obowiązek opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Każda z gmin posiada pewną, swoistą specyfikę wyznaczoną przez lokalizację w określonym regionie oraz zasoby ziemi, pracy i kapitału. Są to jednocześnie podstawowe wyznaczniki stanu aktualnego i perspektywy rozwojowych gospodarki w gminie.

Warunki przyrodnicze rolnictwa, obejmujące jakość i przydatność rolniczą gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne stanowią potencjał produkcyjny określany jako potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej. O poziomie jego wykorzystania decydują warunki społeczne i ekonomiczno-organizacyjne. Dlatego też diagnoza stanu, uwzględnia cały zespół uwarunkowań charakteryzujących specyfikę gospodarczą w danej jednostce administracyjno-gospodarczej. Specyfika ta uwidacznia się przy porównaniach z sąsiednimi gminami. Dla gminy Pierzchnica jako układ odniesienia i tło do analizy przyjęto gminy Morawica i Raków, również leżące na terenie województwa świętokrzyskiego, w jego centralnej części.

Celem opracowania jest wielostronna analiza społeczno gospodarcza w Gminie Pierzchnica. Myślą przewodnią tej analizy jest ocena wykorzystania ziemi, pracy i kapitału, stanowiących podstawowe czynniki produkcyjne w gospodarce i rolnictwie. W opracowaniu przyjęto zasadę, że obszary wiejskie i rolnictwo stanowią organiczną całość, powinny więc być analizowane w sposób całościowy.

Do charakterystyki gospodarczej Gminy Pierzchnica wykorzystano informacje pochodzące z różnych źródeł. Do opisu i oceny warunków przyrodniczych rolnictwa w analizowanej gminie wykorzystano publikowane i niepublikowane wyniki badań i analiz IUNG.

Warunki społeczne i ekonomiczno-gospodarcze oceniono na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Kielcach pochodzących z powszechnego spisu rolnego, a także z późniejszego okresu (1997 i 1998 r). Analizowana Gmina Pierzchnica nie jest obszarem jednorodnym. Do charakterystyki zróżnicowania rolnictwa w gminie wykorzystano dane udostępnione przez Urząd Gminy, a zestawione według sołectw. Stan agrochemiczny gleb; ich odczyn oraz zasobność w składniki mineralne przedstawiono na podstawie reprezentatywnych analiz wykonanych przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Kielcach. Wiele informacji o rolnictwie na obszarze gminy Pierzchnica zebrano metodą wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami aktywu społeczno-gospodarczego gminy.

Zakres opracowania diagnostycznego dla Gminy Pierzchnica jest szeroki. Obejmuje on ogólne informacje o gminie, demografii (charakterystyka zasobów pracy ludzkiej) oraz stopniu rozwoju i rozmieszczeniu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Przytoczone dane w tej części „diagnozy”, w niektórych przypadkach, różnią się od danych zamieszczonych w innych rozdziałach, w których szczegółowo omówione zostały takie zagadnienia jak np. demografia, rynek pracy, działalność gospodarcza itp. Wynika to ze źródła i okresu pochodzenia danych. Ta część diagnozy oparta jest przede wszystkim na danych statystycznych publikowanych przez Urząd Statystyczny, celem zaprezentowania Gminy na tle sąsiednich gmin i województwa kieleckiego (lub świętokrzyskiego).

Diagnozę zakończono zestawieniem i uszeregowaniem głównych czynników sprzyjających i limitujących, z punktu widzenia rozwoju gminy słabe i mocne strony. Szereg cech specyficznych na obszarze gminy może jeszcze wskazać społeczność lokalna, a więc

odbiorca i współtwórca diagnozy i strategii rozwoju gminy. Chodzi bowiem o to, aby społeczność lokalna utożsamiała się z opracowaną diagnozą (strategią), a przez to wzbogacała i rozszerzała ją. Jednocześnie chodzi o zwiększenie udziału przedstawicieli gminy i społeczeństwa w tworzeniu koncepcji rozwoju.

4.2. Ogólna charakterystyka gospodarcza Gminy Pierzchnica na tle sąsiednich gmin i województwa (Kieleckiego i Świętokrzyskiego).

Gmina Pierzchnica leży w środkowej części województwa świętokrzyskiego, na południowy - wschód od Kielc. Lokalizację gminy Pierzchnica na tle podziału fizjograficznego byłego województwa kieleckiego, opracowanego przez Kondrackiego przedstawiono na rys.1. Obszar gminy Pierzchnica leży w mezoregionie Pogórze Szydłowskie.

Powierzchnia gminy Pierzchnica wynosi 100 km² i jest podzielona na 17 sołectw. Na koniec 1997 r. na obszarze gminy zamieszkiwało około 4,8 tysięcy ludności (tab.1). Analizowana gmina ze względu na oba te wskaźniki (tj. powierzchnię i liczbę mieszkańców) jest najmniejszą gminą w porównaniu do gmin przyjętych do porównań (Morawica, Raków). Na 1 km² zamieszkiwało 48 osób, Rakowie 32,1, Morawicy 87, natomiast w byłym województwie kieleckim wskaźnik ten był większy i wynosił 123 osób.

Gmina Pierzchnica różni się od gminy Morawica i Rakowa ze względu na najmniejszą liczbę osób pracujących w gospodarce narodowej (287 osób) oraz najmniejszą liczbę bezrobotnych (296 osób).

Podobnie oceniana jednostka administracyjna charakteryzuje się najmniejszą ilością, w porównaniu z gminą Morawica i Raków, liczbą podmiotów gospodarczych (133) (tab.2). Wśród podmiotów przeważają jednostki sektora prywatnego. Ich udział, dochodzący do 92%, co jest również cechą charakterystyczną przyjętych za podstawę porównań gmin sąsiednich i całego byłego województwa kieleckiego. Cechą wspólną jest też udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności oraz udział kobiet w liczbie zatrudnionych (tab.3). Proporcje pomiędzy liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym, a więc poniżej 18 lat, a innymi grupami mieszkańców są, w gminie Pierzchnicy, podobne jak w jednostkach przyjętych za układ odniesienia. W gminie tej ludności w wieku przedprodukcyjnym było - 28,3 %; produkcyjnym - 52,2 %; poprodukcyjnym -19,7 % (tab.3).

Cechą charakterystyczną gminy jest ujemne saldo migracji (tab.4), wynikające z faktu, że w 1997 roku liczba ludności odpływającej z terenu gminy przewyższała liczbę ludności, która napłynęła (- 12).

Liczbę podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji europejskiej klasyfikacji działalności EKD charakteryzują dane zamieszczone w tabeli 5. Najliczniejsza grupa, bo stanowiąca ponad 36% ogólnej liczby, to jednostki działające w zakresie handlu i naprawach, działalności produkcyjnej i budownictwie. Inaczej przedstawia się natomiast uszeregowanie według liczby zatrudnionych (tab.6). Najwięcej, bo 75 osób to zatrudnieni w przemyśle, a następnie w edukacji, transporcie, składowaniu i łączności.

Relatywnie mała liczba miejsc pracy powoduje, że na obszarze gminy występuje bezrobocie (tab.7). Udział kobiet w strukturze zatrudnionych, jak też w strukturze bezrobotnych jest podobny i wynosi około 45 %. Warto podkreślić, że według stanu na koniec 1997 r. około 70% bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku, a około 48% bezrobotnych pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy. Z tabeli 7 wynika, że stosunkowo małą grupę bezrobotnych stanowili absolwenci szkół ponadpodstawowych. Wskazuje to w sposób pośredni, że cechą charakterystyczną grupy bezrobotnych z Pierzchnicy jest niski poziom kwalifikacji. Faktu tego nie można jednak uogólniać, gdyż sytuacja w zakresie bezrobocia,

zwłaszcza w kierunku jego wzrostu zmienia się bardzo szybko i jest pochodną sytuacji funkcjonujących dotychczas przedsiębiorstw.

Dane zamieszczone w tabeli 7 nie ukazują natomiast rysującego się na dużą skalę na wsi zjawiska bezrobocia utajonego, uwarunkowanego strukturą agrarną i sytuacją produkcyjno-ekonomiczną rolnictwa w regionie. Niektóre przyczyny tego dotkliwego dla obszarów wiejskich zjawiska uwidaczniają się podczas analizy cech charakterystycznych rolnictwa.

Gmina Pierzchnica posiada największy wskaźnik użytków rolnych (65,1 %) w porównaniu do analizowanego układu odniesienia (Morawica - 60 %, Raków 46,6%, średnio w b. województwie kieleckim 61,5 %). Na zbliżonym poziomie przedstawiają się wskaźniki dotyczące gruntów ornych (tab. 8).

Jakość gruntów jest słaba, ponieważ 50 % gruntów ornych sklasyfikowana została w V i VI klasie, a użytków zielonych – około 63 %. Jakość gruntów wyrażona ogólnym wskaźnikiem jakości przestrzeni produkcyjnej wynosi 55,2 pkt., co daje 49 miejsce w byłym województwie kieleckim. W analizowanym układzie tylko gmina Morawica posiada wskaźnik - 49 pkt., Raków – 51,3 pkt. (tab. 19).

Główne uprawy jakie dominują w tym regionie to zboża, które zajmują 66 do 72 % powierzchni upraw. W zbożowych dominuje uprawa żyta, która waha się od 19 % w Morawicy do około 29% w Pierzchnicy i 36 % w Rakowie (tab.12).

Produkcyjność gleb wyrażająca się plonami jest niezbyt wysoka. W analizowanym układzie tylko gmina Morawica i Raków osiąga niższe plony od gminy Pierzchnica. Plony w gminie Pierzchnicy i średnio w b. województwie kieleckim są wyższe. Dla porównania podaje się, że plony zbóż za lata 1996-98 wyniosły średnio w Pierzchnicy - 23,2 q/ha, Morawicy 18,1 i średnio w b. województwie 25,6 q/ha (tab. 25).

Miernikiem oceny produkcji zwierzęcej jest obsada zwierząt gospodarskich wyrażona w sztukach dużych na 100 ha użytków rolnych. Analizując obsadę zwierząt gospodarskich, należy stwierdzić, że w gminie Pierzchnica ten wskaźnik ukształtował się w 1996 r na poziomie 56,1 SD. W analizowanym układzie odniesienia wskaźniki te kształtują się: Morawica - 55,5, Raków 48,5 i średnio byłe województwo kieleckie - 57,1 SD (tab. 23).

Produkcja rolnicza na terenie gminy realizowana jest przede wszystkim w indywidualnych gospodarstwach rolnych, które zajmują ponad 73 % ogólnej powierzchni, a użytków rolnych ponad - 78 %. Z ogólnej powierzchni wynoszącej 10 046 ha, - 7377 ha znajduje się w indywidualnych gospodarstwach rolnych. W gminie Pierzchnica, Powszechny Spis Rolny przeprowadzony w 1996 r wykazał 1000 gospodarstw i działek rolnych. Z tej ilości gospodarstw rolnych (tj. powyżej 1 ha) było 846, w tym średnia powierzchnia gospodarstwa wynosiła 6,7 ha. Podobna sytuacja występuje w całym analizowanym układzie odniesienia. Z powyższego wynika, że warunki produkcyjne rolnictwa w tym rejonie nie są korzystne, co jest uwarunkowane złą jakością gleb i niewłaściwą strukturą agrarną.

W gminie Pierzchnica dochody budżetu gminy w 1997 r. na 1 mieszkańca wynosiły 958 zł. (w analizowanym układzie wahały w granicach 881 do 973 zł.). Dochody własne gminy (190 zł. na 1 mieszkańca) były niższe niż w Morawicy i średnio w b. województwie , a wyższe niż w Rakowie (174 zł.).

4.3. Charakterystyka rolnictwa w gminie Pierzchnica

Ogólna powierzchnia gminy Pierzchnica wynosi 10 046 ha z tego w gospodarstwach indywidualnych 7 377 ha. Użytki rolne stanowią 65,1 % a grunty orne prawie 42,1 % ogólnej powierzchni. Użytki zielone stanowią ponad 21,2 % powierzchni ogólnej. W gminie Pierzchnica, podobnie jak i w całym analizowanym układzie odniesienia mały jest udział sadów. Lesistość gminy wynosi 18,3 %, przy czym ponad 45% lasów znajduje się we władaniu gospodarstw indywidualnych. (tab. 8).

Na obszarze gminy istniało 846 gospodarstw indywidualnych i 154 działek do 1 ha (tab.10). Gospodarstwa rolne charakteryzują się dość dużym rozdrobnieniem. O dużym rozdrobnieniu agrarnym w gminie Pierzchnica świadczy bardzo niski (7,2 %) udział gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha. Dominują gospodarstwa w grupach obszarowych: 3-5 ha – 22,1 %; 5-7 ha – 21,0 %; 7-10 ha 16,8 %. Dowodem dużego rozdrobnienia agrarnego omawianej gminy jest średnia powierzchnia przypadająca na jedno gospodarstwo wynosząca 6,7 ha (tab. 41) oraz uciążliwa szachownica pól charakteryzująca się średnią liczbą działek w gospodarstwie (3,9), średnią powierzchnią działki (1,7 ha), średnią odległością od siedliska do najdalej położonej działki (1,4 km).

Sołectwa należące do gminy Pierzchnica, charakteryzują się różną liczbą gospodarstw i zróżnicowaną średnią powierzchnią gospodarstwa (tab.41). Liczba gospodarstw waha się od 13 w sołectwie Czarna, do 125 i 127 w sołectwach Gumienice Skrzelczyce. Największą średnią powierzchnią gospodarstwa mają sołectwa: Holendry, Brody, Podstoła, Strojny, Ujny (9-12 ha). Natomiast najmniejsza powierzchnia gospodarstwa występuje w sołectwie Pierzchnica, Górki, Drugnia Rządowa, Podlesie i Wierzbie (2,3-5,6 ha).

Cechą charakterystyczną struktury zasiewów w rejonach o dużym rozdrobnieniu rolnictwa, a w takim jest zlokalizowana gmina Pierzchnica, jest wysoki udział ziemniaków w strukturze zasiewów (tab.11). Wiąże się to z ukierunkowaniem większości, niewielkich obszarowo, gospodarstw na zaspokajanie potrzeb rodziny rolniczej oraz z powszechnym wykorzystywaniem bulw ziemniaka jako paszy dla trzody chlewnej. Analizowana gmina Pierzchnica charakteryzuje się ponad dwukrotnie większym udziałem żyta niż pszenicy w strukturze zasiewów. Relatywnie niski jest udział pszenżyta i mieszanek zbożowych, a także pastewnych w uprawie polowej. Niższy niż średnio w województwie udział warzyw świadczy, że ich uprawa na obszarze gminy Pierzchnica jest przede wszystkim ukierunkowana na samozaopatrzenie ludności wiejskiej. Należy podkreślić, że struktura zasiewów jest uzależniona od jakości gleb i ich przydatności do uprawy określonych roślin.

Obszar gminy Pierzchnica w całości leży w mezoregionie Pogórze Szydłowskie. Wyniesienie obszaru gminy n.p.m. waha się od 262 (Młynek, Ujny) do 307 m (Gumienice, Pierzchnica). Rzeźba jest tu niskofalista i falista.

W gminie Pierzchnica pokrywą glebową tworzą utwory plejstocenijskie starszej epoki czwartorzędowej. Na znacznym obszarze gminy są to lekkie i bardzo lekkie utwory piaszczyste, z których wytworzyły się gleby rdzawe (właściwe, brunatne, bielcowe), całkowite i naglinowe. W części północno-zachodniej płacami występują utwory gliniaste, będące tworzywem gleb brunatnych wylugowanych. Na tle utworów plejstocenijskich płacami występują zwietrzliny wapieni, z których najczęściej wytworzyły się rędziny brunatne. W obrębie użytków zielonych, które z reguły położone są w niższych partiach terenu, występują gleby murszowate, torfowe i czarne ziemie o różnym składzie granulometrycznym.

Bonitację gruntów w gminie Pierzchnica wg. klas przedstawiono w tabelach 12 i 13. Z tabel tych wynika, że około 50 % gruntów ornych i 62,9 % użytków zielonych to gleby słabej jakości i zostały zaliczone do klas V, VI i VI_z.

Wieloletnie badania IUNG wskazują jednoznacznie, że z rolniczego punktu widzenia istotne znaczenie ma struktura gruntów według kompleksów rolniczej przydatności gleb. Pojęcie, kompleksy rolniczej przydatności gleb oznacza "typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z którymi jest związany odpowiedni dobór roślin uprawnych".

W gminie Pierzchnica, jak wynika z tabeli 14, gleby słabe kompleksów 6-żytniego słabego, 7-żytniego bardzo słabego i 9 zbożowo-pastewnego słabego stanowią łącznie około 57,0 % powierzchni gruntów ornych. Średnio w byłym województwie kieleckim udział gleb kompleksów 6, 7, 9 łącznie jest niższy. Na obszarze gminy Pierzchnica nie występują użytki zielone określane jako bardzo dobre i dobre – kompleks 1z (tab.15). Średnio w województwie stanowiły one 2,7%. Dochodzący do 49,9 % udział trwałych użytków zielonych, ocenianych jako słabe i bardzo słabe jest czynnikiem ograniczającym możliwości produkcji pasz objętościowych.

Udział gleb zaliczanych do różnych kompleksów rolniczej przydatności gleb jest zróżnicowany terytorialnie. Świadczą o tym dane charakteryzujące udział poszczególnych kompleksów, a zestawione według sołectw (tab.16). Obszar o relatywnie większym udziale gleb bardzo dobrych (kompleksy 1 i 2) i dobrych (kompleks 4) występuje w sołectwach Drugnia i Stojnow.

Sołectwa o dużym udziale gleb bardzo słabych i słabych, (kompleksy 6, 7 i 9), w odniesieniu do gruntów ornych to: Czarna, Holendry, Maleszowa, Osiny, Brody, Podlesie i Pierzchnica.

Natomiast w gminie nie występują trwałe użytki zielone z kompleksu 1z - określane jako dobre i bardzo dobre, przeważa natomiast kompleks 3 z tj. bardzo słaby i słaby. Najwyższy ich udział występuje w sołectwach: Holendry, Skrzelczyce, Osiny, Brody i Czarna. W tych rejonach warunki glebowe do prowadzenia polowej produkcji rolniczej są najgorsze. W pozostałych miejscowościach układ glebowy jest zróżnicowany, pośredni między powyższymi grupami miejscowości. Przestrzenne rozmieszczenie kompleksów glebowych ilustruje załączona mapa.

Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Pierzchnica, obejmująca ocenę jakości i przydatności rolniczej gleb oraz agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych przedstawia się jak niżej:

- a) syntetyczny wskaźnik bonitacji i przydatności rolniczej gleb wynosi 39,8 pkt. (1) i jest znacznie niższy od średniego wskaźnika dla kraju - 49,5 (3);
- b) wskaźnik bonitacji agroklimatu wynosi 10,2 pkt. w skali 15-punktowej;
- c) wskaźnik bonitacji rzeźby terenu wynosi 3,1 pkt. w skali 5-punktowej;
- d) wskaźnik bonitacji warunków wodnych wynosi 3,1 pkt. w skali 5-punktowej.

Suma punktów oceny poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego daje globalny wskaźnik jakości środowiska rolniczego, rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Wynosi on w gminie Pierzchnica 55,0 pkt., przy średniej dla Polski 66,6 pkt. Wskaźniki bonitacji agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych uznać należy jako średnio dobre. Średni wskaźnik warunków wodnych dla gminy jest zawyżony w stosunku do obszarów o dominacji gleb kompleksu 7. (częściowo także 6. i 3.). Obszary te mają niekorzystne warunki wodne, są trwale lub okresowo za suche. Z drugiej strony na części obszaru gminy - prawie 30% gleb ornych (kompl. 8. i 9.) – to gleby okresowo podmokłe.

Średni wskaźnik bonitacji warunków glebowych dla gminy Pierzchnica wskazuje, że warunki te są mało korzystne dla prowadzenia połowej produkcji rolniczej, szczególnie jednak na obszarach o dominacji gleb kompleksów: 7, 6 i 9.

Gmina Pierzchnica według podziału byłego województwa kieleckiego (rys.2) leży na obszarach regionów glebowo-rolniczych

- A - 4 – Daleszycko – Rakowskim;
- B - 1 – Chmielnickim;
- D – 4 Chęcińskim;
- D – 5 Szydłowieckim.

Regiony te charakteryzują się przewagą gleb kompleksów żytnich, dużym zróżnicowaniem pokrywy glebowej, wysokim udziałem gruntów ornych oraz korzystną rzeźbą terenu. Średnia dla gminy struktura gruntów ornych i trwałych użytków zielonych według kompleksów jest wypadkową zróżnicowania występującego pomiędzy sołectwami (tab16). Należy też brać pod uwagę, że powierzchnia poszczególnych wsi jest bardzo zróżnicowana.

W opracowaniu tym, charakterystykę warunków glebowych według sołectw oparto o kompleksy glebowo-rolnicze, które zgrupowano w 3 grupy jakościowe gleb, a mianowicie:

- 1) gleby bardzo dobre (kompl. 1, 2) i dobre (kompl. 10, 4)
- 2) gleby średniej jakości (kompl. 8, 3, 11, 5)
- 3) gleby słabej (kompl. 9, 12, 6) i bardzo słabej jakości (kompl. 7, 13).

Taki podział na grupy jakościowe zwiększa czytelność map glebowo-rolniczych i jest wystarczająco dokładny do oceny możliwości produkcyjnych gleb.

Według IUNG Puławy (Witek) w grupie pierwszej wielkości plonowania zbóż w stosunku do kompleksu 1 przyjętego za 100 wynoszą: 2 – 96%, 10 – 97%, 4 – 85%. Tylko plonowanie na kompleksie 4 odstaje od plonowania na pozostałych kompleksach – o 15% w stosunku do kompleksu 1 i około 10% w stosunku do kompleksów: 2 i 10. Witek uważa jednak kompleks 4 jako uniwersalny do uprawy roślin, dlatego zdecydowano się włączyć ten kompleks do grupy pierwszej.

Na glebach zaliczonych do grupy drugiej plonowanie zbóż na poszczególnych kompleksach jest zbliżone: 3 – 39,2; 5 – 37,0; 8 – 40,0; 11 – 41,0 dt/ha; dlatego zaliczenie tych kompleksów do jednej grupy nie powinno budzić wątpliwości.

Grupa 3 obejmuje gleby najslabsze, które zaliczyć można do “marginalnych” z rolniczego punktu widzenia, szczególnie gleby kompleksów 7 i 13.

W obrębie użytków zielonych nie wyróżniono grup jakościowych z uwagi na odrębny charakter tych użytków w stosunku do gruntów ornych. Większą rolę odgrywają tu bowiem stosunki wodne i pokrywa roślinna. Ponadto, określenie kompleksu na użytkach zielonych jest jednoznaczne z ich wartością – 1z – użytki bardzo dobre i dobre; 2z – użytki średniej jakości; 3z – użytki słabe i bardzo słabe.

Przyjmując, za T. Witkiem, podział gleb na trzy grupy jakościowe, przestrzenne rozmieszczenie kompleksów przydatności rolniczej przedstawiono na mapie glebowo - rolniczej Nr. 1

Powszechnie uznawaną miarą możliwości produkcyjnych poszczególnych kompleksów rolniczej przestrzeni przydatności gleb są uzyskiwane plony zbóż.

Z porównania przedstawionego w tabeli 22 wynika, że gmina Pierzchnica ma podobną jakość warunków przyrodniczych, jak gmina Morawica i Raków. Osiąga też nieco wyższe plony zbóż. Obliczenia teoretyczne, zakładające radykalną poprawę agrotechniki wskazują, że nawet przy istniejącej strukturze jakości gleb możliwości wzrostu produkcji zbóż z ha są znaczne. Analiza poziomu agrotechniki wskazuje, że głównymi czynnikami ograniczającymi wykorzystanie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej są: znaczny udział gleb bardzo

kwaśnych i kwaśnych oraz znaczący udział gleb o bardzo niskiej lub niskiej zawartości fosforu, potasu i magnezu (tab.17 i 18). Sytuację pogarsza bardzo niski poziom zużycia nawozów mineralnych i organicznych, występujących w ostatnich latach w wyniku pogarszającej się koniunktury w rolnictwie. Porównanie wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ujmującego syntetycznie jakość i przydatność rolniczą gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne, wskazuje że warunki przyrodnicze gminy Pierzchnica są lepsze niż w gminie Morawica, Raków (tab.19). O takim układzie decyduje przede wszystkim jakość gleb w gminie, stanowiąca pochodną struktury gruntów według kompleksów. Zróżnicowanie pozostałych elementów składowych wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, za wyjątkiem warunków wodnych, jest mniejsze.

Rozdrobnienie gospodarstw w gminie Pierzchnica i ukierunkowanie ich większości na samozaopatrzenie rodzin wiejskich a także udział łąk i pastwisk zadecydowały o obsadzie bydła, wyrażonej liczbą sztuk dużych (SD) na 100 ha użytków rolnych (tab.20). W strukturze stada bydła 59 % stanowią krowy. W omawianej gminie relatywnie wyższa jest obsada trzody chlewnej. Cechą charakterystyczną dla gminy Pierzchnica oraz gminy Raków jest wysoka, przewyższająca średnią wojewódzką, obsada koni. Większość z nich jest wykorzystywana jako siła pociągowa w niewielkich obszarowo gospodarstwach. Przeciętnie na jedno gospodarstwo w gminie przypada 2,3 szt. bydła, 1,7 krowy mlecznej i 2,0 sztuki trzody chlewnej (tab.20).

Produkcja zwierzęca w głównej mierze opiera się na paszach gospodarskich, a żywienie zwierząt ma charakter ekstensywny. Dawki paszowe nie są zbilansowane, a proporcje energii i białka często limitują wyniki produkcyjne.

Czynnikami ograniczającymi rozwój produkcji zwierzęcej są niskie ceny skupu mleka i żywca, znaczne trudności ze zbytem produktów oraz mała skala produkcji pojedynczego gospodarstwa i rozproszenie producentów. Ze względu na niewielkie ilości produktów oferowanych na rynek i dużą liczbę drobnych gospodarstw, rolnicy z gminy Pierzchnica są słabymi podmiotami lokalnego rynku i nie tworzą grupy nacisku mogącego wpływać na poziom cen.

Jednym z czynników ograniczających rozwój produkcji zwierzęcej jest niska wydajność produkcji roślinnej, wykorzystywanej na paszę dla inwentarza. Świadczą o tym dane zamieszczone w tabeli 22. Plony zbóż w gminie Pierzchnica wynosiły w latach 1996-1998 średnio 23,2 dt z ha, są zróżnicowane gatunkowo i charakteryzują się zmiennością w latach. Zróżnicowanie plonów zbóż i ziemniaków w latach jest zjawiskiem typowym również dla gmin Morawica i Raków, jak też średnio dla całego województwa kieleckiego. Niski poziom technologii zbioru i konserwacji pasz oraz znaczne straty składników pokarmowych to również czynniki limitujące rozwój produkcji zwierzęcej.

W gminie Pierzchnica czynnikiem ograniczającym rozwój produkcji rolniczej jest rozdrobnienie pól, ich średnia powierzchnia oraz odległość od siedziby gospodarstwa (tab.23). Ze względu na te wskaźniki gmina Pierzchnica jest nawet w nieco gorszej sytuacji niż gmina Morawica, a podobnej jak Raków. Odległość pól od siedziby gospodarstwa jest szczególnie ważna dla gospodarstw, które zupełnie nie posiadają własnej; żywej lub mechanicznej siły pociągowej. W gminie Pierzchnica na 100 gospodarstw indywidualnych przypada tylko 33,4 ciągników (tab.24). Średnio w całym województwie ten wskaźnik jest znacznie korzystniejszy i wynosi około 49 sztuk. Liczba ciągników na 100 ha użytków rolnych jest w ocenianej gminie mniejsza niż przeciętnie w województwie. W typowych dla gminy Pierzchnica małych obszarowo gospodarstwach brak własnej siły pociągowej utrudnia gospodarowanie. Jednocześnie wykorzystanie ciągnika w gospodarstwie o małej powierzchni jest niewielkie, zwłaszcza jeśli uwzględnimy brak odpowiednich narzędzi i maszyn towarzyszących (tab.25). Czynnikiem potęgującym skalę problemu jest wiek oraz stan techniczny ciągników

znajdujących się w gospodarstwach indywidualnych, z reguły nie posiadających środków finansowych na remonty ciągników. Liczba ważniejszych maszyn w przeliczeniu na 100 gospodarstw w ocenianej gminie jest zróżnicowana. Stanowi ona odzwierciedlenie zjawisk i tendencji typowych dla rejonów o dużym rozdrobieniu rolnictwa. Relatywnie mała jest liczba kombajnów zbożowych, rozsiewaczy nawozów, ładowaczy chwytakowych, pras i przyczep zbierających, oraz dojarek i schładzarek do mleka w przeliczeniu na 100 gospodarstw. Zamieszczonych w tabeli 25 wskaźników nie należy jednak traktować w sposób jednoznaczny jako mierników zacofania technologicznego. Są one przede wszystkim konsekwencją struktury agrarnej oraz występowania dużych nadwyżek siły roboczej. One właśnie powodują, że duża część prac w gospodarstwie jest wykonywana przy wykorzystaniu dużych nakładów pracy ludzkiej, a ciągnik spełnia przede wszystkim rolę środka transportu. Analogicznie jak w gminach sąsiednich i całym regionie, mała skala produkcji zwierzęcej i niska jej opłacalność decydują o dużym zacofaniu technologicznym w dziedzinie produkcji zwierzęcej.

Podstawowym warunkiem sprawnej działalności gospodarstw rolnych jest ich wyposażenie w środki transportu (tab.26). Gmina Pierzchnica ma mniejszą liczbę samochodów osobowych w gospodarstwach indywidualnych jak gmina Morawica i Raków. Analogicznie jak w gminach sąsiednich i średnio w całym województwie ponad 50% samochodów osobowych, ciężarowo-osobowych i ciężarowych ma powyżej 10 lat. W porównaniu do liczby ciągników liczba przyczep jest mała (tab.26). Wskazuje to wyraźnie, że w wielu gospodarstwach transport rolniczy odbywa się przy użyciu wozów konnych, sprzężonych z ciągnikiem lub kłatek - czy przyczep dwukółek.

Jak wynika z danych powszechnego spisu rolnego gospodarstwa z gminy Pierzchnica dysponują dużym kapitałem w postaci istniejących budynków i budowli (tab.27). Jednak porównanie powierzchni poszczególnych budynków z liczbą gospodarstw rolnych (indywidualnych i działek do 1 ha) wskazuje, że w przeważającej części są to budynki małe, z reguły nieprzystosowane do prowadzenia produkcji w nowoczesny, zgodny z zasadami zoohigieny sposób. W minimalnym stopniu występuje zjawisko wykorzystania budynków inwentarskich na działalność pozarolniczą. Znaczny udział w ogólnej powierzchni budynków gospodarskich mają budynki wielofunkcyjne, typowe dla obszarów o dużym rozdrobieniu gospodarstw. Powierzchnia tuneli foliowych wykorzystywanych do uprawy warzyw jest bardzo mała. Ta forma produkcji warzywniczej nie jest bowiem na dużą skalę rozwinięta w gminie Pierzchnica

4.4. Melioracje rolne

Na ogólną ilość 6 537 ha użytków rolnych w gminie Pierzchnica na dzień 31 grudnia 1999 r. zmeliorowanych zostało 541 ha w tym: gruntów ornych - 226 ha i użytków zielonych - 315 ha. Melioracje zostały przeprowadzone na następujących obiektach i wsiach:

Lp.	Miejscowość	grunty orne w ha	Użytki zielone w ha	Razem w ha
1.	Drugnia	117,0	117,0	234,0
2.	Huta Szklana	0,0	19,0	19,0
3.	Maleszowa	25,0	51,0	76,0
4.	Osiny	45,0	24,0	69,0
5.	Podstoła	31,0	79,0	110,0
6.	Wierzbie	8,0	11,0	19,0
	Razem	226	315,0	541,0

Źródło: Świątokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Powiatowy Oddział w Kielcach

Obszar zmeliorowanych gruntów obrazuje mapka Nr 2.

4.5. Ludność w gminie Pierzchnica oraz główne źródła dochodów mieszkańców

Jak już wyżej wspomniano w gminie Pierzchnica zamieszkuje około 4 800 ludności, z czego 28,3 % to wiek przedprodukcyjny, 52,2 % - wiek produkcyjny i 19,5 % wiek poprodukcyjny. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej) wyrażona współczynnikiem aktywności zawodowej wynosi ogółem 84,4 %, przy czym w gospodarstwach z działkami 63,3 %, a z gospodarstwami rolnymi 84,4 % (tab. 28).

Zasoby pracy ludzkiej na obszarze gminy, obok danych ilościowych, charakteryzuje struktura ludności według wykształcenia, płci, wieku itp.

Strukturę ludności powyżej 15 roku życia z uwzględnieniem wykształcenia przedstawiono w tabeli 29. Cechą niekorzystną jest wysoki, bo wynoszący 63,5 % udział ludności z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym. Należy podkreślić, że w gminie Morawica odsetek ten jest niższy niż w gminie Pierzchnica, natomiast w gminie Raków ukształtował się na tym samym poziomie. Udział ludności z wykształceniem średnim w gminie Pierzchnica jest najniższy (10,3 %) w porównaniu do analizowanych jednostek.

Miarą sytuacji ekonomicznej rolnictwa w gminie Pierzchnica jest struktura ludności według źródeł utrzymania (tab.30). W gminie Pierzchnica 32,8 % ludności utrzymywało się głównie lub wyłącznie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym. W gminie Raków wskaźnik ten był zbliżony do gminy Pierzchnica, natomiast średnio w byłym województwie kieleckim i Morawicy udział tej grupy ludności był niższy. Udział ludności utrzymującej się z dwóch źródeł dochodów był najniższy (49,9 %) w gminie Pierzchnica. Relatywnie prawie taki sam był w gminie Pierzchnica udział utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (40,6 %). Około 17 % ludności utrzymywało się z emerytury w gminie Pierzchnica i Morawica, natomiast w Rakowie i średnio w byłym województwie kieleckim wskaźniki te były wyższe (24,4 i 21,5 %).

Wśród użytkowników gospodarstw rolnych (i działek rolnych), w gminie Pierzchnica przeważali mężczyźni (tab.31). Widoczny jest jednak wysoki odsetek kobiet w wieku powyżej 64 lat użytkujących gospodarstwo (33,2%). Za cechę pozytywną uznać należy znaczny, bo przekraczający 54 %, udział mężczyzn w wieku 30-50 lat, będących użytkownikami gospodarstw. Jednakże z reguły są to gospodarstwa małe, o niskiej dochodowości, nie mogące zabezpieczyć dochodu rolniczego umożliwiającego utrzymanie rodziny.

Dane zamieszczone w tabeli 32 wskazują, że w gminie Pierzchnica 67,4% użytkowników gospodarstw ma ukończone wykształcenie podstawowe lub niepełne. Wskaźnik ten świadczący o zjawisku tzw. "selekcji negatywnej" jest w ocenianej gminie najbardziej niekorzystny.

Inną, również ważną miarą sytuacji ekonomicznej ludności wiejskiej w gminie Pierzchnica jest struktura gospodarstw domowych według źródeł utrzymania (tab.33). W analizowanej gminie Pierzchnica tylko 8,9% gospodarstw domowych utrzymywało się z pracy w swoim gospodarstwie, a głównie lub wyłącznie z pracy w swoim gospodarstwie 41%. Aż 41,4 % gospodarstw domowych utrzymywało się z trzech źródeł dochodów. Należy w związku z tym sądzić, że dochody pochodzące z poszczególnych źródeł były stosunkowo niskie. Ogólnie można stwierdzić, że w gminie Pierzchnica udział gospodarstw domowych utrzymujących się głównie lub wyłącznie z pracy poza gospodarstwem rolnym był niższy niż w gminie Morawica, Raków i średniej dla byłego województwa kieleckiego. Przeciętna

liczba osób zamieszkałych w gospodarstwie była niemal taka sama jak w jednostkach administracyjnych przyjętych za podstawę porównań (tab.34). Podobne były też proporcje ludności według płci.

Czynnikami decydującymi o sytuacji ekonomicznej rolnictwa w gminie Pierzchnica, obok ogólnie trudnej sytuacji rolnictwa w kraju, są także rodzaj i skala prowadzonej działalności gospodarczej (tab.35). Na ogólną liczbę 844 gospodarstw indywidualnych 5,6% stanowiły gospodarstwa o nieustalanej produkcji i nie prowadzące żadnej działalności i działalności rolniczej. Około 48 % ogólnej liczby gospodarstw indywidualnych prowadziło tylko działalność rolniczą, przeznaczoną głównie na rynek. Należy jednak podkreślić, że około 44 % z tej grupy osiągała produkcję towarową poniżej 5000 zł. Niską towarowość produkcji uznać należy za cechę specyficzną dla regionu, charakteryzującego się dużym rozdrobnieniem agrarnym.

Powszechnie uznawaną miarą wykorzystania zasobów pracy ludzkiej w gospodarstwach jest stopień ich zaangażowania w prowadzenie produkcji zwierzęcej (tab.36). Gmina Pierzchnica wyróżnia się wyższym udziałem gospodarstw posiadających bydło (i krowy) w porównaniu do obu pozostałych gmin (82%). Blisko 16 % gospodarstw nie posiadało podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich, a 9,8% ogólnej liczby gospodarstw indywidualnych w ogóle nie posiadało zwierząt gospodarskich. Należy zatem przypuszczać, że gospodarstwa te nie stosowały nawożenia obornikiem swych pól lub stosowały je sporadycznie na niewielkiej powierzchni, a nawożenie mineralne było niskie. W ocenianej gminie ponad 46% stanowiły gospodarstwa o mieszanym kierunku produkcji, to jest wielokierunkowe, z reguły dostarczające na rynek niewielkie ilości produktów rolnych (tab.37).

Podobnie jak w gminie Morawica, i średnio w województwie ponad 40% rolników utrzymujących się wyłącznie, bądź głównie z pracy we własnym gospodarstwie uznawało swój warsztat pracy jako nierozwojowy, a około 30 - 40% nie miało na ten temat wyrobionej opinii (tab.38).

Analizę oparto na danych liczbowych z wcześniejszych lat. Aktualnie niektóre z problemów, uwarunkowanych sytuacją ekonomiczną rolnictwa, uwidaczniają się w sposób bardziej wyraźny w ostatnim roku.

4.6. Pozarolnicza działalność gospodarcza

W gminie Pierzchnica w ostatnim okresie wzrasta pozarolnicza działalność gospodarcza. Dynamikę rozwoju tej działalności w latach 1995 do 1999 roku przedstawiają poniższe zestawienia:

Podmioty gospodarki narodowej według sektorów i form własności.

Rok	Ogółem	Sektor publiczny		Sektor prywatny	
		własność państwowa	własność komunalna	własność prywatna	własność zagraniczna
1995	82	5	4	73	-
1996	114	1	7	106	-
1997	132	1	8	123	-
1998	150	Sektor publ.	11	Prywatny 139	-

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon według wybranych sekcji EKD - latach

Rok	ogółem	Z t e g o					
		działaln. produkcyjna	Budownictwo	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	Transport, składow. i łączność	Pozostałe działalności
1995	82	14	2	39	3	2	22
1996	114	16	6	50	8	6	28
1997	132	16	13	48	10	6	39
1998	150	14	15	55	8	9	49
1999 *	163	7	14	78	2	10	52

Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji EKD

Rok	Ogółem	w tym: kobiety	Rolnictwo Łowiectwo i leśnictwo	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport składowa n i łączność	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
1995	821	196	7	70	40	5	528	69	43
1996	236	126	3	65	17	3	15	65	33
1997	287	128	3	75	11	3	15	82	29
1998	280	149	2	86	7	2	14	65	25

Źródło: Roczniki Statystyczne Województwa Kieleckiego, Świętokrzyskiego za lata 1996, 1997, 1998, 1999 Urząd Statystyczny Kielce *) Urząd Gminy Pierzchnica - grudzień 1999 r.

Z powyższych tabel wynika, że aktywność gospodarcza na terenie gminy wzrasta, zwłaszcza w handlu i naprawach, budownictwie, transporcie, składowaniu i łączności. Przeważają jednostki gospodarcze w sektorze prywatnym, bowiem na ogólną ilość 150 w 1998 r. 139 - to jednostki prywatne.

Najwięcej osób zatrudnionych było w gospodarce narodowej w 1995 r. W tym okresie istniały zakłady państwowe, spółdzielcze, które w okresie uległy likwidacji bądź przekształceniu w okresie transformacji ustrojowej. Na koniec 1998 r. w jednostkach gospodarki narodowej pracowało 280 osób (w tym 149 kobiet), co stanowi 5,8 % ludności ogółem w gminie (4 779 osób). Najwięcej osób pracowało w przemyśle (86), edukacji (65), transporcie, składowaniu i łączności (14).

W roku 1999 przybyło 13 jednostek gospodarczych, co świadczy o znacznym zainteresowaniu ludności rozwojem pozarolniczej działalności gospodarczej. Rozmieszczenie jednostek gospodarczych w poszczególnych sołectwach obrazuje tabela 43. Z tabeli tej wynika, że większość jednostek gospodarczych zlokalizowanych jest w sołectwach Pierzchnica, Ujny, Drugnia i Maleszowa (10-56).

Najwięcej jednostek gospodarczych działa w handlu i naprawach, budownictwie, transporcie i produkcji. Są to jednak zakłady małe, zatrudniające 1 – 4 osób. Z większych zakładów, które w pewnym stopniu oddziałują na społeczność gminy, wymienić należy: Gminną Mleczarnię w Pierzchnicy sp. z o.o., Alpark sp. z o.o. w Pierzchnicy produkująca palety i parkiet, Spółdzielnia Pracy Kopaliny Mineralne w Drugni Rządowej oraz Gospodarstwo Rybackie AWRSP Oddział Rzeszów w Maleszowej.

4.7. Podsumowanie

W analizie oceniono warunki przyrodnicze obszarów wiejskich i rolnictwa w gminie Pierzchnica oraz poziom wykorzystania ich potencjału produkcyjnego. Wskazano jednocześnie znaczenie uwarunkowań ekonomiczno-organizacyjnych. Obecnie siła oddziaływania warunków ekonomicznych, uwarunkowanych regułami gospodarki rynkowej wzrasta. Przeprowadzona ocena wskazuje, że aktualny stan wsi i rolnictwa w gminie Pierzchnica jest wynikiem oddziaływania całego kompleksu czynników. Diagnoza ukazuje tylko najważniejsze cechy charakterystyczne. W poszczególnych sołectwach objawiają się one z różną siłą, wpływając równocześnie na ogólny obraz rolnictwa w całej gminie.

Klasyfikację cech wynikających z analizy przedstawiono w tabeli 44.

Jak wynika z przedstawionej analizy w gminie Pierzchnica występuje szereg barier ograniczających rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa. Ich liczba przewyższa liczbę cech sprzyjających. Gmina ta odzwierciedla szereg cech typowych dla regionu, stąd też są to cechy typowe również dla gmin sąsiednich. W dodatku gmina nie jest obszarem jednorodnym, co utrudnia formułowanie zaleceń co do ogólnych kierunków rozwoju. Niewątpliwie ich określenie wymaga zaangażowania społeczności lokalnej, znającej uwarunkowania i bariery ograniczające, a także potrafiącej podjąć zorganizowane działania społeczne. Działania te powinny być dostrzegane jako element perspektywicznej prognozy rozwoju rolnictwa w gminie.

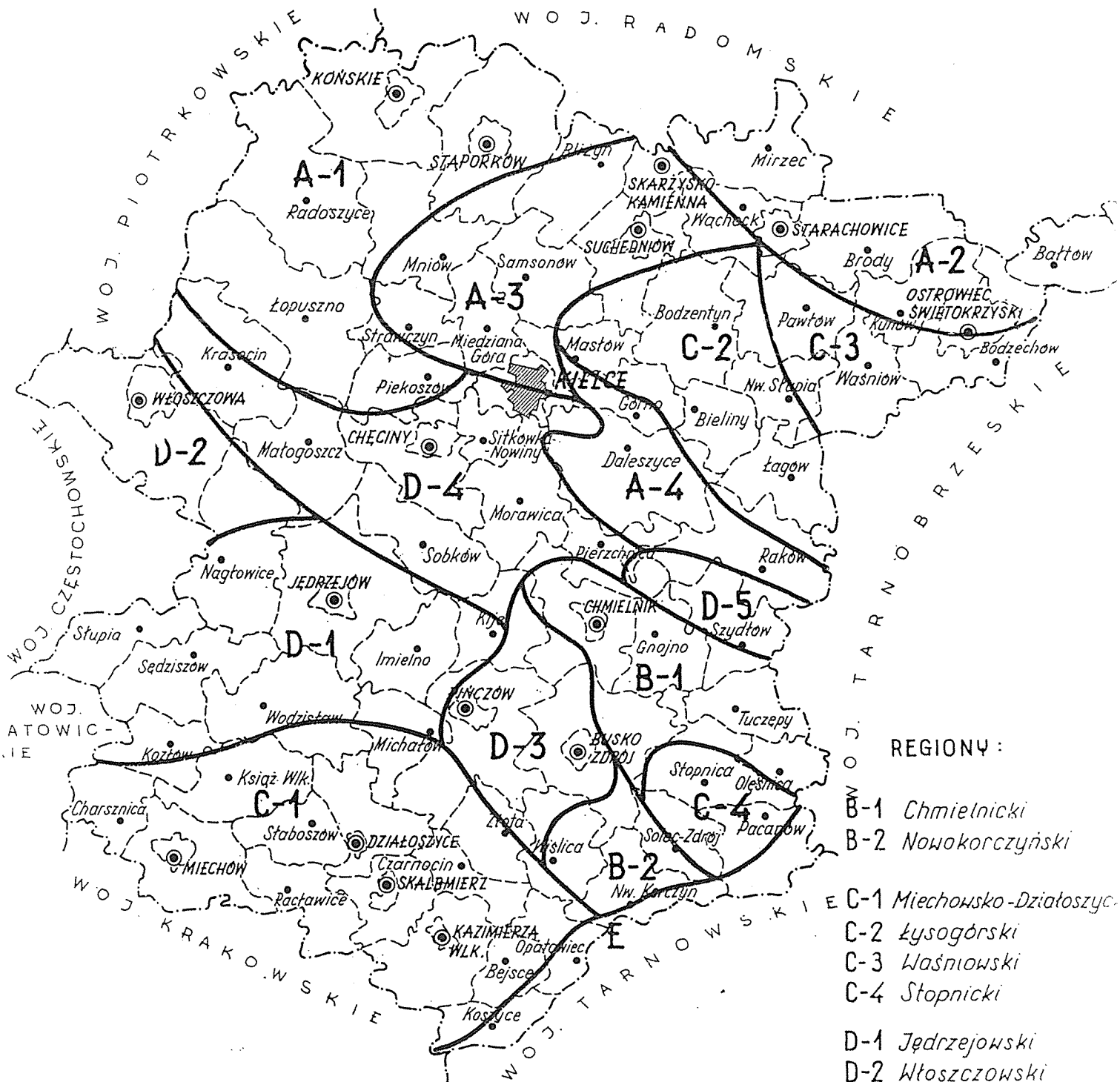
Literatura wykorzystana w opracowaniu

1. Kaliszczak L., Barłowska-Łapka A.: Programowanie rozwoju zrównoważonego w skali lokalnej - wybrane problemy. Roczniki Naukowe SERiA t.I, z.3, Rzeszów 1999.
2. Klepacki B.: Sytuacja ekonomiczna gospodarstw chłopskich w okresie transformacji. Zag. Ekon. Rol., z.2-3, 1997.
3. Kłodziński M., Siekierski Cz.: Społeczno-ekonomiczne mechanizmy aktywizacji gospodarczej wsi w procesie integracji z Unią Europejską. Wieś i Rolnictwo, 1997.
4. Kuś J.: Podstawy dobrej praktyki rolniczej. WODR Olsztyn, IUNG Puławy, 1998.
5. Krasowicz S., Kuś J.: Czynniki decydujące o wykorzystaniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce. Zag. Ekon. Rol., z.1, 1998.
6. Kwiecień L.: Warunki przyrodnicze produkcji rolniczej – woj. kieleckie. Wyd. IUNG Puławy, ser.A 38(15), 1980.
7. Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:25 000 dla gminy Pierzchnica. Oprac. IUNG Puławy.
8. Michna W.: Program proekologicznego rozwoju wsi, rolnictwa i gospodarki żywnościowej do 2015 roku - synteza, IERiGŻ, Warszawa, 1998.
9. Witek T. i inni: Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin. Wyd. IUNG Puławy, ser.A 40, 1981.
10. Witek T.: Wpływ jakości gleby na plonowanie roślin uprawnych. Zesz. Probl. Post. Nauk Rol., z.224, Warszawa, 1979.

RYS. 2. REGIONY GLEBOWO-ROLNICZE WOJ. KIELECKIEGO

Do użytku służbowego

- REGIONY :
- B-1 Chmielnicki
  - B-2 Nowokorczyński
  - C-1 Miechowsko-Działoszycki
  - C-2 Łysogórski
  - C-3 Waśniowski
  - C-4 Stopnicki
  - D-1 Jędrzejowski
  - D-2 Włoszczowski
  - D-3 Pińczowski
  - D-5 Szydłowski
  - E Nadwiślański

- A-1 Konecko-Łopuszański
- A-2 Starachowicko-Ostrowiecki
- A-3 Suchedniowski
- A-4 Daleszycko-Rakowski

„Warunki przyrodnicze produkcji rolnej ; woj kieleckie.”
 Putawy-1980r. ZU-40416

II. Perspektywiczne kierunki zmian Obszarów Wiejskich i Rolnictwa w Gminie Pierzchnica

1. Wstęp

Z opracowanej diagnozy wynika, że głównym celem strategicznym gminy Pierzchnica w zakresie rolnictwa powinno być zatrzymanie procesu degradacji gleb, wyłączenie części z nich z rolniczego użytkowania, podniesienie jakości życia mieszkańców wsi poprzez zwiększenie zatrudnienia pozarolniczego i poprawę infrastruktury technicznej oraz wielofunkcyjny rozwój wsi.

Za tak przyjętymi celami strategicznymi przemawiają argumenty określone w diagnozie stanu, w której określono atrybuty atrakcyjności gminy Pierzchnica, a mianowicie:

- położenie w pobliżu ośrodka miejskiego jakim są Kielce,
- położenie znacznej części gminy na terenie objętym ochroną w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu;
- duża ilość budynków gospodarczych, w których można zorganizować małą i średnią przedsiębiorczość, bez ponoszenia na ten cel znacznych nakładów finansowych;
- duże zasoby pracy ludzkiej, co stwarza możliwość rozwoju pracochłonnych kierunków produkcji i produkowania towarów poszukiwanych w kraju.

To szerokie sformułowanie jest myślą przewodnią niniejszej prognozy o charakterze strategicznym. O jej znaczeniu świadczy następujące stwierdzenie: "Opracowanie strategii jest podstawą prawidłowego rozwoju, oraz warunkiem sukcesu wspólnot lokalnych i regionalnych". Strategia nie może jednak być tworzona bez udziału społeczności gminnej, w sposób odgórny. Nie ulega wątpliwości, że lokalne programy rozwoju powinny być jak najszybciej opracowane przez wszystkie gminy. Potencjał społeczno-ekonomiczny wielu z nich jest zbyt mały, aby mogły one samodzielnie wdrażać kompleksowe programy rozwoju. Diagnoza gminy Pierzchnica również to potwierdza. Rozwiązaniem optymalnym powinny więc być strategie obejmujące swym zasięgiem obszar dostatecznie duży, zdolny do podejmowania przedsięwzięć wykraczających poza skalę i możliwości pojedynczych gmin. Inicjatywy związków gmin z województwa świętokrzyskiego są tego pozytywnym przykładem. W szerokim ujęciu taką rolę może też odgrywać Małopolski Program Rozwoju Wsi i Rolnictwa.

Jego koncepcję ilustruje tabela 1. Program ten ma charakter makroregionalny i obejmuje 9 byłych województw Polski południowo-wschodniej (w tym również byłe woj. kieleckie). Są to województwa, których władze zawarły w 1994 r. porozumienie w celu wspólnego rozwiązywania problemów wsi i rolnictwa, a w szczególności tych, które wynikają z rozdrobnienia ziemi i przeludnienia agrarnego. Problemy stanowiące podstawę koncepcji tego programu są nadal aktualne, a więc mogą być również jedną z przesłanek budowy strategii dla gminy czy grupy gmin.

Przewidywane kierunki zmian wsi i rolnictwa w gminie Pierzchnica będą więc wynikały z celów priorytetowych określonych dla większego obszaru np. województwa, a jednocześnie drugim, niezmiernie ważnym ich wyznacznikiem będzie stan aktualny opisany w diagnozie sporządzonej dla gminy. Celem głównym opracowania jest więc wskazanie założeń rozwoju i kierunków do dyskusji nad strategią na poziomie gminy.

2. Główne kierunki perspektywicznego rozwoju wsi i rolnictwa w gminie Pierzchnica

Przedstawiona w części I diagnoza wsi i rolnictwa w gminie Pierzchnica umożliwiła wskazanie czynników pozytywnych i negatywnych, mogących decydować o jej rozwoju perspektywicznym. Pokazała duży wpływ warunków ekonomicznych i organizacyjnych, decydujących o możliwościach wykorzystania potencjału produkcyjnego wyznaczonego przez warunki przyrodnicze. Jednakże najlepsze nawet strategie rozwoju wymagają środków finansowych. Można je pozyskać tylko w sytuacji, gdy dochody ludności rolniczej i wiejskiej będą na odpowiednim poziomie i będą łączone ze środkami budżetowymi przeznaczonymi na wsparcie wsi i rolnictwa. Musi to być jednak wsparcie rzeczywiste, a nie tylko deklaratywne.

Wśród czynników ograniczających, na czoło wysuwają się cechy wspólne dla wielu gmin takie jak: duże rozdrobnienie agrarne, niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, duże nadwyżki siły roboczej o małej mobilności zawodowej i niskim poziomie wykształcenia, brak środków finansowych niezbędnych do podejmowania działalności gospodarczej i modernizacji gospodarstw.

Warunki przyrodnicze gminy Pierzchnica, mimo szeregu barier, stwarzają pewne ograniczone możliwości wzrostu produkcji roślinnej i zwiększenia jej różnorodności.

Ze względu na specyfikę gminy głównymi kierunkami perspektywicznego rozwoju powinny być:

1. Wdrożenie modelu wielofunkcyjnego rozwoju gminy;
2. Poprawa efektywności wykorzystania podstawowych czynników produkcji tj. ziemi, pracy i kapitału;
3. Realizacja koncepcji rozwoju zrównoważonego dostosowanej do warunków gminy.

Realizacja wyżej wymienionych celów powinna być ukierunkowana na:

- rozważeniu możliwości wyłączenia z rolniczego wykorzystania gruntów słabej jakości, zwłaszcza w tych wsiach, w których występuje VI i VI-z klasa gruntów, a pod względem kompleksów rolniczej przydatności gleb zaliczanych do gleb „marginalnych” zaznaczonych na mapie glebowo rolniczej Nr. 1 dołączonej do diagnozy, nadających się tylko do zalesienia, w oparciu o opracowany w tym zakresie specjalny program zalesienia gminy;
- poprawę struktury agrarnej gospodarstw rolnych poprzez stwarzanie warunków do wyodrębnienia dwóch grup gospodarstw. Obok dominującej liczebnie grupy gospodarstw i działek tzw. socjalnych, nastawionych na samo-zaopatrzenie ludności, kształtować się powinien typ gospodarstwa towarowego, dostosowanego do warunków regionu. Celem tego gospodarstwa będzie intensyfikacja pracochłonna, zapewniająca wzrost wydajności i dochodów w przeliczeniu na jednego zatrudnionego. W tym celu, z gospodarstw musi odejść część siły roboczej, której należy stworzyć możliwość zatrudnienia w otoczeniu rolnictwa. Grupa ta nadal będzie zamieszkiwała na wsi. Nie może być ona jednak pozbawiona pomocy ze strony państwa i władz samorządowych, gdyż nie będzie mogła utrzymać się z pracy w rolnictwie;
- pewną umiarkowaną intensyfikację produkcji roślinnej w gospodarstwach towarowych, przy czym dobór roślin uprawnych powinien dostosowany do poszczególnych kompleksów glebowych zgodnie z zaleceniami IUNG Puławy. Dobór roślin wg. IUNG obrazuje Załącznik Nr. 1. Zadać należy także o jednoczesną poprawę warunków ekonomicznych funkcjonowania rolnictwa;
- modernizację wyposażenia gospodarstw i budynków inwentarskich przede wszystkim w niewielkiej grupie gospodarstw towarowych, nastawionych na specjalistyczną produkcję

zwierzęcą, powiązanych z rynkiem, sprawnie reagujących na zmiany koniunktury w rolnictwie;

- procesy modernizacyjne w grupie gospodarstw przyszłościowych dokonywać się powinny na zasadzie współfinansowania, polegającego na wspieraniu środków własnych rolników systemem kredytów preferencyjnych. Przewidywać też należy, że na części obszaru gminy następować powinny procesy ograniczające zjawisko tzw. uciążliwej szachownicy pól. Sprzyjać im powinny ułatwienia w wymianie gruntów.
- dokonujące się powoli zmiany wyrażać się też będą wzrostem liczby działek użytkowanych przez ludność mieszkającą na wsi, nie związaną bezpośrednio z pracą w rolnictwie. Ta grupa będzie też kreowała popyt na działki budowlane oraz popyt na żywność i usługi;
- upowszechnieniu technologii i modeli produkcji przyjaznych środowisku. Będą one też miały na celu wytworzenie większych partii jednorodnych, charakteryzujących się wysoką jakością produktów. W produkcji zwierzęcej zmiany powinny następować w kierunku poprawy warunków utrzymania zwierząt oraz stworzenia możliwości produkcji mleka i żywca, odpowiadających wymaganiom odbiorcy i normom europejskim. Zmiany te będą jednak następowały przede wszystkim w prężnej grupie gospodarstw specjalistycznych. Poprawie powinny też ulec warunki produkcji zwierzęcej prowadzonej na własne potrzeby rodziny;
- potrzebę propagowania i wspierania zasad rolnictwa integrowanego, jako standardu dla obszarów chronionych oraz wspieranie finansowe organizacyjne rolnictwa ekologicznego, ze względu na występowanie na terenie gminy Pierzchnica Obszarów Chronionego Krajobrazu. Rozważenia wymaga również dalszy rozwój i tworzenie gospodarstw agroturystycznych;
- tworzenie grup producenckich jako ważnego elementu w budowie powiązań rynkowych rozproszonej produkcji towarowej (w drobnych gospodarstwach), co sprzyjać powinno planowaniu i stabilizacji podaży oraz stabilizacji cen,
- wspieranie jednostek sektora prywatnego, podejmujących działalność przedsiębiorczo-usługową w zakresie mechanizacji prac wykonywanych na zlecenie ludności wiejskiej. Rozwiązaniem alternatywnym może się stać grupowe użytkowanie sprzętu. Rozwój tej działalności sprzyjać powinna istniejąca baza budynków gospodarczych w gospodarstwach rolnych.
- kolejnym, ważnym kierunkiem przeobrażeń będą zmiany lokalizacji ośrodków usługowych, zwiększające dostępność usług dla mieszkańców poszczególnych sołectw oraz asortyment tych usług. Następować więc będzie pewnego rodzaju decentralizacja działalności handlowej i usługowej, aktualnie słabo się zaznaczająca na obszarze gminy;
- tendencją perspektywną będzie dążenie do realizacji w gminie modelu rolnictwa zrównoważonego, a nawet szerzej - rozwoju zrównoważonego. Model ten nawiązujący do koncepcji sformułowanej w krajach Europy Zachodniej rozwiniętych gospodarczo. w warunkach każdej gminy, powinien oznaczać łączenie troski o ochronę środowiska z zapewnieniem ludności rolniczej dochodów porównywalnych z innymi grupami zawodowymi.

Przedsięwzięcia gminy w pozarolniczej działalności gospodarczej powinny się sprowadzać do stwarzania warunków do rozwoju wszelkiej przedsiębiorczości i tworzeniu nowych miejsc pracy poza rolnictwem. Rozwój i dywersyfikacja działalności gospodarczej gminy Pierzchnica powinien zapewnić dodatkowe zatrudnienie dla ludności znajdującej się na bezrobociu, a także znacznym zasobom siły roboczej, określanej na obszarach wiejskich, jako bezrobocie utajone.

Szans rozwiązaniami tego problemu należy upatrywać w wielofunkcyjnym rozwoju obszarów wiejskich, który polega na wkomponowaniu w przestrzeń wiejską coraz większej funkcji nierolniczych, a tym samym przyczynić się do powstawania nowych miejsc pracy. Przejmowanie przez tradycyjną wieś tych nowych funkcji pozarolniczych, zaowocuje zmniejszeniem bezrobocia oraz rozwojem przedsiębiorczości, która jest warunkiem każdego wzrostu gospodarczego. Głównym celem realizacji tych zadań jest poprawa warunków życia ludności wiejskiej poprzez zrównoważony i wielokierunkowy rozwój gospodarczy powiązany z zachowaniem wyjątkowych walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru. Cele te zostaną osiągnięte poprzez następujące działania:

- dalszą poprawę infrastruktury technicznej, a szczególnie w zakresie ochrony środowiska tj. kanalizacji i oczyszczalni ścieków;
- tworzenie systemu instytucji wspierających wielofunkcyjny rozwój wsi,
- rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, tworzenie zachęt dla inwestorów i promowanie wsi jako atrakcyjnego miejsca inwestowania, rozwój centrów przedsiębiorczości, rozwój doradztwa w tym doradztwa ekonomiczno-finansowego dla osób podejmujących działalność gospodarczą,
- rozwój turystyki wiejskiej,
- edukację.

Mała i średnia przedsiębiorczość na terenie gminy Pierzchnica powinna być oparta o rozwój drobnych firm, często rodzinnych, które dzięki swej elastyczności odgrywać będą dominującą rolę w gospodarce. Rozwój tych firm napotyka na wiele barier, spośród których najistotniejsze bariery to: popytu, kapitału, infrastruktury oraz małej aktywności wiejskiej. W związku z tym, że firmy małe i średnie na wsi działają w warunkach trudniejszych niż w mieście, konieczne są pewne ułatwienia dla nich (zachęty finansowe, niższe podatki, promocja ich produktów i usług, ułatwienia dla tworzenia warsztatów w zabudowaniach gospodarczych itp.).

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich jest równoznaczny z rozwojem zrównoważonym. Potrzeby ludzi zamieszkujących dany obszar nie mogą być zaspokajane w oderwaniu od otaczającego środowiska przyrodniczego, kulturowego i społecznego. Żadnemu z tych trzech środowisk nie można zaszkodzić. Promować należy model rozwoju, który nie narusza charakteru i uroku wiejskiego krajobrazu, tak, aby obecne pokolenie, czerpiąc z jego zasobów, nie ograniczało możliwości korzystania z nich przez pokolenia przyszłe. Zrównoważony, oparty na współpracy i wzajemnych konsultacjach musi też być proces podejmowania decyzji dotyczących określonych grupy ludzi. Niezbędna jest efektywna współpraca pomiędzy administracją publiczną i samorządową. W warunkach gminy Pierzchnica promowanie MSP jest możliwe, ponieważ zostały stworzone różnorodne formy wsparcia w postaci środków pomocowych (grantów).

Ważnym zadaniem jest rozwój placówek doradczych, oświatowych, które przyczyniłyby się do przestawienia sposobu myślenia z poziomu producenta rolnego na poziom przedsiębiorcy. Potrzebne jest także rozpoczęcie pracy kreującej liderów wiejskich, wspomagającej lokalne inicjatywy, która przeciwstawi się bierności, jaka ogarnęła społeczność wiejską. Dlatego też w dzisiejszych warunkach realizacja wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich uwarunkowana będzie utworzeniem silnej sieci struktur różnego typu instytucji i organizacji, które stymulowałyby rozwój gminy, pobudzały mieszkańców do inicjatyw gospodarczych i społecznych, usprawniały i ułatwiały funkcjonowanie podmiotów gospodarczych, kreowały przedsiębiorczość. Mając to na uwadze, w warunkach gminy Pierzchnica należy dążyć do utworzenia następujących instytucji wspierających lokalny rozwój:

- gminne centrum wspierania przedsiębiorczości,
- lokalne fundusze poręczeniowe,
- związki wzajemności członkowskiej towarzystw ubezpieczeń wzajemnych,
- inkubatory przedsiębiorczości,
- kluby pracy itp.

Tego typu przedsięwzięcia są promowane poprzez różne formy wsparcia ze strony funduszy pomocowych przedakcesyjnych (granty). Pomoc skierowana będzie do już działających instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich oraz samorządów lokalnych i gospodarczych noszących się z zamiarem tworzenia takich instytucji.

W warunkach gminy Pierzchnica, a zwłaszcza na Obszarze Chronionego Krajobrazu należy promować rozwój turystyki lokalnej poprzez: dobre zagospodarowanie infrastrukturalne obszarów rekreacyjnych i wypoczynkowych, organizację gospodarstw agroturystycznych upowszechnianie folkloru, twórczości ludowej i pamiętnikarskiej, a także prezentowanie tzw. „małej architektury”.

Drogą do zwiększenia różnorodności działalności ekonomicznej i społecznej w gminie będzie aktywność społeczna. Indywidualne i zbiorowe inicjatywy mieszkańców gminy będą możliwe do zrealizowania przy wsparciu z budżetu centralnego i wsparciu w ramach funduszy pomocowych. Działalność wspomagająca będzie się koncentrowała na określonych celach priorytetowych wskazanych przez samorząd gminny. Wszystkie zmiany na obszarze gminy muszą korespondować z tendencjami ogólnymi, wskazanymi w programie opracowanym dla makroregionu.

Niektóre ze wskazanych kierunków zmian będą wymagały współpracy pomiędzy różnymi ogniwami i szczeblami samorządu w ramach regionu (powiatu, województwa). Wszystkie natomiast odbywać się powinny przy akceptacji mieszkańców gminy. Należy także pamiętać, że rolnictwo nawet przy niezłej jego kondycji nie jest w stanie ponieść całokształtu kosztów związanych z poprawą infrastruktury technicznej i “ekologicznej” gospodarstw oraz uwarunkowanych zakresem prac urządzeniowo-rolnych. Niezbędne więc będą dotacje bezpośrednie z budżetu państwa oraz z innych źródeł. Warunkiem realizacji koncepcji rozwoju zrównoważonego (ekorozwoju) jest też podniesienie poziomu świadomości ekologicznej ludności wiejskiej. Przykłady ze Szwajcarii, Austrii i Niemiec dowodzą, że za pomocą szeroko prowadzonej, konsekwentnej edukacji ekologicznej, można bez dodatkowych nakładów znacznie ograniczyć zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

Opracowane przez Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej programy opierają się między innymi na wykorzystaniu funduszy przedakcesyjnych takich jak PHARE, ISPA, SAPARD.

Jednak “podstawowym warunkiem otrzymania środków przedakcesyjnych będzie przygotowanie rzetelnych programów strategicznego rozwoju na wszystkich szczeblach, od gminnego przez regionalny do centralnego”, a także współuczestnictwo w kosztach realizacji programów. Nie jest to jednak sprawą łatwą szczególnie w gminach o niskich dochodach.

Próbie nakreślenia takiego programu, wychodzącego od opisu istniejącej sytuacji i potrzeb konkretnej gminy, zawiera niniejsze opracowanie. Przedstawiane tezy ogólne mogą stanowić materiał do dyskusji.

Tabela 1

Problem wsi małopolskiej

PRZELUDNIENIE AGRARNE, UKRYTE BEZROBOCIE
 750 tys. osób zbędnych w rolnictwie
 ROZDROBNIENIE I NIEEFEKTYWNE ROLNICTWO
 1 zatrudniony wytwarza dochód rolniczy = 600 ECU rocznie

Misja

PRZEBUDOWA STRUKTURY ZATRUDNIENIA
 ZAGOSPODAROWANIE ZASOBÓW PRACY
 POPRZEZ URUCHOMIENIE ISTNIEJĄCEGO POTENCJAŁU

Przesłanki i ograniczenia

Mocne strony	Bariery rozwoju
<ul style="list-style-type: none"> • Przygraniczne położenie • Sąsiedztwo sfery silnie uprzemysłowionej • Gęsta sieć osadnicza i drogowa • Zasoby mieszkaniowe wsi • Walory środowiska naturalnego • Dobra kondycja demograficzna • Bogate dziedzictwo kulturowe • Poczucie tożsamości lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostatek kapitału • Słaba infrastruktura techniczna i społeczna • Niski stopień integracji rolnictwa z gospodarką narodową • Inercja struktury agrarnej • Niski poziom wykształcenia ludności • Bariery psychospołeczne

Cele programu

1. Tworzenie nowych miejsc pracy	2. Podniesienie potencjału produkcyjnego i efektywności rolnictwa
3. Rozwój systemu edukacji i stymulowanie zmian struktury społecznej wsi	4. Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych Regionu
5. Dostosowanie funkcjonowania służb fitosanitarnych i weterynaryjnych do wymogów Unii Europejskiej	

Źródło: Małopolski Program Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Tabela 2 Przewidywane kierunki działań w rozwoju gospodarczym gminy Pierzchnica

Lp.	Ogólny kierunek zmian / kierunki szczegółowe	Czynniki (działania) warunkujące realizację
1	2	3
I.	<p>Poprawa efektywności wykorzystania podstawowych czynników produkcji tj. ziemi, pracy i kapitału</p> <p>1. Polaryzacja (rozwarstwienie) gospodarstw</p> <p>2. Lepsze wykorzystanie zasobów siły roboczej</p> <p>3. Poprawa efektywności wykorzystania sprzętu mechanicznego i siły pociągowej</p>	<p>– powstanie grupy prężnych gospodarstw towarowych, zdolnych do stosowania przemysłowych technologii wytwarzania żywności, z zachowaniem wszelkich reżimów związanych z ochroną środowiska</p> <p>– ułatwienia w obrocie ziemią</p> <p>– przekształcenie się małych gospodarstw w działki przydomowe i gospodarstwa socjalne, umożliwiając jednocześnie użytkownikom tych gospodarstw znalezienia pracy poza rolnictwem, bądź uruchomienie własnej działalności gospodarczej</p> <p>– podjęcie działań zmierzających do podniesienia kwalifikacji zawodowych ludności w tym kształcenie ludności umożliwiające znalezienia pracy w otoczeniu rolnictwa i zakładach usługowo - przemysłowych .</p> <p>– podejmowanie pracochłonnych kierunków produkcji roślinnej i zwierzęcej</p> <p>– zwiększenie stopnia przetworzenia produktów</p> <p>– rozwój sieci usług, wzbogacenie ich zakresu</p> <p>– wspieranie jednostek podejmujących działalność usługową w zakresie mechanizacji</p> <p>– tworzenie grup użytkowników sprzętu (spółek maszynowych)</p>

II.	Realizacja koncepcji rozwoju zrównoważonego	
	1. Dostosowanie ogólnej koncepcji do warunków lokalnych gminy	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości dostosowując ją do warunków lokalnych i potrzeb gminy - umiarkowana intensyfikacja produkcji, likwidacja zaniechanych w agrotechnice - zapewnienie ludności rolniczej dochodów porównywalnych z innymi grupami zawodowymi - wzrost świadomości ekologicznej (edukacja ekologiczna), troska o ochronę środowiska
	2. Zmiany w technologiach produkcji roślinnej i zwierzęcej	<ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie technologii i procesów modernizacyjnych do powoli zmieniającej się struktury agrarnej w gminie - różnicowanie poziomu intensywności technologii - poprawa zoohigieny i żywienia zwierząt - wzrost znaczenia jakości produkcji dostosowanej norm UE - wdrażanie rozwiązań przyjaznych środowisku
III.	Wdrażanie wielofunkcyjnego modelu rozwoju gminy	
	1. Rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury technicznej gospodarstw i obszarów wiejskich - realizacja funkcji rolniczych	<ul style="list-style-type: none"> - dalsza rozbudowa infrastruktury technicznej obszarów wiejskich, a szczególnie w zakresie poprawy stanu dróg, telefonizacji, kanalizacji i oczyszczalni ścieków itp. - budowa gnojowni i płyt gnojowych - budowa szczelnych silosów i magazynów środków ochrony roślin

	<p>2. Zwiększenie asortymentu i dostępności usług oraz rozwoju przedsiębiorczości, a także inicjowanie działań pośród rolników w kierunku zagospodarowania pól rolnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie systemu instytucji wspierających wielofunkcyjny rozwój wsi – rozwój i wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości lokalnej, tworzenie zachęt dla inwestorów i promowanie wsi jako atrakcyjnego miejsca inwestowania, rozwój centrów przedsiębiorczości, rozwój doradztwa w tym doradztwa ekonomiczno – finansowego dla osób podejmujących działalność gospodarczą – zmiany w lokalizacji zakładów usługowych, dążenie do ich przybliżenia do ludności – rozszerzenie zakresu usług np. naprawy sprzętu rolniczego -- tworzenie grup producenckich spośród gospodarstw rolnych produkujących na rynek płody i artykuły pochodzenia rolniczego
<p>IV.</p>	<p>Zmiana polityki wobec obszarów wiejskich i rolnictwa oraz nadanie jej charakteru regionalnego</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Działania wykraczające poza kompetencje i możliwości gminy 2. Dostrzeganie rolnictwa jako ważnego działu gospodarki narodowej, wymagającego jednak wsparcia finansowego 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępności tanich kredytów, obniżenia podatków, tworzenie zachęt finansowych, promocja produktów i usług, ułatwienia dla tworzenia – zapewnienie opłacalności produkcji – stworzenie i respektowanie systemu ulg podatkowych dla gospodarstw rozwojowych – zwiększenie wsparcia z budżetu centralnego dla gmin w regionie – wspieranie tworzenia infrastruktury rynkowej (gieldy)

Charakterystyka społeczno gospodarcza gminy Pierzchnica na tle gmin Morawica i Raków oraz średnich dla b. województwa kieleckiego.

Tabela 1. Wazniejsze dane o gminie

Wyszczególnienie	1997 rok		
	Pierzchnica	Morawica	Raków
Powierzchnia w km ²	100	140	195
Ludność ogółem	4.795	12186	6 266
Solectwo - liczba	17	24	28
Miejscowość - liczba	18	24	28
Pracujący w gospodarce narodowej	287	2.068	412
Ilość podmiotów gospodarczych	133	472	265
Bezrobotni - osoby	296	652	493
Dochody ogółem w zł. na 1 mieszkańca	958	973	869
w tym: - własne w zł. na 1 mieszkańca	190	271	174
- dotacje z budżetu państwa w zł. na 1 mieszkańca	261	150	184
- subwencje ogólne w zł. na 1 mieszkańca	357	370	184
Wydatki w zł. na 1 mieszkańca	1 031	1 022	865
Podatki i opłaty lokalne ogółem w zł. na 1 mieszkańca	118	236	132
w tym: - rolny na 1 mieszkańca	37	32	29
Udziały w podatkach stanowiących dochód B.P. ogółem na mieszka.	102	110	104
w tym: podatek dochodowy od osób prawnych na 1 mieszkańca	0,7	4	-
Nakłady inwestycyjne ogółem na 1 mieszkańca	518	810	176
Waloryzacja	55,0	50,1	51,3
			68,1

Źródło: Rocznik Statystyczny województwa kieleckiego. US Kielce 1998 r. oraz obliczenia własne.

Tabela 2. Podmioty gospodarcze według sektorów i form własności (stan na 31.XII.)

Wyszczególnienie	1997 rok			Raków	b. województwo kieleckie
	Pierzchnica	Morawica	Raków		
Ogółem	133	472	265		57 059
Sektor publiczny	9	16	12		1 922
– własność państwowa	1	4	-		581
– własność komunalna	8	12	12		1 341
Sektor prywatny	123	456	253		55 137
– własność prywatna	123	455	253		54 941

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Kieleckiego. US Kielce, 1998 r.

Tab. 3 Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 1997 r.

Wyszczególnienie	Pierzchnica		Morawica		Raków		b. województwo kieleckie	
	Liczby bezwzgl.	%	Liczby bezwzgl.	%	Liczby bezwzgl.	%	Liczby bezwzgl.	%
Ludność ogółem	4 795		12 186		6 266		1 132 800	
Wiek przedprodukcyjny	1 358	28,3	3 733	30,6	1 665	26,6	296 300	26,2
w tym kobiety	672	14,0	1 787	14,7	816	13,0	145 000	12,8
Wiek produkcyjny a)	2 502	52,2	6 892	56,6	3 239	51,7	657 700	58,0
w tym kobiety	1 049	21,9	3 068	25,2	1 397	22,3	312 100	27,5
Wiek poprodukcyjny	935	19,5	1 561	12,8	1 362	21,7	178 800	15,8
w tym: kobiety	1 376	28,7	1 014	8,3	865	13,8	120 800	10,7

a) Wiek zdolności do pracy: mężczyźni 18-64, kobiety 18-59.

Źródło: Urząd Statystyczny Kielce

Tab. 4 Migracje ludności w 1997 r.

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. województwo kieleckie
1. Napływ ogółem a)	50	196	54	11 267
w tym: - z miast	25	109	29	4 885
- ze wsi	25	83	25	6 242
- z zagranicy	-	4	-	140
2. Odpływ ogółem b)	62	11	92	13 233
w tym: - do miast	27	65	53	6 749
- na wieś	35	46	39	6 336
- za granicę	-	-	-	148
3. Saldo migracji	- 12	85	-38	- 1 966

a) Zameldowania na pobyt stały, b) Wymeldowania z pobytu stałego
Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Kieleckiego. US Kielce 1998 r.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji europejskiej klasyfikacji działalności EKD (stan na 30.XII.)

Wyszczególnienie	1997 rok			
	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. w województwo kieleckie
Ogółem	263	472	265	57 059
z tego:				
- działalność produkcyjna	41	53	19	6 740
- budownictwo	35	61	19	5 774
- transport, składowanie i łączność	101	191	9	24 782
- handel i naprawy	4	8	169	1 423
- hotele i restauracje	33	71	14	4 735
- pozostałe działalności	49	88	35	13 605

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Kieleckiego US Kielce 1998

Tabela 6. Pracujący w gospodarce narodowej a) (stan na 31.XII.)

Wyszczególnienie	Pierzchnica	1997 rok		b. województwo kieleckie
		Morawica	Raków	
Ogółem	287	2 068	412	237 044
– w tym: kobiety	128	1 075	214	111 123
– rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	3	118	29	
– przemysł ^{a)}	75	591	144	85 404
– budownictwo	11	134	19	18 491
– handel i naprawy	3	61	1	22 243
– transport, składowanie i łączność	15	41	20	20 773
– edukacja	62	227	100	26 826
– ochrona zdrowia	29	792	26	27 826

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Kieleckiego. US Kielce 1998 r.
a) bez pracujących w rolnictwie indywidualnym

Tabela 7. Bezrobocie (stan na 31.XII.)

Wyszczególnienie	Pierzchnica	1997 rok		b. województwo kieleckie.
		Morawica	Raków	
Razem	296	652	493	70 854
– w tym: kobiety	137	354	252	41 824
– absolwenci szkół ponadpodstawowych	18	35	18	3 112
– zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładów pracy	23	58	29	5 443
– nie posiadający prawa do zasiłku	211	410	352	49 098
– w wieku produkcyjnym, mobilnym (18-44 lat)	271	590	442	61 048
– pozostający bez pracy powyżej 12 m-cy	143	301	267	35 218

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Kieleckiego, US Kielce 1998 r.

Tabela 8. Użytkowanie gruntów

Wyszczególnienie	Pierzchnica			Morawica			Raków			b. województwo kieleckie				
	ogółem		w tym: gosp. indyw.	ogółem		w tym: gosp. indyw.	ogółem		w tym: gosp. indyw.	ogółem		w tym: gosp. indyw.		
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%		
Powierzchnia ogólna	10 046	100,0	7 377	100,0	14 045	100,0	19 522	100,0	11 409	100,0	921 094	100,0	618 856	100,0
Użytki rolne razem	6 537	65,1	5 134	69,6	8 427	60,0	9 101	46,6	8 258	72,4	566 174	61,5	521 751	84,3
Grunty orne razem	4 231	42,1	3 184	43,2	5 868	41,8	7 333	37,6	6 647	58,3	436 632	47,4	404 421	65,3
Sady	179	1,8	174	2,4	76	0,5	45	0,2	44	0,4	7 118	0,8	6 659	1,1
Łąki	1 564	15,6	1 422	19,3	1 778	12,6	1 089	5,6	1 002	8,8	96 963	10,5	90 306	14,6
Pastwiska	563	5,6	354	4,8	705	5,0	634	3,2	565	4,9	25 461	2,8	20 365	3,3
Lasy i grunty leśne	1 839	18,3	842	11,4	4 220	30,0	8 868	45,4	2 637	23,1	260 569	28,3	58 803	9,5

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Kieleckiego US Kielce 1998 r.

Tabela 9. Struktura użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych w %

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. województwo kieleckie
Użytki rolne	100,0	100,0	100,0	100,0
Grunty orne	62,0	63,8	80,5	77,5
Sady	3,4	1,3	0,5	1,3
Użytki zielone	34,6	34,9	18,9	21,6
w tym:				
– łąki	27,7	26,4	12,1	17,3
– pastwiska	6,9	8,5	6,8	3,9

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Kieleckiego - US Kielce 1998, obliczenia własne

Tabela 10. Liczba indywidualnych gospodarstw i działek rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

Powierzchnia gospodarstw w ha	Pierzchnica		Morawica		Raków		b. województwo kieleckie	
	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%
do 1	154	15,4	881	42,8	273	16,9	35 866	25,2
1-2	95	9,5	263	12,7	193	12,0	23 792	16,7
2-3	80	8,0	187	9,1	158	9,8	16 558	11,6
3-5	221	22,1	365	17,7	360	22,3	28 825	20,3
5-7	210	21,0	215	10,4	302	18,7	18 468	13,0
7-10	168	16,8	94	4,6	213	13,	12 464	8,8
10-15	58	5,8	43	2,1	97	6,0	4 960	3,5
15-20	11	1,1	6	0,3	10	0,6	869	0,6
20-30	1	0,1	2	0,1	6	0,4	272	0,2
30-50	2	0,2	2	0,1	-	-	72	-
50-100	-	-	1	0,1	-	-	18	0,1
pow. 100	-	-	-	-	-	-	22	-
Razem	1000	100,0	2 059	100,0	1 612	100,0	142 186	100,0
- w tym: indyw. gosp. rolne	846	84,6	1 178	57,2	1 339	83,1	106 320	74,8

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. US Kielce 1997 r.

Tabela 11. Powierzchnia i struktura zasiewów w gospodarstwach indywidualnych (stan w VI. 1996)

Wyszczególnienie	Pierzchnica		Morawica		Raków		b.województwo kieleckie	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Powierzchnia zasiewów ogółem	2 637	100,0	2 934	100,0	4 751	100,0	365 126	100,0
w tym:								
1. Zboża podstawowe razem	1 822	69,1	1 939	66,1	3 406	71,7	240 124	65,8
w tym:								
– pszenica	307	11,6	518	17,6	434	9,1	78 241	21,4
– żyto	761	28,8	546	18,6	1 700	35,8	60 483	16,6
– jęczmień	263	10,0	415	14,1	312	6,6	45 202	12,4
– owies	190	7,2	176	6,0	437	9,2	18 761	5,1
– pszenżyto	120	4,6	123	4,2	137	2,9	10 953	3,0
– mieszanki zbożowe	171	6,5	103	3,5	383	8,1	20 712	5,7
2. Kukurydza	3	0,1	8	0,3	5	0,1	1 240	0,3
3. Strączkowe jadalne na ziarno	3	0,1	3	0,1	2	0,0	4 305	1,2
4. Ziemniaki	591	22,4	671	22,8	900	18,9	58 862	16,4
5. Przemysłowe razem	2	0,1	1	0,0	29	0,6	10 172	2,8
6. Pastewne	111	4,2	198	6,7	250	5,3	31 522	8,6
7. Pozostałe	105	4,0	114	4,0	159	3,3	17 901	4,9
w tym: warzywa	35	1,3	49	1,7	29	0,6	9 907	2,7

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. US Kielce 1997 oraz wyliczenia własne

Tabela 12. Bonitacja gruntów ornyczych z sadami

Gmina	Klasy bonitacyjne																	
	I		II		IIIa		IIIb		IVa		IVb		V		VI		VIIz	
	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	%*
Pierzchnica	0	0,0	0	0,0	58	1,0	172	3,0	1012	17,4	1748	30,0	2031	34,9	742	12,7	63	1,1
Morawica	0	0,0	0	0,0	6	0,1	100	1,5	651	9,6	1419	21,0	2494q	36,9	1932	28,6	161	2,4
Raków	0	0,0	5	0,1	274	3,4	403	5,0	748	9,4	1738	21,7	2615	32,7	1967	24,6	248	3,1
b. woj. kieleckie	10943	2,3	31056	6,4	64230	13,3	53393	11,1	84171	17,5	78812	16,3	96742	20,1	58227	12,1	4630	1,0

* - % liczony w stosunku do powierzchni gruntów ornyczych

Źródło: Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin. IUNG Puławy, 1993, Seria A - 53

Tabela 13. Bonitacja użytków zielonych

Gmina	Klasy bonitacyjne																	
	I		II		III		IV		V		VI		VIIz					
	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	%*				
Pierzchnica	0	0,0	0	0,0	56	3,5	546	33,7	676	41,7	277	17,1	67	4,1				
Morawica	0	0,0	0	0,0	63	3,5	764	42,0	677	37,2	242	13,3	72	4,0				
Raków	0	0,0	1	0,1	76	5,1	560	37,5	617	41,3	189	12,7	51	3,4				
b. woj. kieleckie	114	0,1	1922	1,8	10072	9,4	38243	35,9	38133	35,8	14607	13,7	3540	3,3				

* - % liczony w stosunku do powierzchni użytków zielonych

Źródło: Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin. IUNG Puławy, 1993, Seria A - 53

Tabela 14. Struktura gruntów ornych w gminach regionu według kompleksów rolniczej przydatności gleb

	Kompleks rolniczej przydatności gleb*	Udział w %			
		Pierzchnica	Morawica	Raków	b. woj. kieleckie
1	pszenny bardzo dobry	0,0	0,0	0,0	8,4
2	pszenny dobry	2,1	0,9	2,9	20,6
3	pszenny wadliwy	7,5	5,4	10,9	13,3
4	żytni bardzo dobry	4,6	1,7	4,9	4,0
5	żytni dobry	16,2	12,5	12,6	7,2
6	żytni słaby	23,3	26,6	26,4	13,7
7	żytni bardzo słaby	17,0	32,6	26,8	12,3
8	zbożowo-pastewny mocny	12,7	13,7	6,6	12,7
9	zbożowo-pastewny słaby	16,6	6,6	8,6	7,4
10	pszenny górski	0,0	0,0	0,0	0,0
11	zbożowo górski	0,0	0,0	0,0	0,0
12	owsiano - ziemniaczany górski	0,0	0,0	0,0	0,0
13	osiano-pastewny górski	0,0	0,0	0,0	0,0
14	grunty przeznaczone pod użytki zielone	0,0	0,0	0,3	0,4
	Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

* - wg IUNG Seia A - 61 (43) Puławy 1987

Tabela 15. Struktura trwałych użytków zielonych w gminach regionu według kompleksów

Kompleks trwałych użytków zielonych*	Udział w %			
	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. województwo kieleckie
1z - bardzo dobre i dobre	0,0	0,0	0,0	2,7
2z - średnie	50,1	62,3	42,5	52,0
3z - słabe i bardzo słabe	49,9	37,7	57,5	45,3
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

* - wg IUNG Seria A-38 (15) Puławy 1980.

Tabela 16 Udział kompleksów rolniczej przydatności gleb w gminie Pierzchnica

Miejscowość (wieś)	Grunty orne														Użytki zielone		
	w kompleksach - %														w kompleksach - %		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	1z	2z	3z
Brody	-	-	1,9	-	5,8	28,1	18,4	25,0	20,8	-	-	-	-	-	-	30,4	69,6
Czarna	-	-	-	-	-	33,8	37,7	-	28,5	-	-	-	-	-	-	36,4	63,6
Drugnia	0,9	18,7	4,6	12,8	13,6	15,6	10,2	14,7	8,9	-	-	-	-	-	-	94,4	5,6
Drugnia Rządowa	-	6,0	2,0	-	26,5	28,5	19,0	10,1	7,9	-	-	-	-	-	-	93,4	6,6
Górki	-	-	3,7	1,6	-	29,7	8,9	50,4	5,7	-	-	-	-	-	-	46,3	53,7
Gumienice	-	-	10,0	0,3	18,0	15,1	6,1	17,8	32,7	-	-	-	-	-	-	66,8	33,2
Holendry	-	-	-	-	-	12,8	8,1	17,1	62,0	-	-	-	-	-	-	0,3	99,7
Maleszowa	-	-	-	0,7	20,9	33,2	31,1	4,2	9,9	-	-	-	-	-	-	63,7	36,3
Osiny	-	-	8,0	-	13,9	20,9	20,5	4,3	32,4	-	-	-	-	-	-	25,6	74,4
Pierzchnianka	-	0,7	20,4	7,0	9,1	14,3	15,0	17,5	16,0	-	-	-	-	-	-	28,6	71,4
Pierzchnica	-	-	11,8	6,4	13,0	22,0	8,5	19,0	19,3	-	-	-	-	-	-	58,3	41,7
Podlesie	-	-	-	-	32,4	38,9	20,3	3,0	5,4	-	-	-	-	-	-	54,8	45,2
Podstoła	-	-	5,5	3,1	33,9	21,2	20,5	0,8	15,0	-	-	-	-	-	-	51,7	48,3
Skrzelczyce	-	0,3	10,9	12,2	7,9	17,9	21,0	17,5	12,3	-	-	-	-	-	-	11,8	88,2
Stojinów	-	3,0	3,6	23,9	21,9	8,5	7,8	19,0	12,3	-	-	-	-	-	-	92,7	7,3
Ujny	-	-	36,4	-	5,8	24,8	21,4	-	11,6	-	-	-	-	-	-	26,5	73,5
Wierzbie	-	8,9	10,3	-	29,1	31,0	11,5	7,7	1,5	-	-	-	-	-	-	80,9	19,1
Razem gmina	0,1	2,1	7,4	4,5	16,1	23,3	17,1	12,7	16,7	-	-	-	-	-	-	50,1	49,9

Dane: IUNG Puławy, 1980, ser.A 38(15) Mapa glebowo-rolnicza 1:5000 - 1979 r

Tabela 17. Kwasowość oraz zawartość fosforu, potasu i magnezu w glebie. Wyniki badań w rolnictwie indywidualnym w latach 1992-1997 (udział poszczególnych gleb w %)

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. woj. kieleckie
Odczyn gleby pH				
— bardzo kwaśny	18	13	52	31
— kwaśny	18	25	22	22
— lekko kwaśny	24	43	12	19
— obojętny	23	12	10	22
— zasadowy	17	7	4	6
Zawartość fosforu				
— bardzo niska	18	27	29	21
— niska	30	35	41	31
— średnia	21	11	16	19
— wysoka	17	8	7	12
— bardzo wysoka	14	19	7	17
Zawartość potasu				
— bardzo niska	12	3	35	21
— niska	33	23	35	28
— średnia	17	29	15	22
— wysoka	12	24	6	10
— bardzo wysoka	26	21	9	19
Zawartość magnezu				
— bardzo niska	10	11	12	14
— niska	16	25	25	19
— średnia	39	32	38	29
— wysoka	17	14	15	16
— bardzo wysoka	18	18	10	22

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Kielcach - 1999 r.

Tabela 18. Procentowy udział gleb użytków rolnych bardzo kwaśnych i kwaśnych oraz o niskiej zawartości składników pokarmowych makro i mikroelementowych

Wyszczególnienie	Okres badań	Odczyn (pH) b. kwaśny + kwaśny	Potrzeby wapnowania konieczne + potrzebne	Zawartość składnika bardzo niska + niska							
				fosfor	potas	magnez	bor	mangan	miedź	molibden	cynek
Pierzchnica	1993-98	36	27	48	45	26	53	20	62	77	5
Morawica	1993-98	28	21	62	26	40	42	26	50	18	4
Raków	1993-98	77	69	70	70	27	86	9	82	97	1
b. woj. kieleckie	1993-978	53	49	52	49	33	40	28	35	56	12

Dane: Wyniki badań gleb OSCHR Kielce 1999 r.

Tabela 19. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej według IUNG (w punktach)

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. woj. kieleckie	Polska
Wskaźnik bonitacji					
Jakości i przydatności rolniczej gleb Agroklimatu	38,8	33,6	36,5	51,3	49,5
Rzeźby terenu	10,2	10,2	9,4	10,5	9,9
Warunków wodnych	3,1	3,0	2,8	3,4	3,9
Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej	3,1	2,2	2,6	3,4	3,3
Lokata (w kraju, województwie)	55,2	49,0	51,3	68,1	66,6
	49	60	56	19	x

Dane: IUNG Puławy, 1994, ser. A-57

Tabela 20. Pogłowie zwierząt w gospodarstwach indywidualnych

	Pierzchnica			Morawica			Raków			b. woj. kieleckie		
	ogółem		na 100 ha UR	ogółem		na 100 ha UR	ogółem		na 100 ha UR	ogółem		na 100 ha UR
	szt. fiz.	szt. fiz.	SD	szt. fiz.	szt. fiz.	SD	szt. fiz.	szt. fiz.	SD	szt. fiz.	szt. fiz.	SD
Wyszczególnienie												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Bydło ogółem	2 491	49,4	39,5	2 906	52,5	42,1	2 976	39,6	31,7	247 933	47,9	38,3
w tym: - krowy	1 462			1 730			1 663			131 665		
Trzoda chlewna	1 678	33,3	5,0	1 291	23,3	3,5	2 137	28,4	4,3	370 042	71,4	10,7
w tym: - tuczniaki	351			160			350			73 621		
Owce	36	0,7	0,1	7,1	1,3	0,1	86	1,1	0,1	4 727	0,9	0,1
w tym: - maciorki	26			40			34			2 518		
Konie ogółem	552	10,9	10,9	505	9,1	9,1	854	11,4	11,4	37 222	7,2	7,2
w tym: - pociągowe	446			428			735			28 538		
Kozy ogółem	16	0,3	0,0	28	0,5	0,0	28	0,4	0,0	6 292	1,2	0,1
w tym: - samice	7			18			17			3 480		
Króliki	253	5,0	0,0	819	14,8	0,0	555	7,4	0,4	69 896	13,5	0,0
Zwierzęta futerkowe	3	0,0	0,0	279	5,0	0,0	-	-	-	2 769	0,0	0,0
Drób ogółem	14 438	286	0,6	18 235	329,8	0,7	21 464		0,6	1 865 337	3 600	0,7
w tym: - kury	11 337			15 328			17 746			1 361 780		
- gęsi	968			493			690			101 609		
- kaczki	1 542			1 811			1 880			323 512		
- indyki	519			531			1 019			64 500		
- drób pozostały	72			72			129			13 936		
Razem	x	x	56,1	x	x	55,5	x	x	48,5	x	x	57,1

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 r. US Kielce 1997 i wyliczenia własne.

Tabela 21. Poglówie zwierząt w przeliczeniu średnio na jedno gospodarstwo w gminie w szt. fiz.

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. województwo kieleckie
Bydło ogółem	2,3	2,5	2,2	
Krowy	1,7	1,5	11,2	1,2
Trzoda chlewna	2,0	1,1	1,6	3,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r.

Tabela 22. Plony głównych ziemiopłodów w indywidualnych gospodarstwach rolnych za okres ostatnich 3 lat

Wyszczególnienie	Plony w latach															
	Pierzchnica			Morawica			Raków			b. województwo kieleckie						
	1996	1997	1998	średnio	1996	1997	1998	średnio	1996	1997	1998	średnio				
Zboża ogółem (w dt)	22,6	22,7	24,3	23,2	16,8	17,4	20,1	18,1	19,4	19,3	18,4	19,0	26,0	24,1	26,7	25,6
w tym:																
– pszenica	23,9	20,9	23,3	22,7	18,8	17,4	21,0	19,1	21,8	18,4	19,2	19,8	29,5	24,1	29,6	27,7
– jęczmień	23,2	23,4	23,0	23,2	16,2	20,6	20,6	19,1	23,4	24,0	23,0	23,5	27,1	27,7	28,0	27,6
– żyto	21,0	22,5	25,0	22,8	15,0	13,0	19,0	15,7	16,0	15,0	15,0	15,3	21,8	20,6	23,0	21,8
– pszenżyto	24,2	24,6	23,9	24,2	19,0	17,5	21,0	19,2	27,0	28,0	24,0	26,3	25,2	21,5	25,1	23,9
– owies	23,0	22,5	25,5	23,7	16,0	18,0	18,0	17,3	22,0	23,0	20,0	21,6	22,3	23,3	23,5	23,0
Ziemiaki (w dt)	160	140	130	143	175	137	190	167	180	140	170	163	185	145	177	169
Buraki cukrowe (w dt)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	416	331	363	370
Siano łąkowe (w dt)	58,7	58,2	59,4	58,8	35,3	45,9	56,3	45,8	68,1	70,1	52,3	63,5	63,1	60,7	61,7	61,7

Źródło: Urząd Statystyczny - Kielce 1999 r. Produkcja głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicy.

Tabela 23. Charakterystyka szachownicy i położenia gruntów indywidualnych gospodarstw rolnych

Grupy obszarowe gospodarstw w ha	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. województwo kieleckie
Średnia liczba działek				
1-2	2,7	2,1	2,5	2,4
2-3	3,0	2,2	2,8	2,9
3-5	3,4	2,8	3,1	3,6
5-7	4,0	3,3	3,4	4,6
7-10	4,6	3,9	3,8	5,5
10-15	5,6	5,0	4,6	6,6
15-20	6,2	3,0	3,7	7,7
20-30	7,0	4,0	5,2	8,4
30-50	11,5	3,5	-	7,6
50 i więcej	11,5	2,0	-	10,8
ogółem	3,9	2,8	3,3	3,8
Średnia powierzchnia działki				
1-2	0,6	0,9	0,8	0,7
2-3	1,0	1,3	1,2	1,0
3-5	1,4	1,7	1,6	1,2
5-7	1,8	2,1	2,2	1,4
7-10	2,1	2,4	2,7	1,6
10-15	2,4	2,7	3,1	1,9
15-20	3,1	6,4	5,7	2,5
20-30	3,4	5,4	5,5	3,0
30-50	3,2	11,1	-	5,3
50 i więcej	-	30,5	-	16,1
ogółem	1,7	1,8	2,0	1,4

Średnia odległość od siedliska do najdalej położonej działki					
1-2	1,2	1,3	1,2	1,4	1,4
2-3	1,0	1,0	1,5	1,7	1,6
3-5	1,2	1,3	1,6	2,0	2,0
5-7	1,7	1,6	1,7	2,3	2,3
7-10	1,5	1,8	2,1	2,6	2,6
10-15	1,7	2,0	1,9	3,1	3,1
15-20	3,4	1,9	3,0	3,5	3,5
20-30	5,0	2,5	3,9	4,1	4,1
30-50	1,5	1,5	-	5,0	5,0
50 i więcej	-	23,0	-	9,8	9,8
ogółem	1,4	1,4	1,7	2,0	2,0

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 . US Tarnów 1997 r

Tabela 24. Liczba ciągników w rolnictwie według grup obszarowych użytków rolnych

Wyszczególnienie	Ogółem	Gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych			
		od 0,1-2,0 ha	2,1-5,0 ha	5,1-10,0 ha	pow. 10,0 ha
Pierzchnica- ogółem	334	10	62	193	69
w tym: - indywidualne gospodarstwa rolne	332	8	62	193	69
Morawica - ogółem	480	66	176	162	76
w tym: - indywidualne gospodarstwa rolne	433	42	176	162	53
Raków - ogółem	443	8	77	252	106
w tym: - indywidualne gospodarstwa rolne	441	6	77	252	106
Woj. kieleckie - ogółem	53 241	3679	16 817	24 512	8 233
w tym: -indywidualne gospodarstwa rolne	51 824	2 611	16 809	24 500	7 904

Ilość ciągników w przeliczeniu

Wyszczególnienie	Pierzchnica		Morawica		Raków		b. województwo kieleckie	
	ilość sztuk	na 100 gosp. ha UR	ilość sztuk	na 100 gosp. ha UR	ilość sztuk	na 100 gosp. ha UR	ilość sztuk	na 100 gosp. ha UR
Ogółem	334	33,4	480	6,2	443	6,2	53 241	9,4
w tym: - indywidualne gospodarstwa rolne	332	33,2	433	6,6	441	6,6	51 824	10,0

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. US Kielce 1997 r.

Tabela 25. Liczba ważniejszych maszyn rolniczych w gospodarstwach rolnych

Wyszczególnienie	Pierzchnica		Morawica		Raków		b. województwo kieleckie		
	ilość sztuk	na 100 gosp. ha UR	ilość sztuk	na 100 gosp. ha UR	ilość sztuk	na 100 gosp. ha UR	ilość sztuk	na 100 gosp. ha UR	
Kombajny zbożowe w tym: starsze niż 10 lat	8 5	0,80 0,50	17 11	0,82 0,53	25 12	1,87 0,90	2931 1492	2,08 1,05	0,52 0,26
Kombajny ziemniaczane	-	-	4	0,10	5	0,37	2336	1,65	0,41
Rozsiewacz nawozów	85	8,50	67	3,25	65	4,85	13517	9,52	2,38
Rozrzutnik obornika	125	12,50	109	5,29	156	11,65	22508	15,85	3,98
Kosiarki ciągnikowe	172	17,20	182	8,83	188	14,04	21139	14,88	3,74
Ładowacze chwytakowe	35	3,50	27	1,31	12	0,90	6329	4,45	1,12
Kopaczki do ziemniaków	140	14,00	82	3,98	164	12,25	15595	10,98	2,76
Sadzarki do ziemniaków	156	15,60	142	6,90	173	12,92	21316	15,21	3,77
Przyczepy zbierające	19	1,90	39	1,89	9	0,67	2933	2,06	0,52
Prasy zbierające	5	0,50	11	0,53	16	1,19	3006	2,12	0,53
Opryskiwacze polowe	116	11,60	89	3,83	126	9,41	19530	13,75	3,45
Opryskiwacze sadownicze	30	3,00	4	0,10	3	0,22	858	0,60	0,15
Dojarki bańkowe	25	2,50	36	1,75	21	1,57	6031	4,25	1,06
Dojarki rurociągowe	2	0,20	1	0,04	1	0,07	165	0,11	0,03
Schladzarki konwiove	12	1,20	33	1,60	8	0,60	3917	2,75	0,69
Schladzarki zbiornikowe	1	0,10	7	0,34	6	0,45	609	0,43	0,11
Agregaty uprawowe	14	1,40	2	0,22	1	0,07	2984	2,10	0,53

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. US Kielce 1997 r.

Tabela 26. Liczba samochodów i przyczep w rolnictwie

Wyszczególnienie	Samochody				Przyczepy					
	osobowe		Ciężarowo - osobowe do 2 ton		ciężarowe powyżej 2 ton		ogółem		w tym: o ładowności powyżej 6 ton	
	razem	w tym: starsze niż 10 lat	razem	w tym: starsze niż 10 lat	razem	w tym: starsze niż 10 lat	razem	w tym: starsze niż 10 lat	razem	w tym: starsze niż 10 lat
Pierzchnica	219	116	94	50	16	13	48	28	5	2
w tym: indywidualne gospodarstwa rolne	198	116	91	50	15	13	48	28	5	2
Morawica	647	203	60	30	63	13	91	43	43	16
w tym: indywidualne gospodarstwa rolne	378	203	35	24	21	11	53	27	19	9
Raków	327	192	55	40	24	20	40	34	20	20
w tym: indywidualne gospodarstwa rolne	287	192	49	40	21	20	40	34	20	20
b. woj. kieleckie	46 205	18 386	10 317	5 577	3 932	2 005	9 275	6 310	1 852	1 134
w tym: indywidualne gospodarstwa rolne	35 698	18 376	8 976	5 533	3 145	1 937	8 728	5 959	1 690	1 054

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. US Kielce 1997 r.

Tabela 27. Powierzchnia i wykorzystanie budynków w gospodarstwach rolnych

Wyszczególnienie	Powierzchnia w m ²				Stożek wykorzystania			
	ogółem	wykorzystana na działalność		nie wykorzystana	wykorzystana na działalność		nie wykorzystana	
		rolniczą	poza rolniczą		rolniczą	poza rolniczą		
1	2	3	4	5	6	7	8	
Obory								
Pierzchnica	3 655	3 033	-	622	83,0	-	17,0	
Morawica	44 185	39 228	-	4 957	88,8	-	11,2	
Raków	2 146	1 869	-	277	87,1	-	12,9	
b. woj. kieleckie	3 029 580	2 809 722	3 457	216 401	92,7	0,3	7,3	
Chlewnie								
Pierzchnica	1 663	-	-	360	78,4	-	21,6	
Morawica	9 727	1 303	-	4 423	54,5	-	45,5	
Raków	500	500	-	-	100,0	-	-	
b. woj. kieleckie	579 939	528 745	880	50 314	91,2	0,2	8,7	
Stajnie								
Pierzchnica	-	-	-	-	-	-	-	
Morawica	390	264	-	126	67,7	-	32,3	
Raków	156	156	-	-	100,0	-	-	
b. woj. kieleckie	18 507	16 148	198	2 161	87,3	1,1	11,7	
Kurniki								
Pierzchnica	5 243	4 443	-	800	84,7	-	15,3	
Morawica	41 950	37 961	-	3 989	90,5	-	9,5	
Raków	5 567	2 722	-	2 845	48,9	-	51,1	
b. woj. kieleckie	507 156	401 404	8 173	97 579	79,1	1,6	19,2	
Stodoły								
Pierzchnica	56 010	54 742	80	1 188	97,7	0,1	2,1	
Morawica	77 202	72 322	-	4 880	93,7	-	6,3	
Raków	93 153	89 564	84	3 905	96,1	0,1	3,8	
b. woj. kieleckie	8 652 606	8 398 371	6 428	247 807	97,1	0,1	2,9	

I	2	3	4	5	6	7	8
Budynki wielofunkcyjne							
Pierzchnica	56 707	54 122	376	2 209	95,4	0,7	3,9
Morawica	35 554	30 252	1 424	3 878	85,1	4,0	10,9
Raków	89 913	82 950	752	6 211	92,3	0,8	6,9
b. woj. kieleckie	4 571 061	4 229 655	70 766	270 640	92,5	1,5	6,0
Szklarnie							
Pierzchnica	-	-	-	-	-	-	-
Morawica	3 155	378	-	2 777	12,0	-	88,0
Raków	300	-	-	300	-	-	100,0
b. woj. kieleckie	121 323	81 980	2 049	37 294	67,6	1,7	30,7
Tunele foliowe							
Pierzchnica	91	91	-	-	100,0	-	-
Morawica	172	172	-	-	100,0	-	-
Raków	1 183	1 183	-	-	100,0	-	-
b. woj. kieleckie	283 869	280 398	680	2 791	98,8	0,2	1,0

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 r. US Kielce 1997 r.

Tab.28. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w gospodarstwach domowych z użytkownikami indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej) w badanym tygodniu.

Wyszczególnienie	Pierzchnica			Morawica			Raków			b. województwo kieleckie		
	Działki	gosp. Rol	ogółem	Działki	gosp.rol	ogółem	Działki	gosp. rolne	ogółem	działki	gosp.rol	ogółem
Ludność powyżej 15 lat i więcej ogółem	299	2 618	2 917	2 083	3 531	5 614	473	3 707	4 180	86 348	324 437	410 783
1. Pracujący razem	185	2 253	2 438	1 522	2 972	4 494	242	3 360	3 602	58 296	277 950	336 246
2. Pracujący w swoim gospodarstwie razem	130	1 874	2 004	569	1 990	2 559	155	2 848	3 003	29 154	217 427	246 581
w tym: - wyłącznie	130	1 815	1 945	546	1 911	2 457	152	2 730	2 882	28 117	209 884	238 001
- głównie	-	59	59	23	79	102	3	118	121	1 037	7 543	8 580
3. Pracujący poza swoim gospodarstwem razem	55	379	434	953	982	1 935	87	512	599	29 144	60 523	89 667
w tym: - wyłącznie	27	76	103	467	174	641	46	124	170	14 718	11 414	26 132
- głównie	28	303	331	486	808	1 294	41	388	429	14 426	49 109	63 535
4. Bezrobotni	5	20	25	71	37	108	17	19	36	4 161	3 015	7 176
5. Bierni zawodowo	109	345	454	490	522	1 012	214	328	542	23 889	43 472	67 361
6. Współczynnik aktywności zawodowej	63,3	86,8	84,4	76,5	85,2	82,0	54,8	91,2	81,2	72,3	86,6	83,6

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996, US Kielce 1997 r.

Tab. 29. Ludność w wieku 15 lat i więcej faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikami gospodarstwa rolnego (działki rolnej) wg. poziomu wykształcenia.

Wyszczególnienie	Pierzchnica		Morawica		Raków		b. województwo kieleckie	
	Ludność ogółem	Wyższe	Ludność ogółem	Wyższe	Ludność ogółem	Wyższe	Ludność ogółem	Wyższe
Ludność ogółem	2 934	24	5 635	79	4 190	56	412 674	9 486
Wyższe	24	35	79	86	56	36	7 074	7 074
Policealne	35	246	86	803	36	353	54 596	54 596
Średnie zawodowe	246	55	803	164	353	173	16 006	16 006
Średnie ogólnokształcące	55	711	164	711	173	912	106 818	106 818
Zasadnicze zawodowe	711	1 572	1 765	1 765	912	2 073	180 325	180 325
Podstawowe ukończone	1 572	291	2 367	2 367	2 073	587	38 369	38 369
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	291	100,0	371	100,0	587	100,0	100,0	100,0
Struktura wykształcenia								
Ludność ogółem	100,0	0,8	100,0	1,4	100,0	1,3	2,3	2,3
Wyższe	0,8	1,2	1,4	1,5	1,3	0,8	1,7	1,7
Policealne	1,2	8,4	1,5	14,3	0,8	8,4	13,2	13,2
Średnie zawodowe	8,4	1,9	14,3	2,9	8,4	4,1	3,9	3,9
Średnie ogólnokształcące	1,9	24,2	2,9	31,3	4,1	21,9	25,9	25,9
Zasadnicze zawodowe	24,2	53,6	31,3	42,0	21,9	49,5	43,7	43,7
Podstawowe ukończone	53,6	9,9	42,0	6,6	49,5	14,0	9,7	9,7
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	9,9		6,6		14,0			

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 US Kielce 1997 r.

Tab. 30. Ludność w wieku 15 lat i więcej faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkowaniem gospodarstwa rolnego (działki rolnej) wg źródeł utrzymania

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. województwo kieleckie
Ogółem ludność	2 918	5 623	4 167	411 386
1. Utrzymujący się z jednego źródła	1 462	2 490	2 063	197 067
w tym: z pacy w swoim gospodarstwie rolnym	812	887	1 228	92 889
2. Utrzymujący się z dwóch źródeł	1 456	3 133	2 104	214 319
3. Utrzymujący się głów. lub wyłąc. z pracy w swoim gosp. rolnym	958	979	1 312	103 186
4. Utrzymujący się z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym	507	1 989	714	95 073
- w tym: na własny rachunek	43	139	87	8 034
5. Utrzymujący się z niezarobkowych źródeł	1 184	2 021	1 794	166 533
- w tym: z emerytury	490	963	1 019	88 409
6. Utrzymywani	252	613	337	44 805
Struktura źródeł utrzymania - ludność ogółem = 100				
1. Utrzymujący się z jednego źródła	50,1	44,3	49,5	47,9
w tym: na własny rachunek z jednego źródła	27,8	15,8	29,5	22,6
2. Utrzymujący się z dwóch źródeł	49,9	55,7	50,5	52,1
3. Utrzymujący się głównie lub wyłącznie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	32,8	17,4	31,5	25,8
4. Utrzymujący się z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym	17,4	35,4	17,1	23,1
- w tym: na własny rachunek z tego źródła	1,5	2,5	2,1	2,0
5. Utrzymujący się z niezarobkowych źródeł	40,6	35,9	43,0	40,5
- w tym: z emerytury	16,8	17,1	24,4	21,5
6. Utrzymywani	8,6	10,9	8,1	10,9

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 r US - Kielce 1997 r. oraz obliczenia własne.

Tab. 31. Użytkownicy gospodarstw rolnych (działek rolnych) według wieku i płci.

Wyszczególnienie	Pierzchnica		Morawica		Raków		b.województwo kieleckie					
	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K			
Ogółem użytkownicy	998	628	370	2 057	1 295	762	1 608	1 096	512	142 055	92 323	49 732
w tym: - od 15 - 19 lat	1	-	1	6	4	2	2	2	0	197	140	57
- od 20 - 29 lat	71	46	25	193	130	63	101	84	17	9 553	6 953	2 600
- od 30 - 39 lat	208	161	47	452	326	126	299	235	64	24 610	17 846	6 764
- od 40 - 49 lat	238	180	58	531	351	180	365	264	101	35 372	25 041	10 331
- od 50 - 59 lat	175	100	75	349	221	128	283	194	89	25 690	17 365	8 335
- od 60 - 64 lat	91	50	41	175	105	70	142	92	50	13 497	8 474	5 023
- od 65 lat i więcej	214	91	123	351	158	193	416	225	191	33 136	16 514	16 622
Struktura użytkowników gospodarstw - Użytkownicy ogółem = 100												
- od 15 - 19	0,1	-	0,3	0,3	0,3	0,3	0,1	0,2	0	0,1	0,2	0,1
- od 20 - 29	7,1	7,3	6,8	9,4	10,0	8,2	6,3	7,7	3,3	6,7	7,5	5,2
- od 30 - 39	12,0	25,7	12,7	21,9	25,1	16,5	18,6	21,4	12,5	17,3	19,3	13,6
- od 40 - 49	23,8	28,6	15,7	25,8	27,1	23,6	22,7	24,1	19,7	24,9	27,1	20,8
- od 50 - 59	17,5	15,9	20,2	17,0	17,1	16,8	17,6	17,7	17,4	18,1	18,8	16,8
- od 60 - 64	9,1	8,0	11,1	8,5	8,1	9,2	8,8	8,4	9,8	9,5	9,2	10,1
- od 64 lat i więcej	12,4	14,5	33,2	17,1	12,3	25,4	25,9	20,5	37,3	23,4	17,9	33,4

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 r - US Kielce 1997 r. oraz obliczenia własne

Tab. 32. Użytkownicy indywidualnych gospodarstw ronych wg poziomu wykształcenia .

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b.województwo kieleckie
Ogółem użytkownicy gospodarstw	844	1 176	1 335	106 200
1. Wyższe	3	17	17	2 069
w tym rolnicze	-	5	7	430
2. Policealne	5	8	12	1 074
w tym: rolnicze	-	3	1	79
3. Średnie zawodowe	67	134	123	12 715
w tym: rolnicze	13	22	22	2 823
4. Średnie ogólnokształcące	9	16	24	2 469
5. Zasadnicze zawodowe	191	380	279	28 421
w tym: rolnicze	19	16	24	3 736
6. Podstawowe ukończone	504	550	731	50 239
7. Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	65	71	149	9 213
8. Kursy rolnicze	199	370	229	25 809
Struktura wykształcenia użytkowników gospodarstw - Użytkownicy gospodarstw ogółem = 100				
1. Wyższe	0,3	1,4	1,3	1,9
w tym: rolnicze	-	0,4	0,5	0,4
2. Policealne	0,6	0,7	0,9	1,0
w tym: rolnicze	-	0,2	0,1	0,1
3. Średnie zawodowe	7,9	11,4	9,2	12,0
w tym: rolnicze	1,5	1,8	1,6	2,7
4. Średnie ogólnokształcące	1,1	1,4	1,8	2,3
5. Średnie zawodowe	22,6	32,3	20,8	26,7
w tym: rolnicze	2,2	1,4	1,8	3,5
6. Podstawowe ukończone	59,7	46,8	54,8	47,3
7. Podstawowe nie ukończone i bez wykształcenia	7,7	6,0	11,2	8,7
8. Kursy rolnicze	23,6	31,5	17,1	24,3

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 r. US Kielce 1997 r. oraz obliczenia własne.

Tab. 33 Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (działki rolnej) wg źródeł utrzymania

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. województwo kieleckie
Ogółem gospodarstwa	998	2 057	1 608	142 055
1. Utrzymujące się z jednego źródła	155	321	362	18 617
w tym: z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	89	76	166	9 629
2. Utrzymujące się z dwóch źródeł	430	907	798	69 163
3. Utrzymujące się z trzech źródeł	413	829	448	54 275
4. Utrzymujące się głównie lub wyłącznie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	409	297	567	42 662
5. Utrzymujące się głównie lub wyłącznie z pracy poza gospodarstwem rolnym	221	1 081	374	45 991
w tym: na własny rachunek	22	107	58	5 064
6. Utrzymujące się głównie lub wyłącznie z niezarobkowych źródeł	368	678	667	53 375
w tym: z emerytury	190	406	428	33 542
Struktura gospodarstw domowych - gospodarstwa ogółem = 100				
1. Utrzymujące się z jednego źródła	15,5	15,6	2,5	13,1
w tym: z pracy w swoim gospodarstwie	8,9	3,7	10,3	8,0
2. Utrzymujące się z dwóch źródeł	43,1	44,1	49,6	48,7
3. Utrzymujące się z trzech źródeł	41,4	40,3	27,9	38,2
4. Utrzymujące się głównie lub wyłącznie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	41,0	14,4	35,3	30,0
5. Utrzymujące się głównie lub wyłącznie z pracy poza gospodarstwem rolnym	22,1	52,6	23,3	32,3
w tym: na własny rachunek	2,2	5,2	3,6	3,7
6. Utrzymujące się głównie lub wyłącznie z niezarobkowych źródeł	36,9	33,0	41,5	37,6
w tym: z emerytury	19,0	19,7	26,6	23,6

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 r. US Kielce 1997 r. oraz obliczenia własne

Tab. 34. Ludność faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikami gospodarstwa rolnego (działki rolnej) wg. płci

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. województwo kieleckie
1. Gosp. domowe z użyt. Gosp. roln. (dz.rol.)	998	2 057	1 608	142 055
2. Ludność w gosp. domowych z użytkownikami gospodarstwa rolnego (działki rolnej)	3 825	7 522	5 354	529 589
w tym: - mężczyźni	1 937	3 802	2 741	263 933
- kobiety	1 887	3 720	2 613	265 656
3. Na 100 mężczyzn przypada kobiet	97,5	97,8	95,3	100,6
4. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie	3,83	3,68	3,33	3,73

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1966 - US Kielce 1997 r.

Tab.35. Indywidualne gospodarstwa rolne wg. rodzaju prowadzonej działalności

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. województwo kieleckie
Liczba indywidualnych gosp. rolnych - ogółem	844	1 176	1 335	106 200
1. Gosp. o nie ustalonej prod. i nie prowadz. żadnej działalności i działalności rolniczej	47	116	139	5 737
2. Gosp. roln. prowadzące tylko działalność rolniczą:	747	990	1 127	95 131
• wyłącznie na własne potrzeby	54	260	295	13 936
• głównie na własne potrzeby	337	506	579	40 693
• głównie na rynek	356	224	253	40 502
- w tym: - o wart. prod. towar. 2501 - 4.999 zł.	156	116	144	14 974
- o wart. prod. towar. 5.000 - 14.999 zł	177	93	94	20 328
- o wart. prod. towar. 15.000 i większej	23	15	15	5 200
3. Gosp. roln. prowadzące pozarolniczą dział. gosp. i działalność rolną z przeznaczeniem :	44	56	62	4 726
• wyłącznie na własne potrzeby	3	23	13	945
• głównie na własne potrzeby	14	24	26	1 883
• głównie na rynek	27	9	23	1 898

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. US Kielce 1997 r.

Tab. 36. Indywidualne gospodarstwa rolne prowadzące produkcję zwierzęcą

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	b. województwo kieleckie
Liczba indywidualnych gosp. roln. ogółem	844	1 176	1 335	106 200
1. Gospodarstwa rolne posiadające zwierzęta	761	1 002	1 084	90 756
2. Gosp. posiadające bydło	841	865	927	
• w tym: krowy	679	850	908	72 329
3. Gosp. posiadające trzodę chlewną	255	308	398	43 693
4. Gosp. posiadające konie	439	449	721	30 448
5. Gosp. posiadające owce	11	9	8	923
6. Gosp. nie posiadające podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich	131	273	349	27 569
7. Gosp. nie posiadające zwierząt gospodarskich	83	174	251	15 444
Struktura gospodarstw posiadających zwierzęta - Gospodarstwa ogółem = 100				
1. Gospodarstwa posiadające zwierzęta	90,2	852	81,2	85,5
2. Gospodarstwa posiadające bydło	82,0	73,6	69,4	70,5
w tym: krowy	80,4	72,3	68,0	68,1
3. Gosp. Posiadające trzodę chlewną	30,2	26,2	29,8	41,1
4. Gospodarstwa posiadające konie	52,0	38,2	54,0	28,7
5. Gosp. Posiadające owce	1,3	0,7	0,6	0,9
6. Gosp. nie posiadające podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich	15,5	23,2	26,1	26,0
7. Gosp. nie posiadające zwierząt gosp.	9,8	14,8	18,8	14,5

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 r, US Kielce 1997 r i obliczenia własne.

Tab. 37. Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych wg. kierunku i celu produkcji, źródeł dochodu.

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	B. województwo kieleckie
Liczba indywidualnych gosp. rolnych - ogółem	844	1 176	1 335	106 200
1. Liczba gosp. Według kierunku produkcji	808	1 092	1 208	100 996
• roślinna	172	264	498	38 035
• zwierzęca	261	214	126	15 794
• mieszana	375	614	584	47 167
2. Liczba gospodarstw według celu produkcji	809	1 108	1 288	103 461
• nie prowadzące produkcji	18	72	99	3 604
• produkujące wyłącznie na własne potrzeby	57	283	308	14 881
• produkujące głównie na własne potrzeby	351	530	605	42 576
• produkujące głównie lub wyłącznie na sprzedaż	383	223	276	42 400
3. Liczba gosp. wg. źródeł dochodów gosp. dom.	111	109	188	12 101
• uzyskujące dochody wyłącznie z prod. rolniczej	91	75	153	9 634
• uzyskujące dochód głównie z produkcji rolniczej a dodatkowo z pozarolniczej działalności	13	2	10	519
• uzyskujące dochody głównie z działalności pozarolniczej a dodatkowo z rolniczej	7	32	25	1 948

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 r US Kielce 1997 r.

Tab. 38. Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych, dla których wyłącznym bądź głównym źródłem utrzymania jest praca we własnym gospodarstwie według perspektywy rozwojowych gospodarstwa.

Wyszczególnienie	Pierzchnica	Morawica	Raków	B. województw o kieleckie
Liczba użytkowników utrzymujących się wyłącznie bądź głównie z pracy we własnym gosp. w tym:	442	375	634	38 023
1. bez dodatkowych źródeł utrzymania	364	316	574	38 023
2. posiadających dodatkowe źródło utrzymania	66	57		5 941
• praca najemna	9	10	14	1 600
• emerytura	2	7	1	1 088
• renta inwalidzka	35	18	14	1 756
• renta rodzinna	4	6	2	424
• zasiłek dla bezrobotnych	2	2	3	303
• inne	14	14	21	770
3. Według samooceny gospod. przez użytkownika	442	375	634	44 353
• rozwojowe	118	53	118	12 571
• nierozwojowe	189	166	317	16 904
• brak jednoznacznej opinii	135	156	199	14 878

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 r US Kielce 1997 r.

Tab. 39. Użytkowanie gruntów według sołectw w gminie Pierzchnica

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia ogólna w ha	Użytki rolne w ha	Grunty orne w ha	Sady w ha	Łąki w ha	Pastwiska w ha	Lasy w ha ogółem	w tym: chłopskie w ha	Pozostałe grunty w ha
1.	Brody	300	233	157	1	30	45	39	20	28
2.	Czarna	673	255	192	-	21	42	400	29	18
3.	Drugnia	1 056	538	326	18	156	38	450	227	68
4.	Drugnia Rządowa	526	273	250	6	14	3	223	23	17
5.	Górki	529	460	360	5	31	64	17	12	35
6.	Gumienice	877	701	450	63	67	70	155	45	22
7.	Holendry	378	228	105	-	35	88	138	57	12
8.	Ma leszowa	1 067	783	500	20	96	138	255	83	29
9.	Osiny	656	488	360	5	64	59	140	49	65
10.	Pierzchnica	692	602	400	27	98	77	20	0	64
11.	Pierzchnianka	416	364	250	24	50	50	18	13	34
12.	Podlesie	502	455	383	5	3	43	7	8	40
13.	Podstola	473	339	246	3	75	35	92	33	42
14.	Stojinów	492	404	332	4	50	38	43	36	45
15.	Skrzelczyce	934	681	541	7	122	44	163	135	90
16.	Ujny	343	242	150	-	59	30	76	68	25
17.	Wierzbie	544	492	436	7	30	39	16	4	36
	Razem	10 458	7538	5438	195	1001	903	2252	842	670

Źródło: Urząd Gminy Pierzchnica - grudzień 1999 r.

Tab. 40. Powierzchnia i struktura zasiewów wg. sołectw w Gminie Pierzchnica

Lp.	Sołectwo	Zasiewy ogółem w ha	Zboża w ha	w tym: pszenica	w tym: żyto	Kukurydza w ha	Strączkowe jadalne ha mieszanki	Ziemniaki w ha	Przemysł. w ha	Pastewne w ha	Pozostałe w ha	w tym: warzywa w ha
1.	Brody	115	70	15	32	-	13	25	-	-	2	-
2.	Czarna	13	8	1	5	-	-	4	-	-	-	-
3.	Drugnia	128	120	16	24	-	5	32	-	-	1	1
4.	Drugnia Rządowa	130	80	19	30	-	5	32	-	-	1	1
5.	Górki	160	90	22	48	-	16	33	-	-	4	2
6.	Gumienice	301	280	14	264	-	14	62	1	-	23	3
7.	Holendry?	?	20	1	7	-	-	6	-	-	1	1
8.	Maleszowa	190	150	12	52	-	35	43	-	-	-	-
9.	Osiny	223	140	19	85	-	16	48	-	-	2	7
10.	Pierzchnica	95	70	7	35	-	9	21	-	-	2	4
11.	Pierzchnianka	135	90	23	39	-	5	33	-	-	1	1
12.	Podlesie	195	100	16	60	-	7	44	-	-	4	2
13.	Podstoła	150	80	35	45	-	-	44	-	-	3	2
14.	Stojnów	175	70	26	42	-	8	34	-	-	4	3
15.	Skrzelczyce	306	150	49	84	-	12	69	1	-	18	9
16.	Ujny	140	60	9	40	-	8	23	-	-	5	5
17.	Wierzbie	150	70	30	25	-	9	30	2	-	2	1
	Razem	2 626	1 648	314	917	-	164	587	5	-	67	42

Źródło: Urząd Gminy Pierzchnica - grudzień 1999 r.

Tab. 41. Ludność, gospodarstwa oraz ich powierzchnia wg. sołectw w Gminie Pierzchnica

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Ilość gospodarstw	Powierzchnia ogólna w ha	Powierzenia w gosp. indywidualnej	Średnia powierzchnia gospodarstwa
1.	Brody	142	28	300	272	9,7
2.	Czarna	39	13	673	114	8,7
3.	Drugnia	306	54	1 056	415	7,6
4.	Drugnia Rządowa	187	34	526	192	5,6
5.	Górki	248	49	529	260	5,3
6.	Gumienice	527	125	878	784	6,2
7.	Holandry	59	13	387	366	12,0
8	Maleszowa	322	87	1 067	647	7,4
9.	Osiny	277	59	656	480	8,1
10.	Pierzchnica	909	153	692	365	2,3
11.	Pierzchnianka	252	45	416	377	8,3
12.	Podlesie	279	61	502	342	5,6
43	Podstoła	176	37	473	338	9,1
14.	Strojnow	209	44	492	400	9,0
15.	Skrzelczyce	627	127	934	850	6,6
16.	Ujny	174	36	343	330	9,1
17.	Wierzbie	194	52	544	290	5,6
	Razem	4 927	1 017	10 459	6 822	6,7

Źródło: Urząd Gminy Pierzchnica - grudzień 1999 r.

Tab. 42. Pogłowie zwierząt gospodarskich wg. sołectw w Gminie Pierzchnica

Lp.	Sołectwo	Bydło	Trzoda Chlewna	Owce	Konie	Drób
1.	Brody	101	120	3	6	350
2.	Czarna	8	-	-	2	20
3.	Drugnia Rządowa	103	56	-	7	380
4.	Drugnia	135	92	19	12	500
5.	Górki	175	142	-	10	450
6.	Gumienice	272	108	4	15	3 200
7.	Holendry	33	12	-	3	130
8.	Maleszowa	192	60	-	12	900
9.	Osiny	203	38	-	15	430
10.	Pierzchnica	95	31	3	6	740
11.	Pierzchnianka	182	45	1	8	320
12.	Podlesie	140	137	-	10	700
43	Podstoła	127	35	-	12	330
14.	Stojaków	157	69	2	10	420
15.	Skrzelczyce	315	182	1	15	1 300
16.	Ujny	127	492	-	6	6 000
17.	Wierzbie	119	145	1	8	550
	Razem	2 484	1 764	34	157	16 730

Źródło: Urząd Gminy Pierzchnica - grudzień 1999 r.

Tab. 43. Podmioty gospodarcze wg. sołectw w gminie Pierzchnica

Lp.	Sołectwo	Działalność produkcyjna	Budownictwo	Handel	Naprawy/ usługi	Transport	Hotele i gastronomia	Skup i przetw. rolno - spożywcze	Usługi lekarskie	Pozostała działalność	Razem	Procentowy udział działalności w sołectwach
1.	Brody	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	0,61
2.	Czarna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Drugnia	1	-	5	-	1	-	-	-	6	13	7,98
4.	Drugnia Rządowa	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	0,61
5.	Górki	-	1	1	-	1	-	-	-	1	3	1,84
6.	Gumienice	-	1	5	-	1	-	-	-	1	8	4,91
7.	Holendry	-	-	1	-	1	-	-	-	1	3	1,84
8	Maleszowa	1	1	4	1	1	-	-	-	2	10	6,13
9.	Osiny	-	1	3	1	-	-	-	-	2	7	4,29
10.	Pierzchnianka	1	1	1	1	-	-	-	-	3	7	4,29
11.	Pierzchnica	1	3	20	2	2	2	-	3	23	56	34,36
12.	Podlesie	-	4	2	1	-	-	-	-	-	7	4,29
43	Podstola	-	1	1	-	-	-	-	-	3	5	3,07
14.	Skrzelczyce	-	1	2	1	3	-	-	-	2	9	5,25
15.	Stojnow	-	-	2	-	-	-	-	-	3	5	3,07
16.	Ujny	-	-	20	1	-	-	1	-	1	23	14,11
17.	Wierzbie	3	-	1	-	-	-	-	-	1	5	3,07
	Razem	7	14	70	8	10	2	1	3	48	163	100,0
	Struktura działalności	4,29	8,59	42,94	4,91	6,13	1,23	0,61	1,84	29,46	100,0	

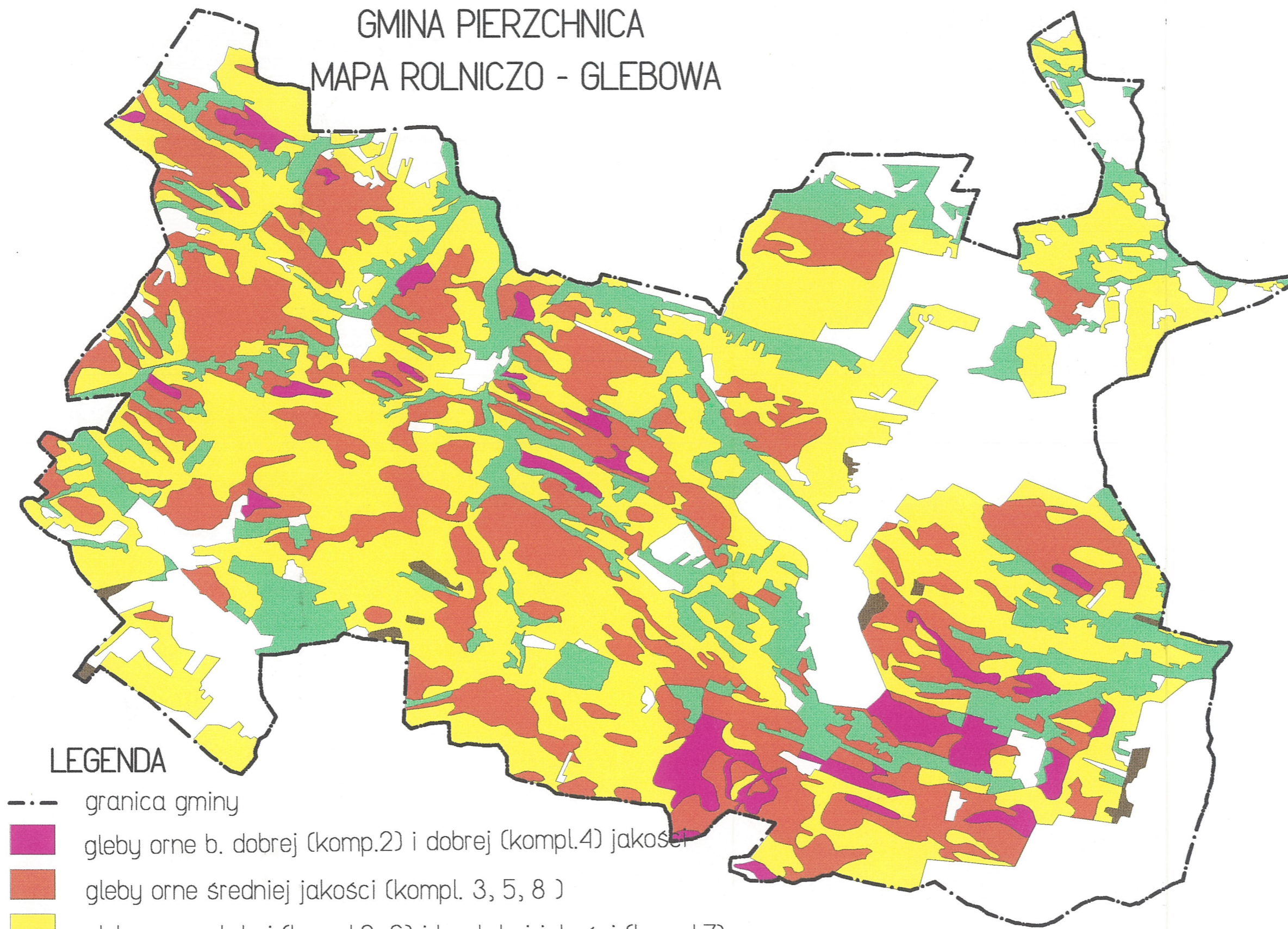
Źródło: Urząd Gminy Pierzchnica - grudzień 1999 r.

Tabela 44. Główne czynniki warunkujące rozwój obszarów wiejskich w gminie Pierzchnica

Czynniki	
oograniczające	osprzyjające
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki udział gleb słabych i bardzo słabych, o niskiej produktywności, okresowo i stale zbyt suchych 2. Znaczny udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych oraz gleb o bardzo niskiej i niskiej zasobności w składniki mineralne 3. Znaczne rozdrobnienie pól, konieczność dojazdu na znaczną odległość 4. Możliwość dalszej degradacji potencjału produkcyjnego gleb, przy utrzymywaniu się niskiego poziomu nawożenia mineralnego i organicznego 5. Niski poziom wykształcenia ludności wiejskiej utrudniający znalezienie pracy poza rolnictwem i możliwość reorientacji zawodowej 6. Bardzo słaby rozwój otoczenia rolnictwa, sfery usług oraz małej i średniej przedsiębiorczości, a także występowanie bezrobocia rejestrowanego i utajonego. 7. Zły stan techniczny oraz wiek ciągników i samochodów, brak środków finansowych na odnowienie 8. Ograniczanie spożycia niektórych produktów związane z niekorzystną sytuacją dochodową ludności 9. Niska opłacalność produkcji rolniczej oraz trudności ze zbytem produktów 10. Niski poziom agrotechniki i kultury rolnej, niski poziom fachowej wiedzy rolniczej większości właścicieli gospodarstw 11. Bardzo słabe wyposażenie gospodarstw w urządzenia do produkcji zwierzęcej, związane z małą jej skalą 12. Zaniedbania w zakresie infrastruktury obszarów wiejskich i gospodarstw, brak środków finansowych 13. Różnorodność producentów, niska towarowość produkcji 14. Konieczność stosowania rozwiązań kompleksowych, wykraczających poza możliwości gminy, odnoszących się do gospodarowania na glebach słabych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże zasoby pracy ludzkiej - możliwość rozwoju pracochłonnych kierunków produkcji i przygotowywania produktów na rynek 2. Sstosunkowo małe oddalenie od ośrodków miejsko - przemysłowych, 3. Dobra sieć komunikacyjna, bliska odległość linii kolejowej i linii LHS 4. Zainteresowanie władz gminy i aktywność poszukiwaniem możliwości poprawy sytuacji wsi i rolnictwa, podejmowanie działań mających na celu opracowanie strategii rozwoju i studium zagospodarowania przestrzennego gminy. 5. Występowanie pozytywnych przykładów działań w regionie, powołano Fundację Rozwoju Regionu, z inicjatywy rolników i urzędu gminy powstały związki branżowe: sadowników, hodowców i producentów bydła zapoczątkowano rozwój gospodarstw agroturystycznych, podejmowane są działania w kierunku rozwoju produkcji metodami ekologicznymi. 6. Zorganizowano Gminną Mleczarnię w Pierzchnicy, która współpracuje ze Pątnicy i Fundacją Rozwoju Regionu. 7. Możliwość korzystania z doradztwa rolniczego. 8. Istotne znaczenie dochodów spoza rolnictwa (renty, emerytury, zarobki) 9. Duży popyt na żywność ludności mieszkającej w gminie (samo - zaopatrzenie 10. Położenie gminy na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu i jego otulinie oraz występowanie ciekawych zabytków kultury materialnej i interesujących zabytków architektury i budownictwa

GMINA PIERZCHNICA
MAPA ROLNICZO - GLEBOWA

Mapa nr 6

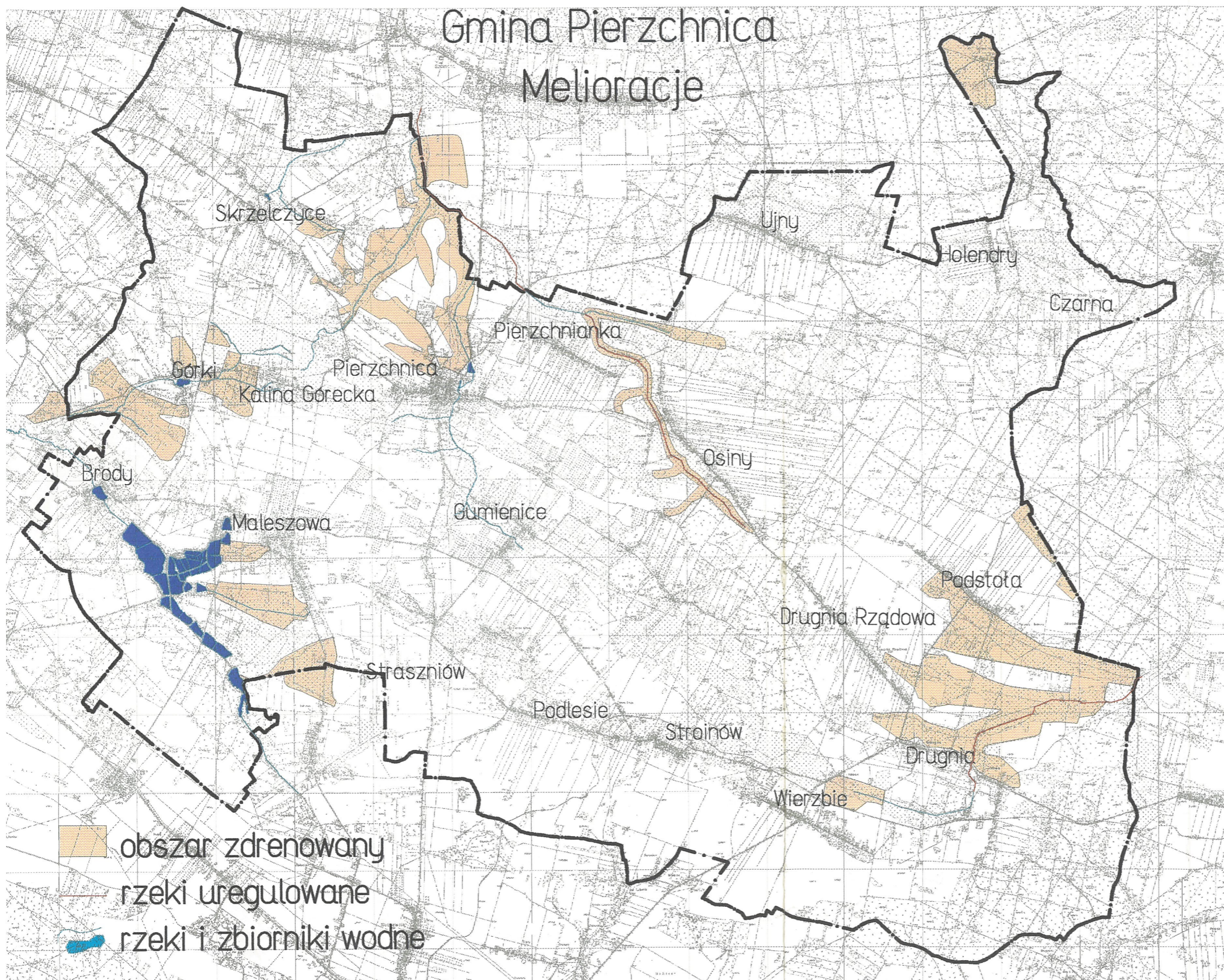

LEGENDA

- granica gminy
- gleby orne b. dobrej (komp.2) i dobrej (kompl.4) jakości
- gleby orne średniej jakości (kompl. 3, 5, 8)
- gleby orne słabej (kompl.9, 6) i b. słabej jakości (kompl.7)
- użytki zielone
- grunty rolniczo nieprzydatne

Gmina Pierzchnica Melioracje

Mapa nr 7

ROZDZIAŁ 5

INFRASTRUKTURA

SPIS TREŚCI

5. INFRASTRUKTURA	102
5.1. Telekomunikacja	102
5.2. Elektroenergetyka	102
5.3. Gospodarka cieplna	106
5.4. Gazownictwo	107
5.5. Zaopatrzenie w wodę	108
5.6. Kanalizacja	109
5.7. Komunikacja	110
5.8. Gospodarka odpadami	114
5.9. Mocne i słabe stromy infrastruktury technicznej	116
Mapa nr 8 Schemat sieci energetycznych	117
Mapa nr 9 Schemat sieci gazowych	118
Mapa nr 10 Układ sieci kanalizacyjnej	119
Mapa nr 11 Układ komunikacyjny	120

5. INFRASTRUKTURA

5.1. Telekomunikacja

Połączenia telefoniczne w gminie realizowane są przez jednego operatora telekomunikacyjnego – Telekomunikację Polską S.A. TP S.A. w ramach programu likwidacji central ręcznych zainstalowała dwie nowoczesne centrale cyfrowe. Jedna z central zlokalizowana jest w miejscowości gminnej Pierzchnica, druga – kontenerowa w miejscowości Drugnia. Centrale podłączone są do linii światłowodowej Gnojno – Chmielnik przebiegającej przez gminę Pierzchnica. Do sieci telekomunikacyjnej podłączonych było 250 abonentów telefonicznych co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje wskaźnik stelefonizowania na poziomie 5,2 abonentów na 100 mieszkańców. Poziom stelefonizowania gminy nie jest wysoki. Analogiczny wskaźnik stelefonizowania terenów wiejskich w kraju w połowie 1999 r. wynosił 11,72 abonenta na 100 mieszkańców. Średnia stelefonizowania województwa świętokrzyskiego na koniec 1999 r. wynosiła 11,66 abonenta na 100 mieszkańców w odniesieniu do terenów wiejskich.

W stanie istniejącym nie wszystkie sołectwa gminy są stelefonizowane.

Przeważająca część abonentów – 159 to mieszkańcy miejscowości gminnej Pierzchnica.

W roku 2000 planowana jest telefonizacja wszystkich wsi gminy. Opracowana dokumentacja rozbudowy sieci telefonicznej w gminie obejmuje około 600 nowych abonentów. Podłączenie takiej ilości abonentów pozwoli na osiągnięcie wskaźnika stelefonizowania na poziomie 17,7 abonenta na 100 mieszkańców. Inwestycja ta spowoduje, że gmina Pierzchnica ze słabo stelefonizowanej stanie się obszarem bardzo dobrze wyposażonym w infrastrukturę telekomunikacyjną. Zakładając jednoczesny wzrost średniej stelefonizowania województwa można przyjąć, że gmina znajdzie się, po zakończeniu w/w inwestycji, co najmniej na poziomie tej średniej.

Zainstalowanie nowoczesnej centrali cyfrowej stwarza gminie dogodne warunki rozwoju społecznego i gospodarczego w odniesieniu do wysokiej, cyfrowej jakości połączeń telekomunikacyjnych, możliwości korzystania z bogatej gamy usług dodatkowych, przesyłania informacji i danych w sieciach inteligentnych, dostępu do sieci INTERNET.

Szansę rozwojową w dziedzinie telefonii przewodowej stanowi także rozpoczęcie w 1999 r. działalności operatorskiej przez Telefony Brzeskie S.A. na terenie byłego województwa kieleckiego.

W opracowywanej Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego gmina Pierzchnica objęta jest programem rozwoju telefonizacji w pierwszej kolejności z uwagi na niski stopień stelefonizowania. Program realizowany będzie przez Telekomunikację Polską S.A. Strategia zakłada docelowo poziom stelefonizowania poszczególnych gmin na poziomie 30 abonentów na 100 mieszkańców.

5.2. Elektroenergetyka

Zaopatrzenie w energię elektryczną gminy Pierzchnica realizowane jest przez Zakład Energetyczny ZEORK S.A. w Skarżysku Kamiennej za pośrednictwem Rejonowego Zakładu Energetycznego w Busku Zdroju.

Gmina zasilana jest w energię elektryczną z sieci o napięciu rzędu 15 kV. Ogółem na terenie gminy eksploatowanych jest 52,560 km sieci napowietrznych 15 kV, z czego 2,980 km to linie podwieszane na słupach drewnianych. Sieć napowietrzna 15 kV w całości prowadzona jest przewodami o przekroju do 50 mm². Struktura wiekowa tych linii wskazuje na przewagę sieci w wieku 15 – 30- lat. Stosunkowo niski odsetek stanowią linie w wieku powyżej 30 lat.

Zestawienie długości linii napowietrznych 15 kV w zależności od wieku

Wiek linii	Długość [km]	Udział procentowy
Do 15 lat	16,350	31,12 %
Od 15 do 30 lat	33,230	63,22 %
Powyżej 30 lat	2,980	5,66%
Razem	52,560	100 %

Niewiele, 5,66 % linii wymaga remontu z uwagi na wiek powyżej 30 lat, a 63,22 % to linie w przedziale 15 –30 lat, które będą wymagać modernizacji w okresie najbliższych kilku lat.

W poniższej tabeli przedstawione zostały główne linie napowietrzne 15 kV z uwzględnieniem ich obciążenia i awaryjność:

Lp	Nazwa linii	Długość magistrali [km]	Obciążenie	Awaryjność	
				1996	1997
1.	Chmielnik – Daleszyce	14,869	45 A	10	5
2.	Chmielnik – Raków	53,269	20 A	3	4
Razem		68,138	-	13	9

Długości wyszczególnionych magistrali dotyczą całych odcinków.

Z zestawienia wynika, że linia Chmielnik – Daleszyce cechowała się znacznie wyższą awaryjnością w 1996 r. od linii Chmielnik – Raków. Spadek liczby awarii w 1997 r. nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie o poprawie niezawodności linii z uwagi na brak danych z lat 1998 i 1999.

Oprócz linii napowietrznych 15 kV w gminie Pierzchnica występują również linie kablowe o tym samym poziomie napięcia. Jest ich stosunkowo niewiele – 1,2 km, ale są to w całości linie „młode”, których wiek nie przekracza 15 lat, cechujące się ponadto większą przepustowością z uwagi na przekrój powyżej 120 mm².

Istniejąca sieć średniego napięcia zapewnia dostawę energii z uwzględnieniem planowanego wzrostu zapotrzebowania. Nie zachodzi potrzeba rozbudowy sieci za wyjątkiem odgałęzień od nowych stacji, budowy niewielkich odcinków linii SN i stacji trafo.

Z siecią rozdzielczą 15 kV nierozzerwalnie związane są stacje transformatorowe redukujące napięcie średnie do poziomu napięcia niskiego 380/220 V. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 60 stacji napowietrznych oraz 4 wewnętrzne – wykonane w nowoczesnej technologii. Spośród stacji napowietrznych zaledwie 2 usytuowane są na słupach drewnianych.

Ze stacji transformatorowych energia elektryczna dostarczana jest do odbiorców za pomocą sieci niskich napięć o łącznej długości 83,445 km, z którą współpracuje 50,301 km przyłączy (1946 sztuk).

Charakterystyka linii niskich napięć.

Wiek linii	Długość [km]	Udział procentowy	Przyłącza	
			Długość [km]	Ilość [szt]
Do 15 lat	28,122	33,7 %	50,301	1946
Od 15 do 30 lat	49,427	59,23 %		
Powyżej 30 lat	5,896	7,07 %		
Razem	83445	100 %		

Struktura wiekowa sieci niskich napięć jest podobna jak dla linii napowietrznych 15 kV. Najwyższy odsetek stanowią sieci w wieku 15 – 30 lat, a najniższy linie najbardziej wyeksploatowane w wieku powyżej 30 lat.

Powyższa analiza nie obejmuje 7,869 km linii kablowych niskich napięć.

Z uwagi na stan techniczny i wiek sieci modernizacji wymagają linie energetyczne w miejscowościach Pierzchnianka i Osiny.

W gminie Pierzchnica występują dwa rodzaje odbiorców energii elektrycznej. Podział wynika z poziomu napięcia na jakim odbiorcy ci przyłączeni są do sieci elektroenergetycznej.

W poniższej tabeli przedstawiona została struktura odbiorców gminy:

Poziom napięcia	Ilość odbiorców	Udział procentowy	Roczna sprzedaż energii	Sprzedaż energii na 1 odbiorcę
Napięcie średnie	3	0,16	509 MWh	169,7 MWh
Napięcie niskie	1808	99,84	2569 MWh	1,42 MWh
Razem	1811	100	3078 MWh	-

Zdecydowaną większość – 99,84 % stanowią odbiorcy na niskim napięciu zużywający jednak znacznie mniejszą ilość energii w ujęciu jednostkowym – 1,42 MWh niż odbiorcy na średnim napięciu – 169,7 MWh.

W 1997 r. wydane zostały 34 warunki techniczne zasilania dla przyszłych odbiorców na niskim napięciu z czego zrealizowanych zostało 26. Prognozowany przyrost mocy związany z podłączeniem nowych odbiorców oszacowany został przez służby energetyczne na 236 MW.

Na całym terenie gminy dostarczana jest energia o właściwych parametrach. Przebudowy wymaga odcinek 2,98 km linii 15 kV na podbudowie drewnianej.

W 1995 r. na osiedlu „Leśnictwo” oddane zostały 3 stacje transformatorowe wraz z siecią kablową.

W 1999 r. opracowany został projekt remontu i rozbudowy sieci elektrycznej w miejscowości Ujny. Obejmuje on modernizację linii SN 15 kV i linii nn, stacji trafo, oświetlenia i przyłączy oraz dobudowę 1 stacji trafo wraz z zasilaniem 15 kV. Modernizacja linii nn polegać będzie m.in. na :

- wymianie słupów w złym stanie technicznym
- wymianie przyłączy na izolowane
- wyniesieniu układów pomiarowych na zewnątrz budynków

W związku z planowanym powstaniem nowego osiedla w Pierzchnicy niezbędne będzie zapewnienie dostaw energii elektrycznej dla około 60 działek.

Według Koncepcji Rozwoju Sieci na terenie RZE Busko Zdrój w gminie Pierzchnica planowana jest modernizacja sieci w miejscowości Pierzchnianka i Ujny w następującym zakresie:

Miejscowość	Zakres		Przyczyna, zamierzone efekty	Proponowane rozwiązania techniczne
Pierzchnianka	1 stacja trafo 2,5 km linii nn	1 stacja trafo 1 km linii SN	Linia nn wyeksploatowana, na podbudowie drewnianej, poprawa warunków napięciowych, obniżenie strat sieciowych	Sieć nn izolowana, stacje uproszczone izolowane, linia SN w systemie PAS, sterowanie oświetlenia zegarem astronomicznym
Ujny	0,2 km linii nn	1 stacja trafo 1,1 km linii SN	Linia nn wyeksploatowana, na podbudowie drewnianej, poprawa warunków napięciowych, obniżenie strat sieciowych	Sieć nn izolowana. stacje uproszczone izolowane, linia SN w systemie PAS, sterowanie oświetlenia zegarem astronomicznym
Razem	1 stacja trafo 2,7 km linii nn	2 stacje trafo 2,1 km linii SN	-	-

Infrastrukturę energetyczną w gminie uzupełniają 573 punktów świetlnych zlokalizowanych w zasadzie we wszystkich sołectwach (ale nie we wszystkich przysiółkach). Liczba tych punktów będzie ulegała zwiększeniu wraz z procesem rozbudowy oświetlenia ulicznego w gminie.

Przez teren gminy, na krótkim odcinku, przebiega linia najwyższych napięć 220 kV relacji Połaniec – Radkowice. Strefa ochronna dla tej linii wynosi po 26 m mierzone w poziomie od skrajnych przewodów w obie strony. W strefie ochronnej zakazana jest budowa obiektów mieszkalnych. Linia ta przebiega tuż przy granicy z Chmielnikiem, po północnej stronie drogi w Celinach.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy zakładał budowę GPZ 110/15 kV dla potrzeb przemysłu wydobywczego i związanego z nim przetwórstwa minerałów. W zachodniej stronie gminy przez miejscowości Maleszowa, Górki i Skrzelczycka Góra przebiega linia 110 kV zasilająca GPZ Morawica na północy i GPZ Busko na południu z odgałęzieniem do GPZ Chmielnik.

5.3. Gospodarka cieplna

W gminie Pierzchnica brak jest scentralizowanych źródeł ciepła. System zaopatrzenia w ciepło oparty jest na ogrzewaniu indywidualnym i kotłowniach lokalnych. Kotłownie te zlokalizowane są z reguły przy obiektach użyteczności publicznej. Szczegółowe zestawienie kotłowni przedstawia poniższa tabela.

Lp	Lokalizacja	Moc zainstalowana kotłowni	Rodzaj paliwa
1	2	3	4
1.	Szkoła Podstawowa w Drugni	345 kW	Olej opałowy
2.	Urząd Gminy w Pierzchnicy	90 kW	Gaz ziemny
3.	Ośrodek Zdrowia w Pierzchnicy	160 kW	Gaz ziemny
4.	Dom Nauczyciela w Pierzchnicy	28 kW	Gaz ziemny
5.	Szkoła Podstawowa w Pierzchnicy (w budowie)	314 kW	Gaz ziemny
6.	Budynek mieszkalny w Pierzchnicy ul. Szkolna 27	126 kW	Gaz
7.	Weterynaria w Pierzchnicy	28 kW	Węgiel, koks
8.	Szkoła Podstawowa w Pierzchnicy	Piece kaflowe	Węgiel
9.	Gminna Mleczarnia w Pierzchnicy	230 kW	Gaz propan – butan
10.	Szkoła podstawowa w Skrzelczycach	Piece węglowe kaflowe	Węgiel
11.	Długosz Zbigniew Drugnia Zalesie	40 kW	Gaz propan - butan
12.	Bronisława Markiewicz Pierzchnica ul. Kielecka 18	14 kW	Gaz propan - butan

Ogółem w gminie Pierzchnica zainstalowanych jest 1375 kW mocy cieplnej z czego 154 kW przypada na źródła opalane paliwem stałym (11,2 %) bez uwzględnienia piecy kaflowych. Pozostałą część stanowią źródła ekologiczne (z uwzględnieniem kotłowni przy szkole podstawowej w Pierzchnicy - w budowie).

Poniżej zestawiono podział zainstalowanej mocy cieplnej w odniesieniu do rodzaju stosowanego paliwa.

Lp	Rodzaj paliwa	Moc zainstalowana	Udział procentowy
1.	Paliwa stałe	154 kW	11,20 %
2.	Olej opałowy	345 kW	25,10 %
3.	Gaz ziemny	592 kW	43,05 %
4.	Gaz propan - butan	284 kW	20,65 %
Razem		1375 kW	100 %

Z tabeli wynika, że gospodarka cieplna w gminie oparta jest o ekologiczne źródła ciepła. Zadaniem priorytetowym rozwoju ciepłownictwa w gminie powinna być dalsza modernizacja nieekologicznych kotłowni węglowych i pieców kaflowych polegająca na zmianie stosowanego rodzaju paliwa. Proces modernizacji kotłowni uzależniony jest od rozbudowy istniejącej sieci gazociągowej.

Nowe uregulowania prawne w zakresie zaopatrzenia w ciepło zawarte zostały w ustawie Prawo energetyczne z 1997 r., zgodnie z którą na gminę nałożony został obowiązek opracowania gminnego planu zaopatrzenia m.in. w ciepło. Plan ten powinien uwzględniać zaopatrzenie w ciepło nie tylko przy pomocy tradycyjnych mediów, ale także przy użyciu innych nośników energetycznych takich jak energia elektryczna, gaz oraz niekonwencjonalne źródła energii. Ponadto założenia polityki energetycznej państwa jasno precyzują kierunki rozwoju ciepłownictwa, kładąc nacisk na eliminację kotłowni opalanych paliwem stałym lub ograniczenie z nich tzw. emisji niskiej.

Działania w zakresie rozwoju ciepłownictwa powinny być ściśle związane z ochroną środowiska naturalnego. Dlatego też należy przyjąć, że główny kierunek rozwoju, to systematyczna modernizacja lub wymiana, zatruwających środowisko, kotłowni opalanych paliwem stałym na ekologiczne źródła opalane olejem lub w przyszłości gazem sieciowym. Należy też dążyć do objęcia jak największego terenu gminy, cechującego się zwartą zabudową, scentralizowanymi źródłami ciepła eliminując systematycznie ogrzewanie indywidualne.

5.4. Gazyfikacja

Gmina w stanie istniejącym jest w części zgazyfikowana.

Źródłem zasilania sieci gazowej w gminie jest gazociąg ϕ 300 relacji Zborów - Kielce poprzez odgałęzienie ϕ 100 o długości 190 mb doprowadzające gaz do stacji redukcyjno – pomiarowej pierwszego stopnia o przepustowości $Q = 1600 \text{ Nm}^3/\text{h}$ usytuowanej na działce o powierzchni 426 m^2 w Pierzchnicy. Stacja została wybudowana w 1997 r. ze strefą ochronną 20 m. Ograniczenia zabudowy kubaturowej są następujące:

- 35 m dla budynków użyteczności publicznej
- 25 m w odniesieniu do budynków przemysłowych i zwartej zabudowy
- 20 m dla budynków jedno i wielorodzinnych

Dla gazociągu wysokiego ciśnienia Zborów – Busko ograniczenia zabudowy dla budynków mieszkalnych i niemieskalnych występuje w odległości 15 m od zewnętrznej krawędzi gazociągu.

Sieć gazowa rozdzielcza istnieje jedynie w miejscowości gminnej Pierzchnica. Wybudowane zostało 4 km sieci ϕ 110, ϕ 90, ϕ 40, ϕ 50 oraz 33 sztuki przyłączy.

Planowany jest II etap gazyfikacji Pierzchnicy obejmujący osiedle „Leśnictwo”. Dla potrzeb II etapu opracowana została dokumentacja projektowa określająca planowane zużycie gazu na $497 \text{ Nm}^3/\text{h}$ co odpowiada 2311 tys. Nm^3/rok dla celów komunalno – bytowych. Gazyfikacją objętych zostanie 660 gospodarstw domowych. Projekt zakłada wybudowanie 2113 mb sieci gazowej dla której gazociągiem źródłowym będzie nitka ϕ 110 w Pierzchnicy biegnąca wzdłuż ul. Mickiewicza na os. „Kamionki”. Trasa projektowanej sieci przebiega wzdłuż ulic osiedlowych w pasie projektowanego chodnika i zieleńców. Według cen z 1997 r. koszt budowy oszacowany został na 200.000 zł.

Odległość bezpieczna dla budynków w stosunku do gazociągów średniego ciśnienia wynosi 1,5 m od ich zewnętrznej krawędzi.

Zgodnie z programem gazyfikacji gminy Pierzchnica opracowane zostały projekty gazyfikacji wsi Górki i Skrzelczyce. Na dzień dzisiejszy opracowania te utraciły już swą ważność.

Rozbudowa sieci gazowej w gminie determinuje modernizację istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym.

Na terenie gminy zlokalizowane są ponadto trzy większe punkty magazynowania gazu propan butan.

Lp	Nazwa przedsiębiorstwa	Lokalizacja zbiornika	Pojemność sumaryczna	Liczba zbiorników
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Gminna Mleczarnia w Pierzchnicy	Na zewnątrz	5000 l	2
2.	Cegielnia Długosz Zbigniew Drugnia Zalesie	Na zewnątrz	5000 l	1
3.	Markiewicz Bronisława Pierzchnica	Na zewnątrz	4500 l	1
Razem		x	14500 l	4

5.5. Zaopatrzenie w wodę

Gospodarka wodna w gminie oparta jest o dwa ujęcia wody zlokalizowane w Pierzchniance i Wierzbiu. Na terenie gminy nie ma problemów z zaopatrzeniem w wodę.

Z ujęcia w Pierzchniance zaopatrywany jest w wodę wodociąg w Pierzchnicy. Na ujęcie składają się dwie studnie: zasadnicza w kat. „B” o wydajności 41 m³/h i głębokości 64 m i awaryjna o wydajności 41 m³/h i głębokości 64 m oraz zbiornik wyrównawczy i wieża ciśnieniowa - 300 m³. Strefa ochrony bezpośredniej ujęcia ustalona została w kształcie wieloboku o wymiarach 73 x 30,5 x 45 x 15 x 35 x 45 m, a strefa ochrony pośredniej obejmują strefę wewnętrzną – obszar przylegający do strefy bezpośredniej o promieniu 68 m wokół studni, i zewnętrzną – obszar zasięgu leja depresji studni o promieniu 36,1 m.

W miejscowości Wierzbie zlokalizowane jest ujęcie wody ze studnią kat. „B” o wydajności 35 m³/h i głębokości 84 m oraz dwoma zbiornikami wyrównawczymi. Woda z tego ujęcia stanowi źródło zasilania wodociągu gminnego w Wierzbiu. Strefa ochrony bezpośredniej ujęcia posiada kształt prostokąta o wymiarach 20,5 x 36 m.

Gmina zaopatrywana jest w wodę z dwóch wodociągów gminnych.

Ogólna długość sieci wodociągowej wynosi 88,4 km i doprowadza wodę do 1212 budynków. Długość przyłączy wynosi 37,9 km (stan na koniec 1999 r.).

Zbiorną sieć wodociągową posiada 15 sołectw. Dwie miejscowości – Czarna i Holendry nie są aktualnie objęte systemem zaopatrzenia w wodę ze względu na zbyt wysoki koszt budowy sieci wodociągowej.

Spośród ogólnej ilości 1435 gospodarstw zwodociągowane jest 84,5 %; 80,2 % gospodarstw rolnych – 973 na 1212.

Wodociąg gminny w Wierzbiu obejmuje swym zasięgiem miejscowości: Wierzbie, Podlesie, Stojnów, Drugnia Rządowa, Drugnia, Gumienice, Maleszowa, Brody, Podstoła, oraz wieś Ługi z gminy Chmielnik. Długość magistralnej sieci wodociągowej wynosi 50,6 km oraz 19,5 km przyłączy. Według stanu z końca 1998 r. do sieci podłączonych było 575 gospodarstw. Stopień zwodociągowania obszaru objętego wodociągiem wynosi 81 % gospodarstw domowych i 83 % gospodarstw rolnych.

Wodociąg gminny w Pierzchnicy obejmuje swym zasięgiem miejscowości: Pierzchnica, Skrzelczyce, Osiny, Pierzchnianka, Ujny, Górki, Komórki, Szczecno.

Długość magistralnej sieci wodociągowej wynosi 37,8 km oraz 18 km przyłączy. Według stanu z końca 1998 r. do sieci podłączonych było 613 gospodarstw. Stopień zwodociągowania obszaru objętego wodociągiem wynosi 77 % gospodarstw domowych i 85 % gospodarstw rolnych.

W 1999 r. liczba odbiorców wody w gminie zwiększyła się o 24 gospodarstwa domowe i 8 rolnych.

System zaopatrzenia w wodę jest dobry. Znaczna część mieszkańców gminy jest zwodociągowana. W perspektywie należy założyć dalszą systematyczną rozbudowę sieci wodociągowej i przyłączanie nowych odbiorców wody.

5.6. Kanalizacja

W układzie istniejącym sieć kanalizacyjną posiada jedynie miejscowość gminna Pierzchnica. Gmina posiada biologiczną oczyszczalnię ścieków. Wybudowana ona została w latach 1993/94 jako zespół reaktorów biologicznych okresowego działania firmy „BIOVAC” o łącznej pojemności 60 m³ i dobowej przepustowości 180 m³/dobę. Oczyszczalnia miała obsługiwać 400 – 500 osób. W miarę rozbudowy sieci kanalizacyjnej pogarszały się możliwości oczyszczania spotęgowane dodatkowo infiltracją wód deszczowych. Dlatego też oczyszczalnia poddana została procesowi rozbudowy do przepustowości 180 m³/dobę docelowo dla 1300 osób. W stanie istniejącym obsługuje ona 900 osób. Maksymalna przepustowość oczyszczalni wynosi 234 m³/dobę.

Oczyszczone ścieki odprowadzane są do istniejącego rowu melioracyjnego.

Oczyszczalnia objęta jest strefą ochronną 100 m.

Oczyszczalnia wyposażona jest w: reaktory biologiczne, zbiornik retencyjny, zbiorniki tlenowej stabilizacji osadu, instalacje chemicznego strącania fosforu, śmietnik na osady stałe – piasek oraz poletko magazynowania osadu odwodnionego. Z oczyszczalnią i siecią kanalizacyjną współpracuje ponadto przepompownia ścieków zaprojektowana na dopływ ścieków w ilości 15,6 m³/h.

W miejscowości gminnej Pierzchnica wybudowane zostało 74 km sieci kanalizacyjnej i 5,2 km przykanalików – 270 sztuk.

Na ogólną liczbę 1435 gospodarstw skanalizowanych jest 270 – 18,8 % oraz 2,5 % gospodarstw rolnych – 36 na 1212 gospodarstw.

W roku 2000 planowana jest rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Pierzchnicy polegająca na wybudowaniu 907 mb sieci i 200 mb przykanalików. Koszt rozbudowy wyniesie 209.800 zł.

W dalszej perspektywie planowana jest kanalizacja miejscowości Pierzchnianka i Drugnia wraz z budową oczyszczalni ścieków typu Nebraska w południowo – wschodniej części Drugni, po południowej stronie drogi nr 15122 Chmielnik – Raków. Maksymalna przepustowość oczyszczalni wyniesie 195 m³/dobę.

Obszar zajęty przez oczyszczalnię wyniesie 11,3 x 18,6 m na terenie działki nr 527/1.

Składnikami oczyszczalni będą:

- separator grubych zanieczyszczeń
- osadniki wstępne
- reaktor biologiczny Nebraska
- studnia pomiarowo – kontrolna

Odprowadzenie stanowił będzie kanał grawitacyjny do rzeki Czarnej.

Osad w ilości docelowej 54,7 m³/rok wywożony będzie okresowo na gminną oczyszczalnię ścieków w Pierzchnicy w celu dalszej przeróbki i zagospodarowania.

Strefa oddziaływania oczyszczalni zostanie ograniczona do terenu zamkniętego ogrodzeniem przez nasadzenie pasa zieleni o szerokości min. 1,5 m.

Analiza uciążliwości oczyszczalni wykazała, że emisja do atmosfery zanieczyszczeń bakteryjnych, odorów, hałasu będą niewielki z uwagi na tlenowy sposób oczyszczania.

Projektowana sieć kanalizacyjna obejmować będzie około 110 mieszkańców, szkołę podstawową, dom nauczyciela, pawilony handlowe, ośrodek zdrowia, kościół, zlewnię mleka,

remizę strażacką. Sieć kanalizacyjna wykonana zostanie przekrojem ϕ 200 a przyłącza ϕ 160. Ścieki prowadzone będą kanałem grawitacyjnym do planowanej oczyszczalni. Szacunkowy koszt budowy wynosi 360.000 zł dla oczyszczalni i 250.000 dla kanalizacji. Rozpoczęcie budowy przewidywane jest na 2001 lub 2002 rok.

5.7. Komunikacja

Układ komunikacyjny gminy tworzą drogi powiatowe i gminne. W gminie nie występują ciągi komunikacyjne zaliczone do kategorii dróg krajowych i wojewódzkich. Sumaryczna długość 16 dróg powiatowych wynosi 71,817 km, z czego 54,407 km (75,8 %) to drogi o nawierzchni bitumicznej. Drogi gruntowe to zaledwie 4,085 km, co stanowi 5,7 % ogółu dróg powiatowych. Szczegółowe zestawienie dróg powiatowych zawiera poniższa tabela:

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość [km]	W tym o nawierzchni				
				tluczniowej	bitumicznej pow. utrwalanie	do 5 cm	gruntowej ulepszonej	gruntowej naturalnej
1	2	3	4	5	7	8	10	11
1.	15101	Lisów – Maleszowa – Strojnow – Drugnia	11,587	3,013	8,574	-	-	-
2.	15102	Piotrkowice – Maleszowa	2,385	2,164	0,221	-	-	-
3.	15104	Wesoła – Ługi – Maleszowa	1,953	1,685	0,268	-	-	-
4.	15122	Chmielnik – Różanka – Rudki – Potok – Życiny	5,900	-	-	5,900	-	-
5.	15534	Pierzchnica – Raków, p. Ujny	7,575	-	-	5,190	-	-
6.	15538	Wola Morawicka – Pierzchnica – Drugnia	13,212	1,698	7,653	3,756	-	2,385
7.	15539	Drugnia – Łagiewniki	2,500	1,600	-	-	0,900	-
8.	15540	Lisów – Pierzchnica	4,493	1,498	-	2,195	-	0,800
9.	15541	Suków – Pierzchnica – Chmielnik	6,529	-	-	6,529	-	-
10	15542	Borków – Ujny	0,768	0,768	-	-	-	-
11	15545	przez wieś Gumienice	3,105	0,899	2,206	-	-	-
12	15546	Pierzchnianka – Osiny	2,123	-	1,275	0,848	-	-
13	15548	Skrzelczyce – Brody	4,006	-	1,446	2,560	-	-
14	15551	Zagrodzie – Strojnow	2,946	-	1,906	1,040	-	-
15	15552	Wojciechów – Skrzelczyce	1,930	-	1,930	-	-	-
16	15553	Marzysz - Wojciechów	0,910	-	0,887	0,023	-	-
Razem			71,817	13,325	26,366	28,041	0,900	3,185

Dwie drogi powiatowe – 12,429 km to drogi w całości z nawierzchnią bitumiczną do 5 cm . Spośród 54,407 km dróg powiatowych o nawierzchni bitumicznej prawie połowa – 26,366 km posiada nawierzchnię bitumiczną o utrwaleniu powierzchniowym, pozostałe 28,041 km to drogi o nawierzchni bitumicznej do 5 cm. Brak jest dróg o nawierzchni 5 – 10 i powyżej 10 cm.

W celu usprawnienia układu komunikacyjnego gminy niezbędna jest modernizacja dróg powiatowych polegająca na ulepszaniu odcinków o nawierzchni utwardzonej i gruntowej oraz bitumicznych utwalonych powierzchniowo wraz z poszerzeniem szerokości jezdni i korony drogi.

Efektom inwestycji modernizacyjnych będzie również podniesienie nośności poszczególnych dróg.

Gmina partycypuje w kosztach inwestycji na drogach powiatowych w wysokości 50 %. W roku 2000 przy współudziale finansowym gminy (177,500 zł) zmodernizowanych zostanie 5 odcinków dróg powiatowych:

1. 1,1 km w miejscowości Skrzelczyce na drodze nr 15538
2. 900 mb na odcinku Górki – Brody na drodze nr 15548
3. 300 mb na drodze 15541
4. 300 mb we wsi Maleszowa na drodze nr 15104
5. 300 mb we wsi Stojnów na drodze nr 15551

Standardy przewidują trzy klasy dla dróg powiatowych: G – główne, Z – zbiorcze i wyjątkowo L - lokalne.

Uzupełnieniem układu komunikacyjnego gminy są drogi gminne, których ogólna długość wynosi 57,26 km z czego 40,74 km (71,1 %) to drogi o nawierzchni gruntowej. Zaledwie 6,8 km (11,9 %) dróg gminnych posiada nawierzchnię bitumiczną.

Szczegółowe zestawienie dróg gminnych zawiera poniższa tabela.

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość [km]	W tym o nawierzchni		
				gruntowej	tluczniowej	bitumicznej
1	2	3	4	5	6	7
1.	1554001	Ujny – Czarna	3,0	2,0	1,0	-
2.	1554002	Skrzelczyce – Zaborze	1,2	1,0	0,2	-
3.	1554003	Drugnia – Podstoła – Holendry	4,3	2,3	0,4	1,6
4.	1554004	Drugnia – Zalesie	0,8	-	0,4	0,4
5.	1554005	Krauzów – Wierzbie	0,8	-	-	0,8
6.	1554006	Pierzchnica – Góra Św. Anny – Skrzelczyce	2,0	2,0	-	-
7.	1554007	Pierzchnica – Maleszówki – Maleszowa	2,0	1,5	0,2	0,3
8.	1554008	Osiny – Lizawy	0,8	0,3	0,5	-
9.	1554009	Gumienice – Lizawy	2,0	1,1	0,9	-
10	1554010	Strojnów – Lizawy	4,0	3,0	1,0	-
11	1554012	Osiny – Pniaki – Ujny	2,0	1,5	0,5	-
12	1554014	Maleszowa – celiny	2,0	2,0	-	-
13	1554015	Maleszowa – Straszniów	2,0	2,0	-	-
14	1554016	Gumienice – Czrny Las – Pierzchnianka	2,0	2,0	-	-
15	1554017	Wierzbie – Drugnia – Zalesie	2,5	1,5	-	1,0
16	1554018	Holendry – Czarna	2,0	2,0	-	-
17	1554019	Podstoła p. wieś	2,0	-	0,6	1,4
18	1554020	Pierzchnica – Komórki	4,0	4,0	-	-
19	1554021	Skrzelczyce – Komórki	2,0	1,5	0,5	-
20	1554022	Od dr. Powiatowej do cmentarza Maleszówki	0,5	-	-	0,5
21	1554023	Górki do gr. z gm. Morawica	1,2	1,2	-	-
22	1554024	Skrzelczyce – Granice	2,34	1,53	-	0,8
23	1554025	Skrzelczyce do gr. z gm. Daleszyce	1,6	1,6	-	-
24	1554026	Skrzelczyce – Podchojny	0,8	0,8	-	-
25	1554027	Podstoła do dr. Powiatowej nr 15538	1,6	1,6	-	-
26	1554028	Osiny – Zawodzie	0,55	0,55	-	-
27	1554029	Górki – Podgrzybie	1,5	1,5	-	-
28	1554030	Pierzchnica od ul. Szkolnej do Łąkowej	0,95	0,45	0,5	-
29	1554031	Holendry – Leonów	0,8	0,6	0,2	-
30	1554032	Gumienice – Straszniów	0,9	-	0,9	-
31	1554033	Gumienice – Towarzystwo	2,0	1,2	0,8	-
32	1554034	Skrzelczyce – Zastawie	0,22	-	0,22	-
33	1554035	Podlesie - Straszniów	0,9	-	0,9	-
Razem			57,26	40,74	9,72	6,8

Spośród 33 dróg gminnych jedynie dwie (1,3 km) są drogami bitumicznymi na całej długości. Dwanaście dróg (21,25 km) są w całości drogami gruntowymi.

Drogi gminne w przeważającej części wymagają modernizacji oraz zmiany nawierzchni na bitumiczną z dostosowaniem parametrów do obowiązujących norm.

Na drogach gminnych znajduje się 21 przepustów.

W 1999 r. wyremontowano 3,7 km dróg gminnych

Zadaniem priorytetowym w zakresie dróg gminnych jest zwiększenie udziału dróg utwardzonych.

Zamierzenia inwestycyjne gminy w zakresie komunikacji to modernizacja dróg gminnych.

Standardy przewidują trzy klasy dla dróg gminnych: L – lokalne, D – dojazdowe i wyjątkowo Z – zbiorcze.

W roku 2000 i w latach następnych planowana jest budowa chodników wzdłuż zurbanizowanych ciągów komunikacyjnych.

System komunikacji pasażerskiej w gminie tworzą dwa przedsiębiorstwa PPKS – Kielce i Busko Zdrój oraz dwaj przewoźnicy prywatni. System ten nie jest wystarczający z uwagi na brak dostępności komunikacyjnej w niektórych miejscowościach gminy: Osiny, Stojnow, Drugnia Rządowa.

Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja paliw i około 30 punktów sprzedaży paliw płynnych.

Przez gminę przebiega linia kolei wąskotorowej Jędrzejów – Chmielnik – Bogoria.

5.8. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy nie ma wysypiska odpadów. W gminie usytuowanych jest 10 kontenerów na odpady KP – 7 przy jednostkach podporządkowanych gminie. Ich opróżnianie prowadzone jest przez firmę Gminny Zakład Oczyszczania, która wywozi odpady na wysypisko międzygminne w Promniku. Gmina partycypuje w kosztach budowy składowiska odpadów w gminie Chmielnik w wysokości 29,1 % kosztów.

Według stanu na początek 1999 r. w gminie zlokalizowanych było 359 szamb i 225 dołów gnilnych.

Łódzka firma OBREM przygotowała dokumentację przedprojektową programu zagospodarowania odpadów dla miasta Kielce i powiatu kieleckiego. Program powstał w wyniku porozumienia miasta Kielce, Wojewody i MPO Kielce oraz firmy OBREM. W ramach programu zagospodarowania odpadów planowana jest budowa zakładu recyklingu: sortowania, kompostowania. Lokalizacja zakładu nie jest jeszcze przesądzona. Rozpoczęcie budowy planowane jest na rok 2002 z dwuletnią realizacją dla funkcji podstawowej. W latach 2004 – 2015 zakłada się rozwijanie systemu. Efektem całego programu będzie:

- minimalizacja odpadów deponowanych na składowisku, co przedłuży jego funkcjonowanie
- odzyskiwanie surowców
- ochrona zdrowia mieszkańców i środowiska przyrodniczego

efektem programu będzie także wprowadzenie systemu segregacji odpadów u źródła, co dotyczyć będzie bezpośrednio gminy Pierzchnica.

Odpady produkowane w gospodarstwach domowych podzielić można na następujące kategorie:

1. odpady mineralne - stłuczka szklana, gruz budowlany, ziemia z wykopów, zużyte masy formierskie, odpady z kopalni węgla i minerałów przemysłowych,
2. paleniskowe - popiół i żużel.
3. drewno – papiernicze - zrzynki i trociny, kora drzew, wełna drzewna, papiery, kartony, odpady korkowe, itp.
4. organiczne (roślinne i zwierzęce) - odpady poubojowe, odchody zwierzęce, treści żołądkowe, obierzyny ziemniaków i jarzyn, wyłoczyny z owoców oraz wszelkie inne organiczne z przemysłu spożywczego,
5. metalowe - odpady z żelaza i metali kolorowych, kierowane do powtórnej przeróbki w hutach, wióry, opiłki, zrzynki, puszki, resztki stalowych urządzeń, itp.
6. oleje i smary - zużyte oleje i smary, zaolejona ziemia i szmaty, odpady z przemysłu naftowego,
7. chemiczne - ługi, kwasy, produkty uboczne (sole), odpady z powierzchniowej obróbki metali, itp.

Ponadto w ostatnich latach obserwuje się gwałtowny wzrost odpadów z folii i plastyku (torebki, butelki, różnego rodzaju pojemniki), a także puszki po piwie zawierające aluminium, coca – coli, itp.

Zgodnie z art. 5 dyrektywy Unii Europejskiej w sprawie składowisk odpadów z dnia 5.03.1997 r. w 2002 powinno nastąpić ograniczenie składowania odpadów biologicznie rozkładanych do 75 % ich masy. W 2005 ograniczenie do 50 %, a w 2010 do 25 %. Ponadto na wysypiskach nie wolno będzie składować odpadów:

- ciekłych,
- o właściwościach wybuchowych, utleniających, łatwopalnych lub palnych,
- z obiektów szpitalnych i weterynaryjnych (zakaźnych),
- całych zużytych opon po 2 latach oraz rozdrobnionych opon po 5 latach od wejścia w życie dyrektywy,

W/w dyrektywa zabrania również mieszania odpadów czyli niezbędne jest prowadzenie odzysku (recyklingu) odpadów.

Z każdym rokiem ilość powstających w gospodarstwach domowych odpadów powinna wzrastać, dlatego też na składowisko powinny być kierowane tylko te odpady, które nie podlegać będą recyklingowi.

Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie gminy Pierzchnica powinna polegać na:

1. Unieszkodliwianiu usuwanych odpadów metodą składowania na wysypiskach z pełnym przestrzeganiem wymagań ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego
2. Ograniczeniu składowania odpadów na wysypiskach do reszty (10 – 15 %) po unieszkodliwieniu przerobie intensywnym (segregacja, kompostowanie, odzysk, itp.); ograniczenie emisji zanieczyszczeń do poziomów normatywnych

Pomimo funkcjonowania systemu gromadzenia i wywozu odpadów na terenie gminy istnieją dzikie wysypiska śmieci zlokalizowane najczęściej w lasach. Ze względów zarówno estetycznych, jak i mając na uwadze warunki ochrony środowiska, istniejące dzikie wysypiska powinny być niezwłocznie zlikwidowane, a teren przywrócony do użytkowania rolniczego lub leśnego. Niezbędne jest wyposażenie wszystkich gospodarstw w niewielkie, przenośne zbiorniki na odpady oraz usprawnienie systemu ich opróżniania polegające m. in. na wywozie odpadów nietypowych.

Na terenie gminy i w najbliższym sąsiedztwie nie ma miejsca przeznaczonego do składowania odpadów niebezpiecznych.

Rozwiązaniem tego problemu może być budowana, przez spółkę z o.o. „Janik” w miejscowości Janik gm. Kunów składowiska odpadów niebezpiecznych. Zgodnie z Programem zagospodarowania odpadów dla powiatu ostrowieckiego modernizacja istniejącego wysypiska i budowa nowych elementów przeznaczona będzie dla gmin z rejonu Ostrowca Św. Jednakże w całym województwie nie ma miejsca do gromadzenia odpadów niebezpiecznych, istnieje więc ewentualna możliwość uzgodnienia składowania odpadów z gminy Pierzchnica.

5.9. Mocne i słabe strony infrastruktury technicznej

Mocne strony

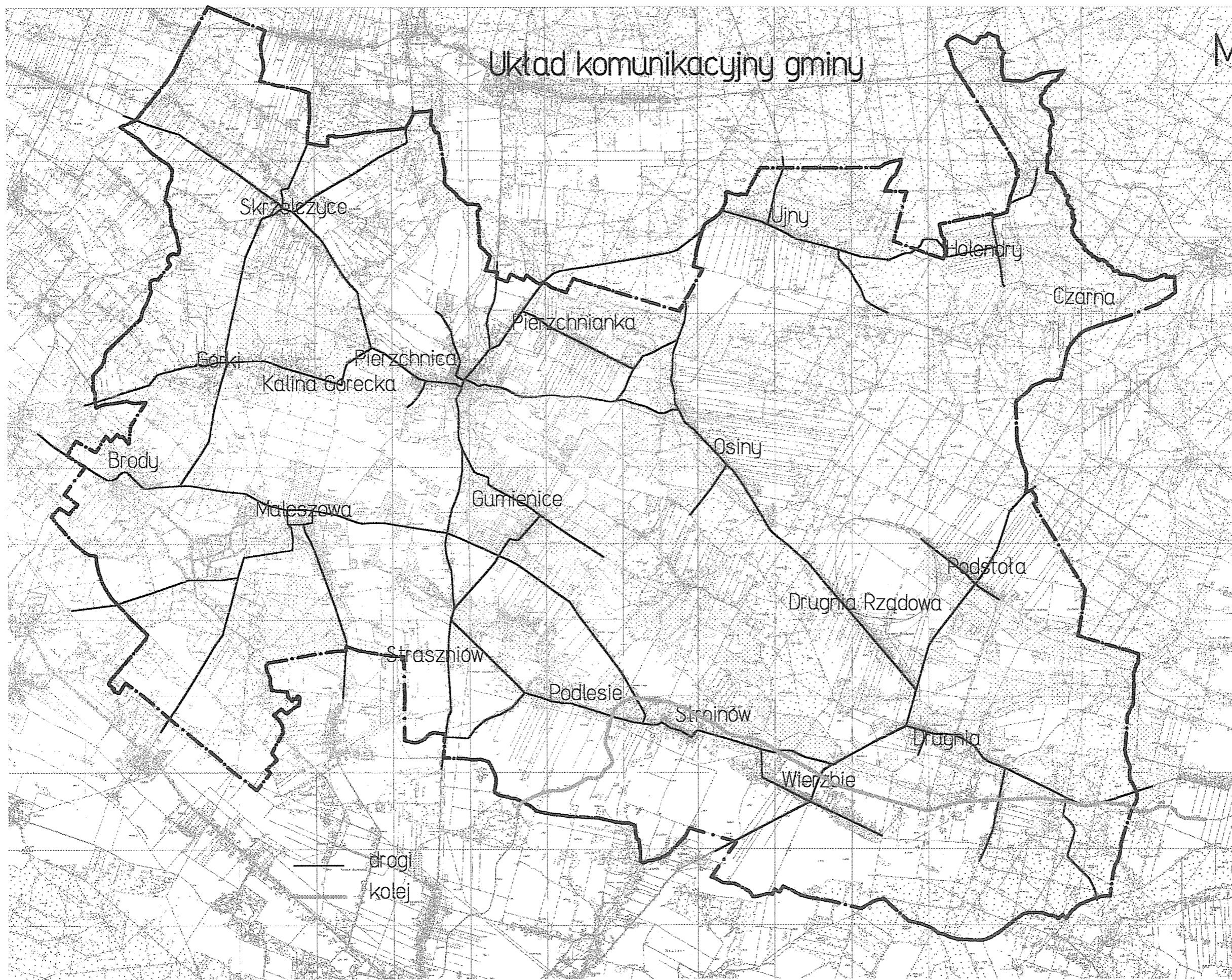
- zaangażowanie w telefonizację gminy
- niski odsetek wśród linii średniego i niskiego napięcia sieci znacznie wyeksploatowanych
- zaangażowanie władz gminy w proces gazyfikacji
- oparcie gospodarki cieplnej o ekologiczne źródła ciepła
- wysoki stopień zwodociagowania gminy
- istniejąca oczyszczalnia ścieków oraz planowana rozbudowa systemu kanalizacji
- układ sieci drogowej o nawierzchni twardej – bitumicznej
- dobry system wywozu odpadów stałych

Słabe strony

- niezbyt wysoki stopień telefonizowania gminy
- brak gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa
- niski stopień zgazyfikowania gminy
- niski stopień skanalizowania gminy
- niezadowolający stan techniczny dróg gminnych
- istniejące lokalnie dzikie wysypiska odpadów oraz brak gospodarki (segregacji) odpadów stałych

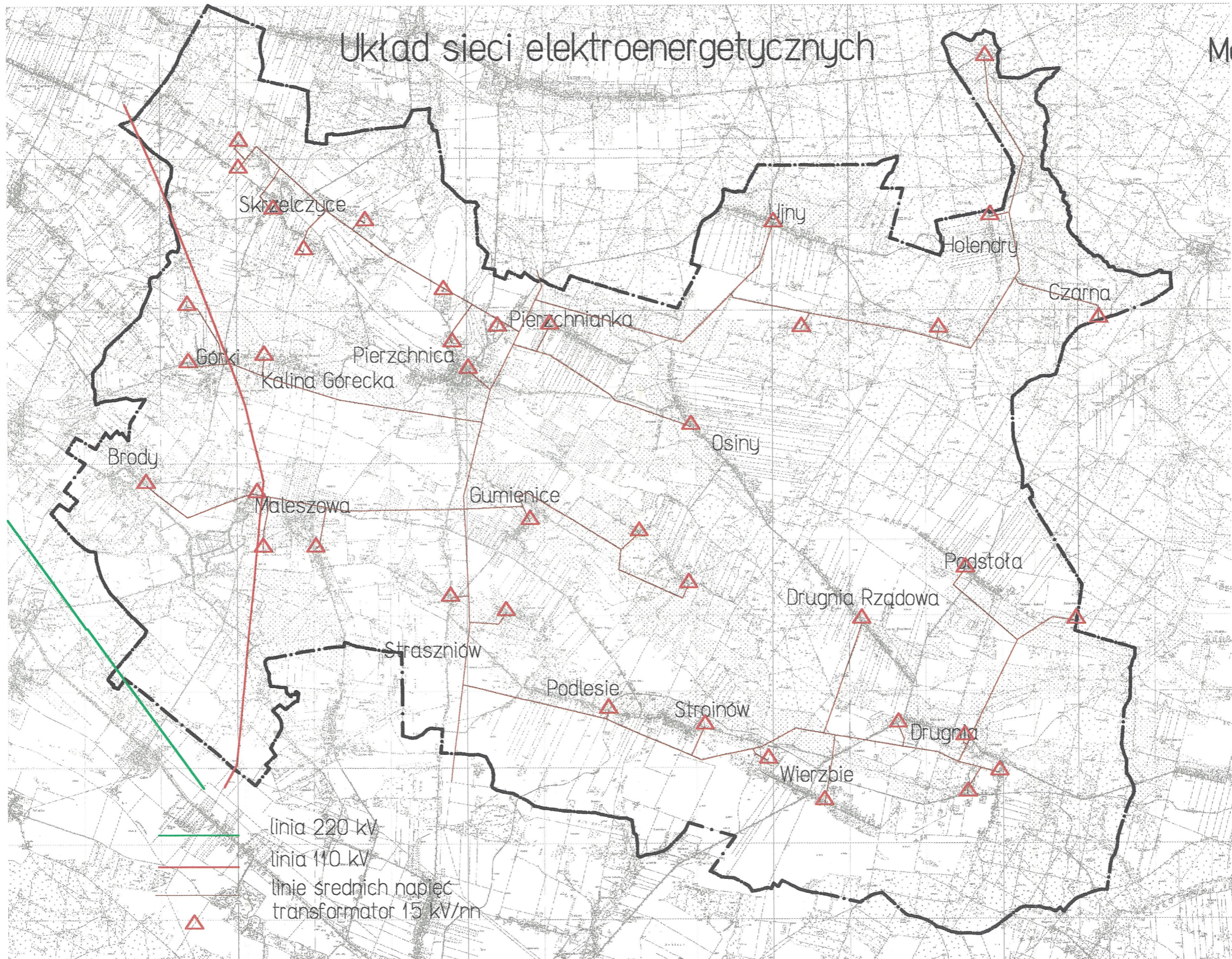
Układ komunikacyjny gminy

Mapa nr 8

Układ sieci elektroenergetycznych

Mapa nr 9

Schemat sieci gazociągowej w gminie

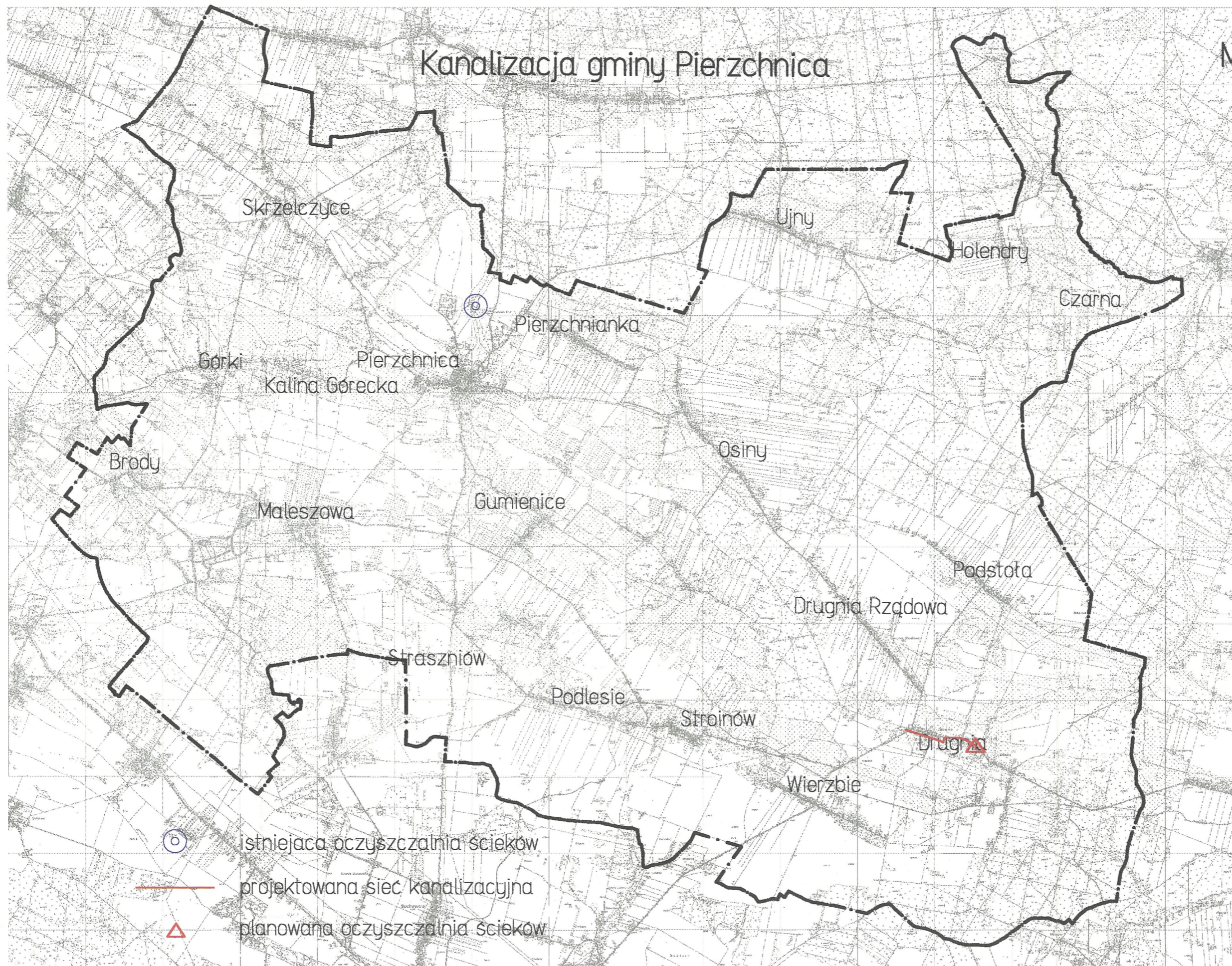
Mapa nr 10

Kanalizacja gminy Pierzchnica

Mapa nr 11

ROZDZIAŁ 6

ASPEKTY OBRONNE

SPIS TREŚCI

6. ASPEKTY OBRONNE DLA GMINY PIERZCHNICA	122
6.1. POSTULAT DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	122
6.2. DIAGNOZA STANU ZAGROŻENIA	123
6.3. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO	124
6.4. OCENA ZAGROŻENIA GMINY	125
Mapa nr 12 Strefy zagrożenia	127

6. ASPEKTY OBRONNE DLA GMINY PIERZCHNICA

6.1. POSTULATY DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

W ZAKRESIE BUDOWNICTWA OCHRONNEGO

W istniejących budynkach wielorodzinnych należy przewidywać odpowiednie podpiwniczenia na ukrycia dla mieszkańców. Brak jest na terenie gminy istniejących budowli ochronnych.

W razie niemożliwości wytypowania podpiwniczeń przewiduje się wykonanie 5 budowli ochronnych typu II do doraźnego wykonania.

W nowopowstających budynkach należy przewidywać odpowiednie podpiwniczenia na ukrycia dla ludności.

W ZAKRESIE ALARMOWANIA

Przygotować i utrzymać w stałej gotowości do działania system ostrzegania i alarmowania ludności oraz system wykrywania zagrożeń na terenie gminy. Dążyć do wykonania stanowiska kierownika i systemu łączności drogą radiową. Sprawdzić stan techniczny syren i utrzymać je w stałej gotowości

W ZAKRESIE ZACIEMNIANIA

Zrealizować przedsięwzięcia mające na celu przygotowanie zaciemniania na terenie całej gminy.

W razie modernizacji lub rozbudowy instalacji elektrycznej należy przystosować ją do potrzeb zaciemniania i wygaszania.

W ZAKRESIE ZAOPATRZENIA W WODĘ

Gmina korzysta z dwóch ujęć wodociągowych :

1/ ujęcie w Wierzbju – wydajność 840 m³/d

2/ ujęcie na Pierzchniance – wydajność 984 m³/d

Na terenie gminy znajduje się 5 studni wierconych tzw. ujęcia zakładowe, które w razie zagrożenia mogą być wykorzystane do wydobycia wody pitnej.

Oprócz w/w studni gmina posiada 555 studni prywatnych, 6 zbiorników naziemnych z wodą nie pitną oraz 24 stawy rybne.

Gmina stanowi 100 % zabezpieczenia własnego w wodę.

W ZAKRESIE URZĄDZEŃ SANITARNYCH

W razie budowy lub modernizacji obiektów sanitarnych należy przystosować je do potrzeb prowadzenia zabiegów specjalnych – likwidacji skażeń.

W ZAKRESIE ENERGETYKI

Dążyć do bezawaryjnego zasilania w energię elektryczną zakładów pracy i wszystkich obiektów ważnych dla zapewnienia warunków przetrwania ludności w szczególności wodociągów i piekarni.

W ZAKRESIE FORMY PRZESTRZENNEJ I STRUKTURY WEWNĘTRZNEJ

Sytuować strefy budownictwa mieszkaniowego z dala od terenów zagrożonych. Unikać nadmiernego zagęszczania budynków w celu zminimalizowania możliwości rozprzestrzeniania się pożarów.

Sytuować budynki po obu stronach drogi, tak aby odległość między nimi nie była mniejsza niż sama ich wysokość + 10 metrów.

6.2. DIAGNOZA STANU ZAGROŻENIA

Ogólne zagrożenia gminy w czasie pożaru i działań wojennych to :

- skażenia promieniotwórcze
- skażenia toksyczne
- zagrożenie pożarowe

Skażeniem promieniotwórczym może ulec obszar całej gminy w wyniku awarii w elektrowniach jądrowych rozmieszczonych na terenie państw europejskich, katastrof nuklearnych po awariach lub innych zdarzeniach w miejscach składowania broni jądrowej lub po jej uderzeniach.

W wyniku awarii, zniszczenia cystern, zbiorników, butli lub innych pojemników przewożonych transportem samochodowym po szlaku drogowym Kielce – Morawica – Chmielnik. W wyniku takiej awarii rejon skażeń od TSP może powstać o szerokości do 6 km / po 3 km z obu stron szlaku komunikacyjnego/.

W strefie skażeń mogą się znaleźć sołectwa : Maleszowa i Brody, to jest około 40 osób, bydła 20 sztuk, trzody chlewnej 35 sztuk oraz koni 9 sztuk.

Zagrożenie pożarowe może wystąpić w kompleksie leśnym w obrębie Drugnia – Drugnia Rządowa na skutek długotrwałej suszy.

Należy się liczyć z zagrożeniem pożarowym, które może wystąpić w stacji paliw, które może stanowić zagrożenie dla sąsiadujących budynków.

Podczas działań wojennych należy się liczyć z uderzeniami bronią konwencjonalną. Obiektami uderzeń mogą stać się urządzenia energetyczne, węzły gazownicze, rozdzielnie transformatorowe oraz centrale telefoniczne.

6.3. DIAGNOZA STANU ISTNIEJACEGO

W ZAKRESIE BUDOWNICTWA OCHRONNEGO

Na terenie gminy Pierzchnica brak jest istniejących budowli ochronnych dla mieszkańców, planowane jest wykonanie 5 budowli ochronnych typu II do doraźnego wykonania.

Gmina Pierzchnica nie planuje przyjęcia ludności ewakuowanej, gdyż większość budynków zajęta jest dla potrzeb wojska, wydano decyzję o obowiązku nałożenia świadczeń rzeczowych tj. budynków.

W ZAKRESIE ZAOPATRZENIA W WODĘ

Na terenie gminy Pierzchnica znajdują się dwa ujęcia wodociągowe zlokalizowane w Wierzbii i Pierzchniance.

Gmina posiada 555 studni prywatnych zlokalizowanych w 17 sołectwach oraz 5 studni wierconych zlokalizowanych w sołectwach : Drugnia, Wierzbie, Osiny oraz dwie w Pierzchnicy.

Oprócz w/w studni na terenie gminy znajduje się 6 zbiorników wodnych z wodą nie pitną oraz 24 stawy rybne, w większości zlokalizowane w Maleszowie.

Ujęcia wody zasilane są jednostronnie i nie posiadają zapasowych źródeł energii

W ZAKRESIE ALARMOWANIA I POWIADAMIANIA MIESZKAŃCÓW W WYPADKU ZAGROŻEŃ

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 6 syren, w tym 1 ręczna. Ten system alarmowy w 50 % zabezpiecza potrzebę powiadamiania o zagrożeniach ludność na terenie gminy. Należy zakupić 6 syren dla 6 sołectw.

W zakresie urządzeń specjalnych przewiduje się na terenie gminy utworzenie :

- punktu zabiegów sanitarnych /PZSan/ na bazie Szkoły Podstawowej w Osinach
- punktu zabiegów weterynaryjnych /PZWet/ na bazie Lecznicy Zwierząt w Pierzchnicy, ul. Błońska 38
- punktu odkażania odzieży /POO/ na terenie boiska sportowego przyszkolnego w Osinach
- punktu odkażania transportu /POTr/ na bazie dawnego SKR Pierzchnica, ul. Błońska /będąca w tej chwili własnością prywatną/

Punkty te po odpowiedniej adaptacji mogą pokryć zapotrzebowanie gminy.

6.4. OCENA ZAGROŻENIA GMINY

Gmina Pierzchnica leży w centralnej części województwa świętokrzyskiego. Obszar gminy znajduje się w makroregionie Wyżyny Kielecko – Sandomierskiej, w mezoregionie Podgórze Szydłowskiego. Przez teren gminy przepływają rzeki : Morawka i Pierzchnianka, stanowiące dopływy rzeki Czarna Nida. W rejonie wsi Drugnia i Podstoła bierze początek ciek wodny stanowiący dopływ rzeki Czarnej. Rzeki te nie stanowią zagrożenia dla gminy.

Gmina położona jest z dala od ważnych szlaków komunikacyjnych, jedyną ważniejszą drogą jest droga krajowa Nr 73 przebiegająca z Kielc przez Morawicę do Chmielnika. Znajduje się poza granicami gminy Pierzchnica na południe od gminy. Jest to droga, po której mogą przejeżdżać transporty z materiałami łatwopalnymi i toksycznymi.

Ogólna długość dróg na terenie gminy wynosi 128 km, w tym 50 km dróg o nawierzchni utwardzonej, a pozostałe drogi to drogi gruntowe położone w terenie równinnym, wymagające modernizacji lub naprawy.

Na terenie gminy nie występują większe zakłady przemysłowe, jedynie jednostki obsługujące rolnictwo i z min współpracujące. Nie prowadzą one produkcji materiałów toksycznych i szkodliwych.

Teren gminy jest w znacznym stopniu zalesiony, powierzchnia całkowita lasów wynosi 23,1 km², co stanowi 20 % powierzchni gminy zgrupowanych w kompleksach leśnych, w większości w trzech kompleksach leśnych tj. Drugnia, Drugnia Rządowa, Holendry, które to bezpośrednio przylegają do gminy Daleszyce, Raków.

Woda użytkowa zabezpieczona jest przez ujęcia wodne, wodociągi i studnie. Natomiast woda techniczna i do celów p. poż. wykorzystana jest z istniejących zbiorników wodnych.

Na terenie gminy znajdują się 2 ujęcia wodociągowe, 555 studni indywidualnych, 5 studni wierconych zakładowych, 6 zbiorników naziemnych z wodą nie pitną.

Ogólnie na terenie gminy zasoby wodne w dostatecznym stopniu zabezpieczają potrzeby w zakresie wody użytkowej, jak również wody przemysłowej i do celów p. poż.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 5 syren elektrycznych i 1 ręczna, które w 50 % zabezpieczają potrzebę powiadomienia ludności gminy o zagrożeniach. Występuje konieczność zakupu 6 syren dla 6 sołectw.

Z ogólnej oceny zagrożenia gminy Pierzchnica uwarunkowanego jej położeniem, wynika, że główny wysiłek zadań OC należy skupić na prowadzeniu akcji ratunkowej po skażeniu terenu, jak również przy likwidacji klęsk żywiołowych, pożarów i innych nieprzewidzianych.

W wyniku powstałej awarii, zniszczenia cystern, zbiorników lub butli przewożonych transportem samochodowym po szlaku drogowym Kielce – Morawica – Chmielnik, rejon skażeń od TSP może powstać o szerokości 3 km z obydwu stron szlaku komunikacyjnego. W strefie skażeń mogą się znaleźć sołectwa : Maleszowa i Brody, tj. około 40 osób oraz zwierzęta gospodarskie.

Należy się liczyć również z zagrożeniem pożarowym lasów oraz stacji paliw, które mogą stanowić zagrożenie dla pobliskich budynków mieszkalnych.

Główny wysiłek w czasie podwyższonej gotowości do działania należy skupić na prowadzeniu akcji ratunkowej po skażeniu opadem pyłu promieniotwórczego, skażeniami TSP, jak również przy likwidacji klęsk żywiołowych i szkód spowodowanych użyciem broni konwencjonalnej.

Do najważniejszych zadań w tym zakresie należy zaliczyć :

A/ w zakresie ochrony ludności :

- główny wysiłek skupić na przygotowaniu sprawnego przeprowadzenia przyjęcia ludności ewakuowanej. W tym celu należy w nowopowstających budynkach przewidywać odpowiednie podpiwniczenia na ukrycie mieszkańców. W istniejących budynkach przystosować podpiwniczenia na ukrycie ludności.

Brak jest na terenie gminy istniejących budowli ochronnych.

Planowane jest wykonanie 5 budowli ochronnych typu II do doraźnego wykonania – 8000 miejsc.

- przygotować i utrzymać w stałej gotowości do działania system ostrzegania ludności oraz system wykrywania zagrożeń na terenie gminy. Dążyć do wykonania stanowiska kierownika i systemu łączności drogą radiową. Syreny alarmowe utrzymywać w stałej gotowości, sprawdzić stan techniczny.
- zrealizować przedsięwzięcia mające na celu przygotowanie zaciemnienia na terenie całej gminy. W razie modernizacji lub rozbudowy instalacji elektrycznej przystosować ją do potrzeb zaciemnienia i wygaszania.
- Przeszkolić ludność w zakresie sposobów ochrony przed współczesnymi środkami, zwracając szczególną uwagę na jej przygotowanie do współuczestnictwa w akcjach ratunkowych na rzecz własnego środowiska.

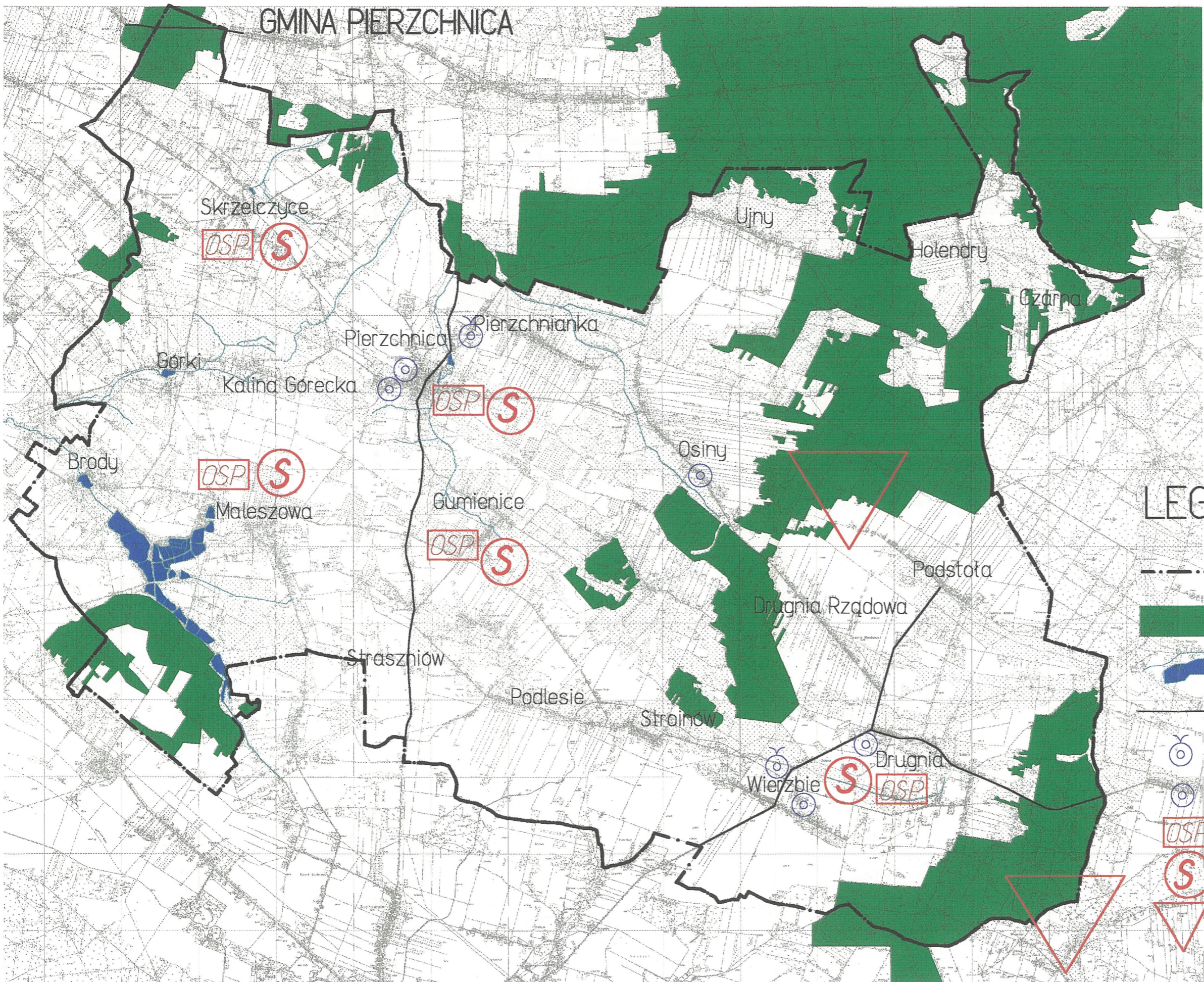
B/ w zakresie ochrony wody, żywności, zwierząt i roślin przed skażeniami i zakażeniami :

- główny wysiłek w tym zakresie należy skupić na przygotowaniu przedsięwzięć zabezpieczających ochronę wody, ujęć wodociągowych i innych ujęć wodnych, żywności, roślin, paszy i zwierząt przed skażeniami i zakażeniami na terenie całej gminy.
- przygotować zabezpieczenia płodów rolnych i pasz poprzez uszczelnienie pomieszczeń, w których są magazynowane, odpowiednie zabezpieczenie stogów, kopców i silosów
- przygotować ochronę przed skażeniami wszystkich ujęć wody pitnej w celu zabezpieczenia minimum wody pitnej dla ludności, ośrodków zdrowia i zakładów pracy, w razie potrzeby podjąć działania w kierunku rozbudowy studni awaryjnych. Istniejące ujęcia wody przygotować do funkcjonowania w warunkach specjalnych.

W zakresie urządzeń sanitarnych planuje się na terenie gminy Pierzchnica :

- punkt zabiegów sanitarnych /PZSan/ na bazie Szkoły Podstawowej w Osinach
- punkt zabiegów weterynaryjnych /PZWet/ na bazie Lecznicy Zwierząt w Pierzchnicy, ul. Błońska 38
- punkt odkażania odzieży /POO/ na terenie boiska sportowego w Osinach
- punkt odkażania transportu /POTr/ na bazie dawnego SKR Pierzchnica, w chwili obecnej jest to własność prywatna.

Punkty te po odpowiedniej adaptacji mogą pokryć zapotrzebowanie gminy.

LEGENDA

- granica gminy
- lasy
- rzeki i zbiorniki wodne
- główne drogi
- ujęcia wodociągowe
- studnie wiercone
- OSP
- syreny elektryczne
- strefy zagrożenia pożarem